

Rekabet Kurumu Başkanlığı,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2022-6-031 **(Soruşturma)**
Karar Sayısı : **24-32/758-319**
Karar Tarihi : 01.08.2024

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK, Berat UZUN

B. RAPORTÖRLER: Elif Sıdika SARI YILDIZ, Enes YASAN, Mehmet Fatih BAŞARICI,
Enes PAYLAŞAN, Gülşen EREN PEKGÖZ, Mustafa Caner GÜREL,
Atahan YALÇINKAYA, Sıla YALÇIN

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Poşetsan Ambalaj San. ve Tic. AŞ
Temsilcileri: Av. Nihal ÖZDOĞAN, Av. Gürsel ÖZDOĞAN
İnönü Cad. Hariciye Konağı Sok. Sağlık Apt. No:1 K:4-5
Gümüşsuyu Taksim/İstanbul

D. HAKKINDA SORUŞTURMA

YAPILANLAR : - Tetra Laval Holding & Finance SA
Temsilcileri: Av. Kayra ÜÇER, Av. Hazar BAŞAR
Büyükdere Cad. 199 Levent 34394 İstanbul
- Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Temsilcileri: Av. Dr. Gönenç GÜRKAYNAK, Av. Öznur İNANILIR,
Av. Berfu AKGÜN, Av. Fırat EĞRİLMEZ
Çitlenbik Sok. No:12, Yıldız Mah. 34349 Beşiktaş/İstanbul

(1) **E. DOSYA KONUSU:** Tetra Laval Holding & Finance SA ile Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin, yüksek piyasa gücünü ve Sınai Mülkiyet Kanunu'nun kendilerine verdiği yetkiyi kötüye kullanmak suretiyle ürün bağlama uygulaması yaparak rekabeti bozdukları iddiası.

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle;

- Başvuruda bulunan Poşetsan Ambalaj San. ve Tic. AŞ'nin (POŞETSAN) ambalaj sektöründe faaliyet gösteren ve fason ambalaj üretimi yapan bir şirket olduğu,
- Hakkında şikâyet başvurusunda bulunulan Tetra Laval Holding & Finance SA'nın (TLHF) sıvı gıda dolum makineleri pazarında tekel seviyesinde hâkim duruma sahip olduğu, sıvı gıda dolumu yapan önemli miktarda işletmede TLHF'ye ait sıvı gıda dolum makinelerinin mevcut olduğu, bu makinelerin büyük kısmının hangi tip veya ölçüde ambalaj malzemesini dolduracak şekilde üretilmişse sadece o tip ve ölçüde ambalaj malzemesine dolum yapabildiği, dolayısıyla ambalaj tipi veya ölçüsü değiştiğinde mevcut makine ile dolum yapılamadığı,
- TLHF tarafından prizma ambalaj sıvı gıda dolum makinesi üretilerek sıvı gıda dolumu yapan işletmelere satıldığı, bu makinede başka bir ölçü ve tipte ambalaj malzemesine dolum yapmanın teknik olarak mümkün olmadığı ve bu makinede kullanılacak prizma ambalaj şeklinin "Tetra Prizma Ambalaj Şekli" marka olarak tescil edildiği, dolayısıyla ambalaj alımının makine alımına bağlandığı ve bahse

konu ambalajın sektörde üretim yapan başka işletmelerden tedarikinin önünün kapatıldığı,

- Böylelikle TLHF'nin sıvı dolum makinelerine prizma kutu şeklindeki sarf malzemesini tedarik eden tekel konumundaki şirket haline geldiği, TLHF'nin ambalaj sektöründe faaliyet gösteren şirketlere prizma ambalaj şeklini marka olarak tescil ettirdiğini bildirerek imalatının yapılamayacağına, aksi halde marka hakkına tecavüz eyleminin gerçekleşeceğine dair ihtarlar gönderdiği ve çeşitli davalar açtığı,
- Tetra Prizma Ambalaj şeklinin tescile esas olan mahkeme kararının aksine, sıvı gıda dolumu yapan işletmelerin hemen hemen tamamı tarafından benimsenerek genel bir kullanım biçimi olarak kullanıldığı, mahkeme kararında *"üç boyutlu marka tescilinin ürün tekelleşmesine yol açmayacak biçimde gerçekleşmesi"*nin gerektiği ifade edilmiş olmasına rağmen somut olayda sektörde genel kullanım biçimi olarak kabul edilen ve zorunlu olarak paketleme makinesinde kullanılan ambalaj biçiminin TLHF lehine tescil edilmiş olmasının TLHF'nin piyasada tekel olmasına sebep olduğu,
- Sıvı gıda dolum makineleri üretimi pazarında tekel konumunda olan TLHF'nin "bağlama" yoluyla, bu makinelerde kullanılacak ambalaj malzemesi pazarındaki rakiplerini dışladığı ve böylece bir pazardaki gücünü diğer pazara aktararak o pazarda da tekel gücü kazandığı, bu durumun sıvı gıda dolumu yapan işletmelerin maliyetini artırdığı ve dışlama/kapama etkisi yarattığı, başvuruda bulunan teşebbüs ve pazardaki diğer teşebbüsler aleyhine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u (4054 sayılı Kanun) ihlal ettiği,
- TLHF'nin marka tesciline dayanan haklarını ürünü satışa sunan (.....)ye ((.....)) değil, ihtar çekmek suretiyle, ambalajı ürettiği iddiasıyla, şikâyetçiye karşı ileri sürdüğü ve bu durumun TLHF'nin asıl amacının prizma ambalaj şekli markasına tecavüzün önlenmesi değil; işletmelerin ambalajı TLHF'den temin etmelerinin sağlanması olduğu

ifade edilmiştir.

- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 09.06.2022 tarih ve 28694 sayı ile intikal eden başvuru üzerine Rekabet Kurulunun (Kurul) 21.07.2022 tarihli toplantısında, 22-33/533-M(1) sayı ile dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (4) Yapılan önaraştırma sonucunda hazırlanan 23.12.2022 tarih ve 2022-6-031/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu, Kurulun 29.12.2022 tarihli toplantısında görüşülerek 22-57/904-M sayı ile TLHF'nin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal edip etmediğinin tespiti amacıyla 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir.
- (5) 12.01.2023 tarihinde 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca TLHF'ye soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunulmuş ve 30 gün içinde birinci yazılı savunmanın gönderilmesi talep edilmiştir. TLHF'nin birinci yazılı savunması süresi içerisinde, 13.02.2023 tarih ve 35622 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Bununla birlikte TLHF'nin; birinci yazılı savunma süresi içerisinde 10.02.2023 tarih ve 35569 sayılı vekillikten çekilme dilekçesi ile 10.02.2023 tarih ve 35589 sayılı soruşturma tarafı sıfatının sona erdirilmesi talepli dilekçesi de Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

- (6) Soruşturma kapsamında TLHF ve Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Limited şirketi'nden (TETRAPAK TÜRKİYE) 24.02.2023 tarih ve 59402 ve 59409 sayılar; 11.04.2023 tarih ve 62554 sayı ile bilgi talep edilmiştir. TLHF'nin cevabi yazısı 20.03.2023 tarih ve 36705 sayı ile, TETRAPAK TÜRKİYE'nin cevabi yazılarıysa 24.03.2023 tarih ve 36874 sayı; 08.05.2023 tarih ve 38407 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (7) Soruşturma kapsamında ayrıca Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan (TPMK) 14.03.2023 tarih ve 60537 sayı ile bilgi talebinde bulunulmuştur. TPMK'nin cevabi yazısı 08.05.2023 tarih ve 38404 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (8) Takiben, TETRAPAK TÜRKİYE'nin soruşturma kapsamına dâhil edilmesi ve TLHF'nin soruşturma kapsamından çıkarılma talebine ilişkin olarak 24.03.2023 tarih ve 2022-6-031/BN-01 sayılı Bilgi Notu hazırlanmıştır. Kurul, 30.03.2023 tarih ve 23-16/290-M sayılı kararıyla TLHF'nin soruşturma kapsamından çıkarılma talebinin reddine ve TETRAPAK TÜRKİYE'nin soruşturma kapsamına dâhil edilmesine hükmetmiştir.
- (9) 10.04.2023 tarihinde 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca TETRAPAK TÜRKİYE'ye soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunulmuş ve 30 gün içinde birinci yazılı savunmanın gönderilmesi talep edilmiştir. TETRAPAK TÜRKİYE'nin birinci yazılı savunması süresi içerisinde, 11.05.2023 tarih ve 38608 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (10) Soruşturma kapsamında ayrıca; POşETSAN, Dimes Gıda Sanayi ve Ticaret Aş (DİMES), Meysu Gıda Sanayi ve Ticaret Aş (MEYSU), Coca-Cola İçecek Aş (COCA COLA), Sütaş Süt rnleri Aş (SüTAş), Yrkoğlu Süt ve rnleri Sanayi Ticaret Aş (YRKOğLU), Aroma Bursa Meyve Suları ve Gıda San. Aş (AROMA), Tamek Gıda ve Konsantre San. Tic. Aş (TAMEK), Pepsi Cola Servis ve Dağıtım Ltd. şti. (PEPSİ), Oğuz İçecek Gıda Sanayi ve Ticaret Aş (OğUZ GIDA), Ak Gıda San. ve Tic. Aş (İÇİM), Tat Gıda San. Aş (TAT GIDA), Konya şeker San. ve Tic. Aş (TORKU), Pınar Süt Mamulleri San. Aş (PINAR SÜT), Danone Tikveşli Gıda ve İçecek San. ve Tic. Aş (DANONE), Fomilk Bitkisel Gıda retim Aş (FOMİLK) ve Panagro Tarım Hayvancılık Gıda Sanayi ve Tic. Aş'den (TORKU SÜT) 11.04.2023 tarihli yazılarla bilgi talep edilmiştir. Talep edilen bilgilere ilişkin cevabi yazılar çeşitli tarih ve sayılar ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (11) Soruşturma süresinin uzatılması talebini içeren 02.06.2023 tarih, 2022-6-031/BN-02 sayılı Bilgi Notu Kurula sunulmuş, Kurulun 07.06.2023 tarih ve 23-26/485-M sayılı kararı ile 4054 sayılı Kanunun 43. maddesi uyarınca soruşturmanın süresi, bitiminden itibaren altı ay süre ile uzatılmıştır.
- (12) Yürütülen soruşturma çerçevesinde soruşturma heyetince hazırlanan 29.12.2023 tarih ve 2022-6-031/SR-01 sayılı Soruşturma Raporu TLHF ve TETRAPAK TÜRKİYE tarafından 29.12.2023 tarihinde tebellüğ edilmiştir. Tarafların ikinci yazılı savunmaları Kurum kayıtlarına 28.02.2024 tarih ve 49096 ile 49146 sayılarla yasal süresi içerisinde intikal etmiştir.
- (13) Takiben hazırlanan 28.03.2024 tarih ve 2022-6-031/EG-01 sayılı Ek Yazılı Görüş taraflara tebliğ edilmiş ve akabinde tarafların üçüncü yazılı savunmaları süresi içinde Kurum kayıtlarına girmiştir.
- (14) 4054 sayılı Kanun'un 46. maddesi uyarınca sözlü savunma toplantısı yapılması hususu 04.06.2024 tarihli Kurul toplantısında ele alınmış ve 24-25/595-M sayı ile sözlü savunma toplantısının 23.07.2024 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Sözlü savunma toplantısı anılan tarihte gerçekleştirilmiştir.

(15) Yürütülen soruşturmaya ilişkin Rapor, Ek Görüş, toplanan deliller, yazılı ve sözlü savunmalar ve incelenen dosya muhteviyatına göre nihai karar tesis edilmiştir.¹

(16) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor ve Ek Görüş'te;

- Hakkında soruşturma yürütülen TETRAPAK TÜRKİYE'nin, aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makineleri üretimi ve satışı pazarı ile aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında hâkim durumda olduğu,
- Aseptik sıvı gıda dolum makineleri ile Tetra Prizma Aseptik ambalajı arasında bağlama uygulaması olmadığı; Tetra Prizma Aseptik ambalaj modelinin 2014/54843 ve 2022/119379 numaraları ile üç boyutlu marka olarak tescil edilmesinden kaynaklı olarak aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında herhangi bir giriş engeli oluşmadığı ve POŞETSAN'ın pazardan dışlanmasının söz konusu olmadığı; bu çerçevede Tetra Prizma Aseptik üç boyutlu markasının yasal maliki olan TLHF ve TETRAPAK TÜRKİYE tarafından 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hâkim durumun kötüye kullanıldığı yönünde bir ihlal tespit edilmediği, dolayısıyla adı geçen teşebbüslere 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi çerçevesinde idari para cezası uygulanmasına yer olmadığı,
- Bununla birlikte Tetra Prizma Aseptik ambalaja ilişkin marka hakkı nedeniyle gelecekte oluşabilecek rekabetçi endişeler nedeniyle; (i) TETRAPAK TÜRKİYE

¹ Yapılan yeniden değerlendirme sonucunda 15.08.2024 tarih, 24-33/818-M sayılı Kurul kararıyla; 24-32/758-319 sayılı Kurul kararının "Karar" kısmında yer alan;

"29.12.2022 tarihli ve 22-57/904-M sayılı ile 30.03.2023 tarihli ve 23-16/290-M sayılı Kurul kararları uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak

- 1- Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti'nin (TETRA PAK) tescil ettirdiği 3D aseptik prizma şekil marka başvurusu ve tasarım başvurusu ile birlikte değerlendirme aşamasında bulunan diğer 3D marka başvurularının;
- Teşebbüsün ilgili üst ve alt pazarlarda hakim durumda bulunması,
- 3D şekil marka hakkının, yenileme ücreti ödenmesi halinde, süresiz nitelik arz etmesi,
- 3D şekil marka hakkını haiz ürünün ayırt edici özelliğinin nihai tüketiciler bakımından geçerli olmaması,
- 3D şekil marka hakkı konusunun ve tasarım hakkı konusunun, rakiplerin pazara girişini ve/veya faaliyetlerini zorlaştırma aracı olarak kullanılması,
- Geçmişte çeşitli sözleşme/uygulamalar yoluyla yaptığı ve bu nedenle uluslararası alanda rekabet otoritelerinin yaptırımı ile karşılaştığı bağlama eylemlerini bu kez fiilen hayata geçirmesine imkan tanınması

nedenleriyle tekelleşmeye teşebbüs olarak değerlendirildiğine, bu nedenle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesinin ihlal edildiğine OYÇOKLUĞU ile,

- 2- Bu nedenle, Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. ye aynı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ile [Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik](#)'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, ikinci fıkrası uyarınca 2023 yılı gayrisafi geliri üzerinden takdiren %(.....) oranında olmak üzere 130.889.523,70-TL idari para cezası verilmesine OYÇOKLUĞU ile,
- 3- TETRA PAK'ın, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 30 gün içinde, 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK) gereğince, 2014/54843 numaralı marka hakkından ve 2013/08197 numaralı tasarım hakkından vazgeçmesine, değerlendirme aşamasındaki; "2022/119380, 2022/119373, 2022/119376" numaralı diğer 3D marka başvurularını geri çekmesine ve durumu Rekabet Kurumu'na tevsik etmesine OYÇOKLUĞU ile

karar verilmiştir." ifadeleri bir bütün olarak işbu kararın "Sonuç" kısmında yer aldığı şekliyle değiştirilmiştir.

tarafından Kuruma aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında Tetra Prizma Aseptik ambalajın kullanım oranının iki yıl arayla 10 yıl boyunca raporlanması, (ii) TLHF tarafından üç boyutlu şekillere ait fikri mülkiyet haklarına ilişkin olarak TPMK'ye yapılan tüm tescil başvurularının başvuru tarihinde Kurum'a da bildirilmesi,

- TPMK ve Kurum arasında üç boyutlu şekillere ilişkin marka ve tasarım başvurularının yarattığı rekabetçi endişeler hususunda işbirliği protokolünün geliştirilmesi konusunda Başkanlığa yetki verilmesi

hususları ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE TESPİTLER

I.1. Haklarında Soruşturma Yürütülen Teşebbüsler

I.1.1. Tetra Laval Holding & Finance SA (TLHF)

- (17) TLHF, küresel çapta faaliyette bulunan ve uluslararası bir şirketler grubu olan Tetra Laval Grubu bünyesindedir. Tetra Laval, temelde yiyecek ve içeceklerin etkin bir şekilde üretimi, paketlenmesi ve dağıtımına yönelik teknolojilere odaklanmış üç endüstri grubundan müteşekkildir: Tetra Pak, Sidel ve DeLaval. TLHF'nin Türkiye, İsveç, ABD, Birleşik Krallık, Fransa ve İspanya gibi yüz altmıştan fazla ülkeye satışı bulunmaktadır. TLHF, İsviçre'de 1970 yılında kurulmuştur ve %(.....) oranında hissesi Tetra Laval International SA'ya (TLI) aittir.

I.1.2. Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi (TETRAPAK TÜRKİYE)

- (18) TLHF, Türkiye'deki operasyonel faaliyetlerini TETRAPAK TÜRKİYE aracılığıyla yürütmektedir. TETRAPAK TÜRKİYE, 1972 yılında "Petaş Plastik Endüstri ve Ticaret AŞ" unvanıyla kurulmuş olup diğer gıda ürünleri için ambalajlama ve işleme sistemleri geliştirme, üretim ve ticarileştirme işinin yanı sıra teknik hizmetler sunmaktadır. TETRAPAK TÜRKİYE'nin, %(.....) oranındaki hissesi TLI'ya aittir.

I.2. Sektöre İlişkin Bilgiler

- (19) Soruşturma tarafı TETRAPAK TÜRKİYE, aseptik sıvı gıda dolum makineleri ile aseptik sıvı gıda ambalajı üretimi ve satışı alanlarında faaliyet göstermektedir.
- (20) Sıvı gıda dolum makineleri, sıvı gıdaları sabit hacme ve yüzeye ulaşana kadar ambalaja dolduran sistemlerdir. Aseptik ise zararlı organizmalardan arındırılmış ortam anlamına gelmektedir. Aseptik ambalajlama işlemi, gıdanın ısı işlem² uygulanarak steril hâle getirilmesi, steril ortamda soğutulması ve steril ambalajlara doldurulması işlemidir. İşlem, gıda ürününün sterilizasyonundan ambalaja doldurulmasına kadar kesintisiz olarak gerçekleşir. Aseptik olarak ambalajlanan gıda, herhangi bir soğutma veya koruma işlemi yapılmaksızın ambalaj açılmadığı sürece altı ay renk, tat, koku, kıvam, besin değeri gibi kalite özellikleri korunarak muhafaza edilebilir.³
- (21) Kullanılan ısıl işlemden dolayı aseptik sıvı gıda dolum makineleri pastörize sıvı gıda dolum makinelerinden ayrılmaktadır. Isıl işlem uygulaması, mikroorganizmaların aktive

² Isıl işlem hem paketin hem de içindeki gıdanın nemli bir ortamda uzun süre boyunca yüksek basınç ve yüksek sıcaklığa maruz bırakıldığı bir kutuda sterilizasyon işlemidir. İşlem süresi ve sıcaklığı hangi gıdanın sterilize edildiğine bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Aynı gıda ürünleri sterilize edilirken işlem süresi ve sıcaklığı üreticiye göre de değişiklik göstermektedir.

³ Millî Eğitim Bakanlığı, (2021). Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Gıda Muhafaza ve Ambalajlama Teknikleri, s. 133, Ankara.

olmamasını ve enzimlerin engellenmesini sağlamayı hedefleyerek, gıdanın belirli bir süre uygun sıcaklığa getirilmesi ve yeniden soğutulması prensibine dayanır. Gıda sanayisinde pastörizasyon ve sterilizasyon olmak üzere iki tip ısı işlem kullanılmaktadır. Gıdanın 100 °C'nin altındaki bir sıcaklıkta ısı işlemine tabi tutulmasına pastörizasyon denirken, 100 °C'nin üzerinde ısı işlemine tabi tutulmasına sterilizasyon denilmektedir. Pastörizasyon yönteminde ısıya dayanıklı mikroorganizmaların ve sporlarının ortamda %1-10 arasında kaldığı, sterilizasyon işleminde ise mikroorganizmaların sadece sporları kaldığı için, sterilizasyon yöntemi ile paketlenen gıdaların dayanma süreleri daha fazladır.⁴ Bu nedenle bu iki yöntem birbirine ikame kabul edilmemektedir.

- (22) Pastörize sıvı gıda dolum makineleri ile aseptik sıvı gıda dolum makineleri arasındaki en temel fark, dolum ortamının hijyen seviyesidir. Pastörize sıvı gıda dolum makinelerinde steril olmayan bir sıvı gıda ürünü 80°C'nin üzerinde ısıtılmakta ve bu ısıda steril olmayan bir ambalaja hijyenik bir dolum makinesi ile doldurulup kapaklanmaktadır. Belli bir sterilizasyon süresinden sonra kapaklı ambalaj içindeki ürün ortam sıcaklığına kadar soğutulmaktadır. Aseptik sıvı gıda dolum işleminde ise sterilize edilmiş gıda malzemesi ve sterilize edilmiş ambalaj malzemesi, yine steril bir ortamda bir araya getirilir. Doğrudan ürün veya ambalaj ile temas eden makine parçaları da steril bir ortamda tutulmaktadır. Aseptik koşullar sağlandığından gıda maddelerinin uzun süre dayanması için koruyucu kimyasal katkı maddelerinin kullanılmasına gerek olmamaktadır. İlaveten, aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin yatırım maliyetleri, pastörize sıvı gıda dolum makinelerinin maliyetlerinden yüksektir. Aseptik ambalajlama yüksek sterilizasyon sıcaklıklarına dayanamayan plastik malzemelerin de kullanılmasını mümkün kılması, kısa sürede sterilizasyonun gerçekleşmesi, besin kaybını azaltması, soğuk zincir gerektirmeden gıdaya uzun raf ömrü sağlaması ve diğer sistemlere göre daha az enerjiye gerek duyması gibi avantajlara sahiptir.⁵
- (23) Aseptik sıvı gıda dolum makineleri kullanılan ambalajın materyaline göre de ayrılmaktadır. Zira bu makineler ile yalnızca bir tür materyale dolum yapılabilmektedir. Örneğin; plastik dolum makineleri yalnızca plastik dolumu yapabilmekte, karton, teneke veya cam dolduramamaktadır. Aseptik ürünler için kullanılan ambalajlar özeldir. Farklı firmaların farklı dolum teknolojileri ile üretilmiş hatları arasında aynı ambalaj kullanılamamakta, ambalajın makineye özel üretilmesi gerekmektedir. Yine aynı şekilde aseptik dolum makinesi doldurmak için ayarlandığı ambalaj şekli ve boyutuna göre dolum yapılabilmektedir. Örneğin, 250 ml brik karton ambalaj doldurmak için yapılandırılan bir makine, değişiklik yapılmadıkça, ancak bu ambalaja dolum yapılabilmektedir.
- (24) Aseptik ambalajlama tekniğinde değişik nitelikte plastikler, cam, teneke, alüminyum ve karton malzemeler kullanılabilmektedir. En yaygın kullanıma sahip aseptik ambalaj malzemesi ise karton bazlı aseptik ambalajlardır. Aseptik ambalajlar ve aseptik dolum; süt ve diğer sıvı süt ürünleri, meyve suları, alkolsüz içecekler, çorba vb. sıvı gıdaların ambalajlanmasında kullanılmaktadır. Ambalaj seçiminde ambalajlanacak sıvı, hedef müşteri kitlesi, pazardaki tercihler gibi birçok unsur etkili olmaktadır.

⁴ a.g.e., s. 22-23.

⁵ Millî Eğitim Bakanlığı, (2021). Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Gıda İşleme Makineleri, s.120, Ankara.

I.3. İlgili Pazarlar

I.3.1. İlgili Ürün Pazarı

- (25) Sektöre ilişkin bilgiler bölümünde yer verildiği üzere kullanım amacı ve sonuçları farklı olan aseptik paketlenme ve aseptik olmayan paketlenme birbirine ikame edilebilir paketlenme yöntemleri değildir. Aynı şekilde sıvı gıda doldurmak için kullanılan ambalajlar da öncelikle aseptik olan ve olmayan şeklinde ayrıldıktan sonra aseptik sıvı gıda ambalaj türleri kendi içinde üretildikleri materyale göre (pet, karton, cam, alüminyum vb.) ve makinenin doldurabildiği ambalaj şekline göre pek çok ayrıma tabi tutulabilmektedir.
- (26) TETRAPAK TÜRKİYE tarafından Tetra Pak ambalaj ürünlerinin son kullanıcılar nezdinde ayırt ediciliğinin olup olmadığına ve ürünlerin nihai tüketiciler tarafından bilinirliğine ilişkin yapılan açıklamalarda,
- Yapılan araştırmaya göre tüketicilerin sıvı gıda ambalajlarını birçok farklı etken bazında ayırt ettiği ve bunlara göre seçim yaptığı,
 - Fiyat, ambalaj açılışı, depolama, dökme, şekil, geri dönüştürme imkânı, raf ömrü, sağlık algısı, üretici ve benzeri unsurların tüketici seçiminde etkili olduğu,
 - Tüketicilerin sıvı gıda ürününü yalnızca Tetra Pak ambalajı ile ambalajlanmış olması nedeniyle tercih etmedikleri sonucuna varıldığı,
 - Farklı değişkenlere bağlı olarak karton ambalajların diğer ambalajlara kıyasla daha yüksek, daha düşük ya da yakın puanlar elde edebildiği

hususları belirtilmektedir. Soruşturma kapsamında elde edilen bilgiler dikkate alındığında, her bir ambalaj çeşidi bakımından sıvı gıda dolumu yapan teşebbüslerin ve tüketici tercihlerinin değiştiği; örneğin, tüketicilerin geri dönüşüm açısından plastik yerine karton ambalajı, tekrar kullanılabilirlik açısından cam şişeleri, taşınabilirlik ve dayanıklılık bakımından ise plastik ve metal kutuları tercih edebildikleri değerlendirilmektedir. Sıvı gıda dolumu yapan teşebbüsler için de ürün bazında tercih edilen ambalajların değişim gösterdiği, bu kapsamda meyve sularında metal, karton, cam veya plastik ambalajların; sütler için ise genellikle karton kutuların tercih edildiği, aseptik ambalajlama yönteminin UHT⁶ sütlerin ambalajlanmasında yoğun olarak tercih edildiği görülmektedir.

- (27) Aseptik sıvı gıda ambalajı kullanan teşebbüsler bakımından özellikle fiyat, kullanılan malzemenin ağırlığı, kullanım ve tutuş kolaylığı, depolama ve nakliye maliyetleri, çevresel etki ve geri dönüşüm kabiliyetleri, tüketici tercihleri ve beklentileri, pazar trendleri, doldurulacak ürünün niteliği gibi hususların ambalaj tercihlerinde etkili olduğu görülmektedir. Bunlara ek olarak ambalaj malzemesinin tedarik süresi ve sahip olunan paketlenme makinesinin parkurunun da ambalaj seçiminde etkili olduğu ifade edilmektedir. Elde edilen bilgiler doğrultusunda sıvı gıda dolumunda kullanılan cam, plastik, metal ve karton ambalaj malzemelerinin hem talep hem de arz bakımından birbirinden ayrışması, yanı sıra sıvı gıda dolumu gerçekleştirilecek makineye göre ilgili materyalin farklılaşması ve şikâyetin aseptik karton ambalajın bir türü olan prizma ambalaj hakkında olması göz önünde bulundurularak, dosya kapsamında aseptik karton ambalajlar ve aseptik karton sıvı gıda dolum makinelerine yoğunlaştırılmıştır.
- (28) Soruşturmaya dayanak teşkil eden şikâyetin ana konusunu, TETRAPAK TÜRKİYE tarafından satışı gerçekleştirilen aseptik sıvı gıda dolum makineleri ve aseptik prizma

⁶ Ultra High Temperature (Ultra Yüksek Isı).

karton ambalajlar arasında bağlama uygulaması yapıldığı iddiası oluşturmaktadır. Bu çerçevede aseptik karton ambalaj türleri (prizma, brik, leaf vb.) arasındaki ikame ilişkisinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Esasen aseptik karton ambalajlar sıvı gıdayı korumak ve raf ömürlerini uzatmak için tasarlanmış altı katmanlı bir malzemedir. Ambalaj dışarıdan içeriye doğru sırasıyla, neme karşı koruyucu polietilen, sağlamaştırıcı ve güçlendirici karton, yapıştırıcı polietilen, oksijen, koku ve ışığı engelleyen aseptik alüminyum folyo, yapıştırıcı polietilen ve sıvı tutucu polietilen tabakalarından oluşmaktadır. Bu yapı sayesinde aseptik karton ambalajlara mikroorganizma, gaz ya da buharın sızmasını önleyecek bir özellik kazandırılmaktadır.⁷

- (29) Aseptik karton ambalajlar; meyve suyu, süt, krema, sos (domates püresi vb.) gibi ürünlerin paketlenmesinde kullanılmaktadır. Krema ve sosların paketlenmesinde 200 ml hacimli “brick base” ambalaj; süt ve meyve suyu paketlenmesinde ise 200, 500 ve 1000 ml hacimli “brick”, “gemina”, “prizma”, “stelo” gibi çeşitli şekillerdeki aseptik karton ambalajların tercih edildiği görülmektedir.⁸ Bu kapsamda TETRAPAK TÜRKİYE’nin aseptik sıvı gıda dolumunda kullanılan çeşitli karton ambalaj şekilleri aşağıda verilmektedir:

Şekil-1: TETRAPAK TÜRKİYE’nin Ambalaj Çeşitlerinden Bazıları

Tetra Brik Aseptic		Tetra Stelo Aseptic		Tetra Prisma Aseptic
Tetra Brik Aseptic Base	Tetra Brik Aseptic Square	Tetra Brik Aseptic Edge and Ultra Edge		Tetra Stelo Aseptic Edge
				
500ml 1000ml	500ml 1000ml	500ml 1000ml	500ml 1000ml	750ml 1000ml

Kaynak: Cevabi Yazı

- (30) Bu çerçevede, sektörde ambalaj alımı yapan teşebbüsler açısından ambalaj çeşitlerinin işlevleri bakımından ikame olduğu; hangi ambalaj çeşidinin kullanılacağına belirlenmesinde piyasa talepleri, müşteri portföyü, maliyetler ve kullanım alanı gibi kriterlere bakıldığı, aseptik karton ambalaj şekillerindeki estetik farklılıkların bir pazarlama stratejisi olduğu, ambalajların işlevi, koruyuculuğu gibi özellikleri arasında bir fark bulunmadığı ve farklı şekil ve hacimlere sahip olabilen aseptik karton ambalajların yukarıda yer verilen altı katmanlı malzemeden oluştukları ve temelde ürünün raf ömrünü uzatma işlevini yerine getirdikleri değerlendirilmektedir. Bu çerçevede aseptik karton ambalaj ürünlerinin şekil bakımından birbirlerine ikame oldukları değerlendirilmektedir.
- (31) Aseptik sıvı gıda makineleri dolum yapacakları karton ambalajın şekline, taban ölçüsüne ve hacmine göre ayrılmaktadır. Sektörde sıvı gıda dolumu yapan teşebbüsler tarafından da makineye uygun ambalaj tercih edilmesinin gerektiği, makine türlerinin birbirinin yerine kullanılamadığı; ancak makinelerin çeşitli yollarla mekanik ve yazılım

⁷ Et ve Süt Kurumu, <https://www.esk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 06.11.2023

⁸ TETRAPAK TÜRKİYE tarafından gönderilen belgeler ve market raflarında dosya kapsamında yapılan araştırma.

modifikasyonları neticesinde oldukça yüksek maliyetlere katlanarak farklı şekil ve boyutta ambalaj doldurabilir hale gelebileceği ifade edilmiştir. Sıvı gıda dolumu yapan teşebbüslerin çoğu bu değişimleri yapmanın maliyetli olduğunu ve çok tercih edilmediğini belirtirken, (.....) ve (.....) tarafından piyasa talebine bağlı olarak makinelerinde bu tür değişiklikler gerçekleştirildiği ifade edilmektedir.

- (32) Soruşturma tarafı TETRAPAK TÜRKİYE'nin üretimini yaptığı aseptik dolum makineleri açısından bakıldığında; Tetra Pak'ın Tetra Pak A1, Tetra Pak A3/CompactFlex, Tetra Pak A3/Speed, Tetra Pak A3/Flex, Tetra Pak E3/CompactFlex, Tetra Pak E3/Speed ve Tetra Pak E3/Flex olmak üzere birden fazla makine çeşidi ürettiği görülmektedir. TETRAPAK TÜRKİYE tarafından bahse konu makinelerin yapılandırılma tercihlerine göre birden fazla çeşitte ambalajı dolduracak şekilde ayarlanabileceği; bu çerçevede Tetra Pak A3/CompactFlex'in hem brik hem de prizma karton ambalajı dolduracak şekilde yapılandırılabilirdiği, ancak makinelerin bir ambalaj türünü doldurmak üzere yapılandırıldıktan sonra doldurulacak ambalaj türü ve boyutu değiştirilmek istenirse bunun için makineye *Quick Change Kiti (QC)* ya da *Hacim Değişim Kiti (HDK)* denilen kitlerin eklenmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bahse konu kitler makinenin orijinal yapılandırılmasının parçası olarak talep edilebileceği gibi makineye sonradan da eklenebilmektedir. TETRAPAK TÜRKİYE tarafından müşterilerinin yaklaşık %(.....)'inin bu kitlerden talep ettikleri belirtilmektedir.
- (33) Yukarıda yer verilen açıklamalar ile soruşturma tarafları TLHF ve TETRAPAK TÜRKİYE ile şikâyetçinin faaliyetleri göz önüne alındığında, makinelerin doldurabildiği ambalaj şekline göre bir ayrıma gidilmesine gerek olmadığı, dosya kapsamında “*aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarı*” ve “*aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarı*”nın ilgili ürün pazarları olarak belirlenebileceği sonucuna varılmıştır.

I.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (34) Soruşturmaya taraf olan TETRAPAK TÜRKİYE'nin şikâyet konu faaliyetleri, Türkiye'de satışa sunduğu aseptik sıvı gıda dolum makineleri ve ambalaj çeşitlerine ilişkin olduğundan, dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak belirlenmiştir.

I.4. Dosya Kapsamında Elde Edilen Belgeler^{9,10}

I.4.1. Yerinde İncelemede Elde Edilen Bilgi ve Belgeler¹¹

Bulgu-1:

- (35) TETRAPAK TÜRKİYE Müşteri Direktörü (.....) tarafından (.....) adres listesi, TETRAPAK TÜRKİYE Satış Müdürleri (.....) ve (.....) ile TETRAPAK TÜRKİYE Müşteri Direktörleri (.....) ve (.....)'a gönderilen, bilgi kısmında TETRAPAK TÜRKİYE Müdürü (.....), TETRAPAK TÜRKİYE Halkla İlişkiler Direktörü (.....) ve TETRAPAK TÜRKİYE Hukuk Danışmanı (.....)'ın bulunduğu “Tetra Prisma Aseptic Package Patent Case – Q&A Reactive Customer Communication” konulu, 07.07.2021 tarihli e-posta ve ekinde şu ifadeler yer almaktadır:

⁹ Bulgu içeriklerine yer verilirken ilgili raporda yer alan bulgu numaralandırmasına sadık kalınmıştır.

¹⁰ Belgelerdeki ifadeler, belgelerin aslına sadık kalmak amacıyla herhangi bir düzeltme yapılmaksızın aynı şekliyle alınmıştır.

¹¹ Karar metninde tercümesi yer alan yazışmaların asıllarına dipnotlarda yer verilmiştir.

(.....) (TETRPAK TÜRKİYE)¹²:

“Değerli Arkadaşlar,

Lütfen hem şirket içi bilgi almak hem de müşterilerle paylaşmak amacıyla kullanılmak üzere ekteki Soru&Cevap dökümanına bakınız.

Ayrıca (marka hakkı ihlallerine) tepki vermek için kullanılmak üzere onaylanmış bir Müşteri Mektup formatımızın olduğunu lütfen göz önünde bulundurunuz. Eğer böyle bir yazılı doküman paylaşma gerekliliği hissederseniz lütfen ihtiyaç hakkında bizi bilgilendirin, buna uygun olarak karar alınacaktır.

Saygılarımla,

(.....)”

EKİ: TetraPak_Prizma_SC_Onaylanmış_060721

“Soru – Cevap

Şirket içi kullanım – reaktif müşteri iletişimi için

Tetra Prizma® Aseptik Ambalaj

(.....TİCARİ SIR.....)

Bölüm 1

1. Bu üreticiler tarafından üretilmiş hangi ürünlerin Tetra Pak ambalaj şekilleriyle eş değer olduğu iddia edilmiştir?

Cevap: (.....TİCARİ SIR.....).

¹² “Tetra Prisma Aseptic Package Patent Case - Q&A Reactive Customer Communication

Dear All,

Pls find attached Q&A Document to be used both for the benefit of getting informed internally and shared with customers as info reactively.

Pls also note that we have an approved Customer Letter format, again to be used reactively. So, if you feel necessary to share such a written document, kindly pls inform us on the need and decision will be made accordingly.

KRgds,

(.....)”

EKİ: TetraPak_Prisma_QA_Approved_060721

“Q&A

For internal use – reactive customer communication

Tetra Prisma® Aseptic Package

(.....TİCARİ SIR.....)

Part I

1. Which Tetra Pak packaging shape is claimed to be identical to the ones produced by these manufacturers?

(.....TİCARİ SIR.....).

2. What similarities are there between Tetra Pak Prisma Package and the ones produced by these manufacturers? Are their specifications identical?

(.....TİCARİ SIR.....).

3. Does Tetra Pak hold the intellectual property rights of this shape? If so, when do they expire in Turkey?

(.....TİCARİ SIR.....).

4. When were the warnings instigated?

(.....TİCARİ SIR.....).

5. Who are these manufacturers? And what risks do their operations involve for the Tetra Pak brand? In other words, how do they aggrieve Tetra Pak?

(.....TİCARİ SIR.....).

6. What is the legal basis of Tetra Pak’s opposition?

(.....TİCARİ SIR.....).

Part II

1. What is the scope of Tetra Pak’s request from these manufacturers?

- (.....TİCARİ SIR.....).

2. Will Tetra Pak file a lawsuit against the brands/customers using these products on the basis of intellectual property rights?

(.....TİCARİ SIR.....)

2. Bu üreticiler tarafından üretilen ürünlerle Tetra Prizma® Aseptik Ambalaj arasında ne tür benzerlikler bulunmaktadır? Bunların özellikleri özdeş midir?

Cevap: (.....TİCARİ SIR.....).

3. Tetra Pak bu şeklin fikri mülkiyet haklarına sahip midir? Eğer sahipse, Türkiye’de bunun süresi ne zaman dolmaktadır?

Cevap: (.....TİCARİ SIR.....).

4. İhtarlar ne zaman çekildi?

Cevap: (.....TİCARİ SIR.....).

5. Yukarıda bahsedilen üreticiler kimler? Bu üreticilerin faaliyetleri Tetra Pak markası bakımından hangi riskleri taşımaktadır? Başka bir deyişle Tetra Pak nasıl mağdur edilmektedir?

Cevap: (.....TİCARİ SIR.....).

6. Tetra Pak’ın itirazlarının hukuki zemini nedir?

(.....TİCARİ SIR.....)

Bölüm 2

1. Tetra Pak’ın bu üreticilerden talep ettiklerinin kapsamı nedir?

(.....TİCARİ SIR.....).

2. Tetra Pak bu ürünleri kullanan marka ve müşterilere fikri mülkiyet haklarına dayanan bir dava açacak mı?

(.....TİCARİ SIR.....)

Bulgu-2:

(36) (.....) çalışanı (.....) tarafından 07.04.2022 tarihinde TETRAPAK TÜRKİYE Satış Müdürü (.....)’a gönderilen “(.....) Prizma Ambalaj Görselli Marka Tescilleri Geri Çekilmesi Hk” konulu e-posta yazışmasına aşağıda yer verilmiştir:

(.....) ((.....)):

“(.....) merhaba,

İletmiş olduğunuz marka tescillerindeki prizma ambalaj görseli (.....) ürününde mevcut prizma görselli tescil geri çekilmiş, ekli başvuru formunda yer alan görsel ile başvuru revize edilmiştir.”

(.....) (TETRAPAK TÜRKİYE):

“(.....) Merhaba,

İşbirliğiniz ve hızlı aksiyonunuz için teşekkürlerimizi sunuyoruz”

Bulgu-3:

(37) TETRAPAK TÜRKİYE Satış Müdürü (.....) tarafından 07.04.2022 tarihinde TLHF Ticari Marka Direktörü (.....)’ya gönderilen, bilgi kısmında TETRAPAK TÜRKİYE Müdürü (.....), TETRAPAK TÜRKİYE Hukuk Danışmanı (.....) ve TLHF Hukuk Danışmanı (.....)’nin yer aldığı “Re: Turkey Trademark Application with Our Tetra Prisma Shape Filed by (.....)” konulu e-posta yazışmasına aşağıda yer verilmiştir:

(.....) (TETRAPAK TÜRKİYE)¹³:

“Sevgili (.....),

(.....) ricamız üzerine başvurularını geri çekmeleri hususunda beni bilgilendirdi. İlgili geri çekme bildirim ve marka kaydının yeni başvuru formu ektedir. Dokümanlar Türkçe, ancak bizim TPA1000Sq ambalajımızın kabul edilebilir bir illüstrasyona dönüştürüldüğünü kanıtlıyor.

¹³ “Dear (.....),

(.....) has informed me about their withdrawal action upon our request. Related withdrawal declaration and re-application of brand registration forms are in the attachments. Documents are in Turkish, but they proof the transformation of our the TPA1000Sq package image to an acceptable illustration.”

(.....TİCARİ SIR.....)

Bulgu-4:

- (38) TETRAPAK TÜRKİYE Satış Müdürü (.....), TLHF Ticari Marka Direktörü (.....), TETRAPAK TÜRKİYE Müdürü (.....), TLHF Müşteri Direktörü (.....) TÜRKİYE Müşteri Direktörü (.....) ve TLHF Satış Yetkilisi (.....) arasında geçen ve bilgi kısmında TETRAPAK TÜRKİYE Satış Müdürü (.....), TETRAPAK TÜRKİYE Hukuk Danışmanı (.....), TLHF Hukuk Danışmanları (.....) ve (.....)'ın yer aldığı 27.04.2022-24.05.2022 tarihli "3rd Party TPA330Sq PM Test Production in (.....)" konulu e-posta yazışmalarında şu ifadeler yer almaktadır:

(.....) (TETRAPAK TÜRKİYE)¹⁴:

"Sevgili (.....),

Yakın zamanda müşteri (.....) bünyesinde yürütülen bir (.....) ambalaj malzemesi testi hakkında bilgi aldık. Üretici (.....) (Türkiye). Sizlere bilgi verirken bu testin hukuki dayanağı hakkında da bilgi sahibi olmak isterim.

Saygılarımla"

(.....) (TLHF)¹⁵:

"Sevgili (.....),

Bu talihatsız gelişmeyi bana bildirdiğin için teşekkür ederim.

(.....) bu test için yasal bir dayanağı olmadığı ve taklit TPA¹⁶ ambalaj üretimi ve tanıtımının fikri mülkiyet haklarımızı ihlal ettiği görüşündeyiz. Hatırlayacağınız üzere şu anda (.....) ((.....) olarak da bilinmektedir) aleyhine TPA ambalajının 1 litrelik imitasyonunu (.....) için ürettiği ve bu ambalajı (.....)'e tedarik ettiği için dava sürecindeyiz. İlk derece mahkemesi (Ankara Fikri ve Sınai Haklar Mahkemesi) bu yılın başlarında (.....) için talep ettiğimiz ihtiyati tedbiri reddetti ve biz de alt derece

¹⁴ "Dear (.....),

We have been informed about a (.....) packaging material test run in customer (.....) recently. Producer is (.....) (Turkey). While informing you, I would like to have information about the legal basis of this trial. Kind regards,"

¹⁵ "Dear (.....),

Thank you for letting me know about this unfortunate development.

It is our position that (.....) does not have a legal basis for this trial, and that its production and promotion of the imitation TPA packaging is an infringement of our IP rights. As you may recall, we are currently involved in litigation against (.....) (also known as (.....)) due to its production (.....) of 1-liter imitation TPA packaging, as well as its supply of this packaging to (.....). The first-instance court (the Ankara IP Court) has ruled against our request for a preliminary injunction against (.....) earlier this year, and we have appealed that decision to the Regional Court of Appeal on the basis that the lower court's ruling was issued improperly (to cover up an error by the court's clerk), was not in compliance with the court's own procedure, and failed to evaluate properly all the evidence and arguments in the case. We have asked the Court of Appeal to vacate the lower court's judgment, analyze the merits of the case, and issue an injunction against (.....).

It is important to note that our trademark registration for the TPA shape in Turkey remains in force, and that the lower court's decision did not declare our rights in that shape invalid or unenforceable. Instead, the decision narrowly stated that there was insufficient evidence to issue an injunction against (.....) (.....) in those particular circumstances. The lower court decision thus should not be interpreted broadly as a court's approval for (.....) or any NSS company in Turkey to reproduce the Tetra Prisma shape.

Please let me know if you have any questions or if I can provide any additional information. Happy to set up a brief call to discuss

Best regards,"

- (.....)"

¹⁶ Tetra Prisma Aseptik anlamına gelmektedir.

mahkemesinin kararının uygunsuz verildiği (mahkeme katibi tarafından yapılan bir hatayı örtbas etmek), kararın mahkemenin kendi usulüne uygun olmadığı ve davadaki tüm delilleri ve iddiaları gerektiği gibi değerlendirmede gerekçesiyle Bölge İstinaf Mahkemesi'ne bu kararı temyiz ettik. Mahkemeden alt derece mahkemesinin kararını bozmasını, davayı esastan incelemesini ve (.....) hakkında tedbir kararı vermesini istedik.

Türkiye'de TPA şekli için ticari marka tescilimizin yürürlükte olduğunu ve alt derece mahkemesinin kararının bu şekle ilişkin haklarımızı geçersiz veya uygulanamaz kılmadığını not etmek önem teşkil etmektedir. Aksine, karar dar bir şekilde bu özel koşullar altında (.....)'e karşı ihtiyati tedbir kararı vermek için yeterli kanıt olmadığını belirtmiştir. Bu nedenle, alt mahkeme kararı, mahkemenin (.....) veya Türkiye'deki herhangi bir NSS¹⁷ şirketinin TPA şeklini yeniden üretmesine verdiği onay gibi geniş bir şekilde yorumlanmamalıdır.

Herhangi bir sorunuz veya sağlayabileceğim ek bilgi olursa lütfen bana bildirin. Tartışmak için kısa bir görüşme ayarlamaktan mutluluk duyarız!"

(.....) (TETRAPAK TÜRKİYE)¹⁸:

"Sevgili (.....),

Bilgilendirme için teşekkürler. Bence mümkünse mahkeme sürecini de elimizden geldiğince zorlamamız gerekiyor. (.....) için yeni bir denemenin varlığını öğrendim,

– (.....)'nın, bu talihsiz mahkeme kararına dayanarak (.....)'ın Türkiye'de artık fikri mülkiyet hakkına sahip olmadığını düşündükleri için (.....)'ten (.....) satın almayı kabul ettiği söylentisini (.....)'nın Türkiye CEO'su, görüşmemizde bir nevi doğruladı.

Bize piyasadaki ambalaj malzemesi kıtlığı sırasında (.....)'nın pazar payı kazanmak için, (.....) 'in (.....) üretimi için sahip olduğu mevcut tüm kapasitesini yüklenmek üzere (.....) ile anlaşma yaptığı söylenmişken, (.....)'nın Mayıs 2022'de (.....)'ten (.....) almaya karar verdiğine dair piyasadaki aldığımız bilgilerin doğruluğundan eminiz.

Böyle bir durumda bu tür bilgilerin sağlam bir teyidini alır almaz, ne yapacağımızı belirlemek için telefonla görüşmeyi öneriyorum."

(.....) (TLHF)¹⁹:

"Merhaba (.....) ve (.....)

(.....) ile ilgili olarak paylaştığınız bilgiler çok endişe verici 29 Nisan Cuma günü (.....) ile bir toplantım vardı ve Türkiye'de TPA 1L üzerindeki fikri mülkiyet haklarımızın hala yürürlükte olduğunu ve davayı istinafa götürdüklerini yineledim. Ayrıca (.....), (.....) 'ten

¹⁷ Sistem Dışı Tedarikçi anlamına gelmektedir.

¹⁸ "Dear (.....),

Thank you for info. I think, if possible, we need to enforce the court process as much as we can as on top of new trial for (.....), we were told that (.....) is agreeing to buy (.....) from (.....) based on such a poor court decision as they feel that Tetra Pak does not have anymore IP right in Turkey that was kind of confirm during my meeting with CEO of (.....) Turkey.

We are double ensuring that info we received from market is correct, and that (.....) has decided to buy (.....) from (.....) in May 2022, while we were told that (.....) got full agreement with (.....) to load all available capacity of (.....) for (.....) production to gain MS during shortage of PM on the market.

I would suggest as soon as we got a solid confirmation of such info, we will need to get a call to align our position in such situation.

BR –(.....)"

¹⁹ "Hi (.....) and (.....),

With respect to (.....) the info you are sharing is very concerning I had a meeting with (.....) on Friday (April 29) and reiterated that in Turkey that our IP rights on TPA 1L were still in effect and they were appealing the court case. Further (.....) told me that they were not going to buy any packaging materials from (.....). They stated they believed our IP rights were valid and they didn't want to become a party to any infringement cases. This came direct from the Managing Director of (.....). Can you please validate your info? Happy to have a call this week to discuss further.

Regards,

(.....)"

herhangi bir ambalaj malzemesi almayacağını söyledi. Fikri mülkiyet haklarımızın geçerli olduğuna inandıklarını ve herhangi bir ihlal olayına taraf olmak istemediklerini belirttiler. Bu doğrudan (.....) Genel Müdüründen geldi. Lütfen bilgilerinizi doğrular mısınız? Daha fazlasını konuşmak için bu hafta bir telefon görüşmesi yapmaktan mutlu olurum.”

(.....) (TETRPAK TÜRKİYE) ²⁰:

“Sevgili (.....),

Desteğiniz için teşekkürler.

Aldığımız bilgi, doğrudan (.....)'ten (.....) satın alan (.....) tedarik direktöründen geldi.

Bununla birlikte, (.....), BM ile de zorlukla karşı karşıya kalırlarsa, bir bahane yaratmak için (.....)'e yalan söylemiş olabilir.

Her halükarda (.....)'ten TPA 1Sq aldıysa rafta görmemiz an meselesi. (.....) CEO'su ve tüm tedarik ekibiyle bu konuyu burada çok net bir şekilde konuştuğumuz gibi, umarım yapmamışlardır.

Sevgili (.....),

(.....)'in agresif bir şekilde fikri mülkiyet hakkımıza saygısızlık etmeye devam ettiğini göz önünde bulundurarak, Türkiye'de haklarımızı savunmak için bu davaya öncelik vermenizi rica ederim. TPA (.....)'den sonra ne olacak? : TPA 500Sq ? veya TBA 1l ..?

Bunu durdurmalıyız, lütfen!”

(.....) (TETRPAK TÜRKİYE) ²¹:

“Sayın Beyler ve Hanımlar,

Dün bir (.....) meslektaşım ile konuştum ve alternatif bir tedarikçiden (.....) Sq alacaklarını onayladı. Konstantin'in de belirttiği gibi, (.....)'yi raflarda gördüğümüzde bu bilgiyi doğrulayabileceğiz ve Türkiye'de fikri mülkiyet haklarımızı korumak için acilen harekete geçmemiz gerekiyor.”

(.....) (TLHF) ²²:

²⁰ “Dear (.....),

Thanks for support from your side.

The info we received came directly from (.....) Supply Dir, who is buying (.....) from (.....).

However, (.....) might just simply lie to (.....) to create an excuse if they faced the challenge with BM too.

In any case it is just matter of time and if (.....) has bought (.....) from (.....) we will see it on shelf. I truly hope they did not, as we discussed with (.....) CEO and all supply team this topic very precisely here.

Dear (.....) & (.....)

Considering that (.....) aggressively continue disrespect our IP right, i would kindly ask you to give a priority for this case to defend our right here in Turkey, as after (.....), will be what? : TPA 500Sq ? or TBA 1l Edge..?

We need to stop this, pls!

Best Regards, (.....)”

²¹ “Dear All,

Yesterday, I have talked to a (.....) colleague and he has confirmed that they are going to buy (.....) from an alternative supplier. As (.....) mentioned, we will be able to validate this info when we see (.....) from (.....) on the shelves and we urgently need to take action to protect our IP rights in Turkey.

Kind Regards,

(.....)”

²² “Hi (.....),

Yesterday evening (.....) and I had a discussion with the President and MD of (.....) Cross Enterprise Procurement Group in Atlanta, and we highlighted this issue (and that we would clearly protect our IPRs. My understanding was that they would not pursue this, but maybe a gap in communication. As soon as (.....) is online, he will comment – and escalate if needed.

Brgds/(.....)”

“Merhaba (.....),
Dün akşam (.....) ve ben, Atlanta'daki (.....) Kurumlar Arası Tedarik Grubu Başkanı ve Genel Müdürü ile bir görüşme yaptık. ve bu konuyu (ve fikri mülkiyet haklarımızı açıkça koruyacağımızı) vurguladık. Anladığım kadarıyla bunun peşine düşmeyeceklerdi, belki iletişimde bir kopukluk oldu. (.....) çevrimiçi olur olmaz yorum yapacak ve gerekirse durumu iletecektir.”

(.....) (TETRAPAK TÜRKİYE) ²³:

“Sevgili (.....) ve diğer herkes

“Bilgiler için teşekkür ederiz. Tetra Pak'ın haklarını korumak için yasal aksiyonlarımızı almamız gerektiğini görüyorum. Şu anda (.....)'in (.....)'yi test ettiğini görüyorum ve sıradakinin (.....) olacağı söyleniyor.

(.....) başladığından beri ana müşterisi olan (.....)'in sahibi ve CEO'su ile Perşembe günü bir toplantı yapacağım ve daha fazla bilgi almaya çalışacağım.

Sevgili (.....),

Bunun olmasını önlemek için hukuki herhangi bir işlem yapılabilir mi? Sonraki mahkeme oturumlarını hızlandırmak gibi..ve/veya?”

(.....) (TLHF) ²⁴:

“Sevgili (.....) ve diğerleri

(.....)'e ek baskı uygulama seçenekleri konusunda Türkiye'deki şirket dışı danışmanımızla çalışıyorum ve hangi adımların uygulanabileceğini belirler belirlemez bir güncelleme sağlayacağım”

...

(.....) (TLHF) ²⁵:

“Herkes merhaba

(.....) belirttiği gibi – dün (.....)'den (.....) (Genel Müdür) ve (.....) (Başkan) ile bir toplantı yaptık. (.....) fikri mülkiyet ihlallerine neden olabilecek sistem dışı tedarikçilerden herhangi bir ambalaj malzemesi siparişi vermemesini tavsiye ettiklerini açıkça belirttiler. Bugün (.....) arayacağım ve (.....) bir sistem dışı tedarikçiden (.....) satın almayı planladığının bize bildirildiğini ileteceğim.

Ayrıca, (.....) (.....)'in korumalı bir format olduğunu hatırlatan, bilgilendirici ve tehdit içermeyen bir mektup göndermeyi önerebilir miyim? (.....), (.....) ve (.....) lütfen bunun üzerine düşünüp geri bildirimde bulunur musunuz?”

²³ “Dear (.....) and all

Thank you for aligning information. I see we really need to enforce our legal activities to protect Tetra Pak rights. I see that (.....) is testing now (.....), and it is said that next is going to be (.....) Sq.

I will have a meeting with the owner and CEO of (.....), who is main customer for (.....) since it is started, on Thursday and will try to find more information.

Dear (.....).

Is any action possible from our LA to prevent this happening? Accelerate next court sessions..and/or?

BR – (.....) “

²⁴ “Dear (.....) and all,

I am working with our outside counsel in Turkey on options for putting additional pressure on (.....), and will provide an update as soon as we have determined what steps are available to us.

Best regards,

- (.....)”

²⁵ “Hi All

As stated by (.....) – we did have a meeting with (.....) (MD) and (.....) (President) of (.....) yesterday. They explicitly stated they have advised (.....) not to order any PM from NSS that could cause IP violations.

I will call (.....) today and notify him that we have been informed that (.....) is planning to make purchases of (.....) from a NSS supplier.

Also – may I suggest send an informative and non-threatening letter to (.....) reminding them that (.....) is a protected format? (.....) and (.....) can you please think on this and provide your feedback?

(.....) (TETRAPAK TÜRKİYE) ²⁶:

“Sevgili (.....)

Fikrinizi memnuniyetle karşılıyorum ve mektupla ilgili öneriniz için teşekkür ederim, ancak yalnızca (.....)'ye değil, genel olarak diğer müşterilere de göndermeliyiz. (.....) ve (.....) gerektiğinde kullanabileceğimiz taslağı geliştirmelerini öneriyorum.”

(.....) (TLHF) ²⁷:

“Sevgili (.....) ve diğerleri

(.....) değerli katkılarıyla (.....) ile birlikte hazırladığımız (.....) ve (.....) davaları ile ilgili olarak Türkiye'deki müşterilerimize gönderilecek taslak mektup ektedir. Herhangi bir yorumunuz veya sorunuz olursa lütfen bize bildirin.”

(.....) (TLHF) ²⁸:

“Merhaba (.....),

Taslağı paylaştığınız için teşekkürler. İtirazım yok. Bilgilendirici olmakla birlikte tehdit edici değil. Nihai taslağı müşterilere ne zaman iletmeyi planlıyoruz?”

(.....) (TETRAPAK TÜRKİYE) ²⁹:

“Sevgili (.....) ve diğer herkes,

Geç cevap verdiğim için üzgünüm,

Benim için sorun yok ve sanırım mektubunu müşterilere göndermeye başlayabiliriz, görünüşe göre bunu (.....)'ten satın alan müşteri sayısı artıyor. Hepimiz hem fikirsek, iletişimden metni hazırlamalarını ve müşterilerin sahiplerine ve CEO'larına gönderilmelerini isteyeceğim. Kabul ediyor musunuz?

Regards

(.....)”

²⁶ “Dear (.....)

I welcome your idea and thank you for the suggestion with the letter but not only to (.....) but other customers in general. I would suggest (.....) and (.....) work out the draft that we can use reactively when is needed.

BR – (.....) “

²⁷ “Dear (.....) and all,

Attached is a draft letter to our customers in Turkey concerning the (.....) and (.....) litigations, prepared by (.....) and me with invaluable input from Merve.

Please let us know if you have any comments or questions.

Best regards,

- (.....)”

²⁸ “Hi (.....),

Thanks for sharing the draft. I have no objections. It's informative and non-threatening. When would we plan to distribute the final draft to customers?

Regards,

(.....)”

²⁹ “Dear (.....) and all

Sorry for late reply.

It is fine with me, and I think we can go ahead to send the letter to customers, as apparently, I see that number of customers who is buying this from (.....) are increasing. If we all agree I will ask communication to prepare and send to Owners and CEOs of customers. Agree?

There is one more question, we have seen that (.....) is buying now (.....) from (.....), produced out of Turkey. Will this law applicable for PM from (.....) that produced out of Turkey but still sold in Turkey with juice inside.

BR – (.....)”

Bir husus daha var, (.....)'nin şu anda Türkiye dışında üretilmiş (.....)'ten aldığını görüyoruz. Bu yasa, Türkiye dışında üretilmekle birlikte Türkiye'de meyve suyu ile satılan (.....) ambalaj malzemeleri için geçerli midir?"

(.....) (TLHF)³⁰ :

"Sevgili (.....),

(.....) ve (.....) ile ilgili müşteri mektubu üzerinde tamamen mutabık kalınmıştır.

(.....)'in ithalatından haberdar ettiğiniz için ayrıca teşekkürler. Yasal açıdan bakıldığında, Türkiye'deki TPA şekli için 3D ticari marka tescilimiz, başka bir yerde üretilmiş olsa bile, aynı veya kafa karıştıracak kadar benzer ambalajların Türkiye'ye ithalatını durdurmamızı sağlamaktadır. Bununla birlikte, pratik zorluklardan bazıları, Gümrük makamlarının (.....)'in rulo halindeki ambalaj malzemelerinin sevkiyatlarını tanımasını ve durdurmasını sağlamak ve ayrıca Türkiye'de bir bağlı teşebbüsü olmadığı anlaşılan (.....) aleyhine uygulanabilir bir mahkeme kararı temin etmek olabilir. Şimdi seçenekler ve pratik öneriler için şirket dışı danışmanımıza ulaşacağım."

(.....) (TETRAPAK TÜRKİYE)³¹ :

"Teşekkürler (.....),

Size (.....) paketlerinde (.....) meyve suyunun bir örneğini gönderdim. Daha fazla varsa lütfen bana bildirin"

Bulgu-5:

- (39) TETRAPAK TÜRKİYE Müdürü (.....) tarafından (.....) adres listesine gönderilmiş ve bilgi kısmında da TLHF Ticari Marka Direktörü (.....), TLHF Müşteri Direktörü (.....), TLHF Hukuk Danışmanı (.....), TETRAPAK TÜRKİYE Hukuk Danışmanı (.....) (adres listesi)'nin bulunduğu "TPA Infringement Letter to Customers" konulu 27.05.2022 tarihli e-posta ve ekinde şu ifadeler yer almaktadır:

(.....) (TETRAPAK TÜRKİYE)³² :

"Değerli Arkadaşlar,

Hepinizin farkında olduğu üzere rakiplerimizden bazıları Tetra Pak fikri mülkiyeti altında bulunan ve Türk yasalarınca korunan (.....) ürünümüzü üretmeye ve hatta (.....) ürününün de üretim testine devam etmekte.

İşbu mail ile sizlere bir mektup taslağı iletiyorum. Sizden ricam mümkün olan en kısa sürede CEO isimlerini/distribütörleri ekleyip bu mektubu müşterilere göndermeniz. En

³⁰ "Dear (.....),

Agreed completely on the customer letter regarding (.....) and (.....).

Thank you also for letting me know about the (.....) imports. From the legal perspective, our 3D trademark registration for the TPA shape in Turkey entitles us to stop importation of identical or confusingly similar packaging into Turkey, even if it is produced elsewhere. Some of the practical challenges, however, would be in getting the Customs authorities to recognize and stop inbound shipments of (.....)'s packaging material in rolls, and also potentially in obtaining an enforceable court decision against (.....), which does not appear to have a Turkish subsidiary. I will reach out to our outside counsel for options and practical recommendations presently.

Best regards,"

³¹ "Thank you, (.....)

I sent you a copy of Aroma Juice in Lamipack packs. If any more pls let me know.

BR – (.....)"

³² "Dear all

As you are very aware we have a situation that some of our competitors continue production of (.....) Sq and even test of production for (.....), that still protected by law in Turkey under Tetra Pak property. Hereby, I am sending you the template of letter, that I kindly ask you to insert CEOs names/Owners of the customer and send to customers asap. As soon as you customs it pls, ask (.....) to insert my signature into pdf. In addition, pls do not forget to send the copy to a head of purchasing of your customers. Special focus and urgently are with: (.....), (.....) and (.....). I would appreciate that this letter will be send not later than Wednesday next week to all of our customers.

BR – KK

kısa zamanda hazırlayın lütfen, (.....)'dan pdf'lere imzama eklemesini isteyin. Ek olarak lütfen bir kopyasını da müşterilerinizin satın alma müdürlerine göndermeyi unutmayın. Üzerinde özellikle durulması gerekenler ve aciliyeti olanlar: (.....) ve (.....). Bu mektubu önümüzdeki hafta Çarşamba'dan önce tüm müşterilerimize gönderebilerseniz memnun olurum.

BR-(.....)

Not: Henüz İran müşterilerine göndermeye gerek yok.

EKİ: Türkiye Sistem Dışı Tedarikçi İhlal Mektubu_25.05.2022

(.....TİCARİ SIR.....)

Bulgu-6:

- (40) TETRPAK TÜRKİYE Satış Müdürü (.....) tarafından (.....) çalışanı (.....)'ye gönderilen 01.06.2022 tarihli "Tetra Prizma Aseptic paketleme malzemesi hakkında bilgilendirme" konulu "Turkey NSS Infringement Letter" isimli eke sahip e-postada şu ifadeler yer almaktadır:

(.....) (TETRPAK TÜRKİYE):

"(.....) Haim Merhaba,

Tetra Prizma Aseptic Paketleme malzememizle ilgili bilgilendirme dokümanını ekte dikkatlerinize sunuyorum.

Saygılarımla,"

EK: Türkiye Sistem Dışı Tedarikçi İhlal Mektubu³³

I.4.2. Tetra Prizma Ambalaj Şeklinin Üç Boyutlu Marka Olarak Tescil Edilmesine İlişkin Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (41) TPMK tarafından iletilen bilgi ve belgelerde; ayırt edici şekillerin marka olarak tescilinin hukuken mümkün olduğu, üç boyutlu şekillerin de 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun (SMK) 4. maddesinde öngörülen şekiller kapsamında değerlendirildiği ifade edilmiştir. Ek olarak SMK'nin 22. maddesine göre geçerli bir şekilde tescil edilen markanın, koruma süresi ve yenilenmesinin, SMK'nin 23. maddesinde düzenlendiği; ilgili maddeye göre, tescilli markanın koruma süresinin, başvuru tarihinden itibaren on yıl olduğu; bu sürenin, onar yıllık dönemler halinde yenilenebildiği görülmektedir. Marka tescilinin yenilenmesinin, marka sahibinin tescilli markasının koruma süresi sona ermeden önceki altı ay içinde yapacağı başvuru ve yenileme ücretinin ödenmesi halinde mümkün olduğu; yenileme talebinin, süresi içinde yapılmadığı veya yenileme ücretinin ödendiği bilgisinin TPMK'ye iletilmediği durumda koruma süresinin sona ermesinden itibaren altı ay içinde ek ücret ödenerek de yenileme yapılabileceği anlaşılmaktadır. Marka yenilemesinin de tescil gibi Bülten'de³⁴ yayımlanarak önceki koruma süresinin sona erdiği tarihi izleyen günden itibaren hüküm ifade edeceği; marka sahibi tarafından, süresi içinde ve mevzuata uygun olacak şekilde yenileme talebinde bulunulmadığında marka hakkının, resen sona ereceği görülmektedir.
- (42) Tetra Prizma Aseptik ambalaj şeklinin tescil edilme sürecine ilişkin olarak; TLHF tarafından yapılan 2014/54843 numaralı başvuruya ilişkin olarak söz konusu şeklin

Note: there is no need to send it to Iran customers, yet."

EKİ: Turkey NSS Infringement Letter_25.05.2022

"(.....TİCARİ SIR.....)"

³³ Bulgu-5'te yer verilen mektup müşterinin ismi işlenerek iletilmiştir.

³⁴ SMK'nin 2/1 (c) hükmü uyarınca Bülten: Yayın ortamının türüne bakılmaksızın bu Kanunda belirtilen hususların yayımlandığı ilgili yayını ifade etmektedir.

başvuru tarihinde yürürlükte olan mülga 556 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (556 sayılı KHK) 7/1(a) hükmü³⁵ uyarınca ayırt edici nitelikte olmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar verildiği belirtilmiştir. Karara ilişkin TLHF tarafından Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kuruluna (YİDK) itirazda bulunulduğu ve itirazın reddedildiği, YİDK'nin ret kararında başvuru konusu şeklin "*bir ambalaj kutusu şeklini 2 farklı açıdan gösteren görsel*" olarak değerlendirdiği ve bu haliyle anılan şeklin ilgili sektördeki benzer nitelikli şekillerden yeterince farklılaşmış olarak görülmediği bildirilmiştir. Bahse konu YİDK kararında:

- Başvuruya konu markanın asli işlevini, yani mal ve hizmetlerin kaynağını işaret etme işlevini yerine getiremediği,
- Tüketicilerin şekilleri marka olarak değerlendirme eğilimlerinin bulunmamasından hareketle, marka olarak tescili istenen şekillerin ilk bakışta ilgili pazarın norm ve geleneklerinden önemli ölçüde uzaklaşması gerektiği, ancak bu durumda tüketiciler bakımından marka algısı oluşabileceği; şeklin, yaygın kullanılan örneklerinden yalnızca bir özelliikle ayrışması ihtimalinde ise bu özelliğin tüketici tarafından yalnızca bir detay olarak algılanması durumunda ayırt ediciliğin söz konusu olamayacağı,
- Yine, TLHF tarafından emsal gösterilen yurt dışı otoritelerince alınan kararlar hakkında SMK'nin 7/2. maddesinde³⁶ öngörülen koşulların oluşmadığı, zira şeklin kullanımının yeterli olmadığı, kullanımla birlikte ayrıca ayırt edilebilirliğin sağlanması, bir diğer ifadeyle marka algısının oluşması gerektiği, ülkesellik ilkesi uyarınca ayırt edilebilirliğin yurt dışında kazanılmış olmasının marka tescili bakımından yeterli olmadığı, Türkiye bakımından tüketicilerin şekli ayırt edici bulmasının söz konusu olmadığı,

ifade edilmiştir. Kararda son olarak, ülkesellik ilkesi uygulanarak diğer ülke otoritelerince alınan kararların bağlayıcı olmadığına ilişkin Avrupa Toplulukları Adalet Divanı içtihatlarına da yer verildiği görülmektedir.

- (43) YİDK'nin ret kararı TLHF tarafından mahkemeye götürülmüş, bu kapsamda Ankara 2. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi tarafından alınan kararda³⁷; başvuruya konu şeklin EUIPO (*European Union Intellectual Property Office*) tarafından ve mevzuatımızdakine benzer hükümlerin yer aldığı ülkelerde marka olarak tescil edildiği, 16. sınıf ürünlerle³⁸ ilgili sektörlerde genel kullanımının söz konusu olmadığı, başvuruya konu şeklin çizimle görüntülenebilme veya benzer biçimde ifade edilebilme, baskı yoluyla yayınlanabilme ve çoğaltılabilme kriterlerini karşıladığı, ürün tekelleşmesi sonucunu doğurmadığı, ilk defa TLHF tarafından oluşturulduğu, alışılmışın dışında,

³⁵ "Madde 7 – "Aşağıda yazılı işaretler marka olarak tescil edilemez:

a) 5 inci madde kapsamına girmeyen işaretler,..."

Madde 5 – "Marka, bir teşebbüsün mal veya hizmetlerini bir başka teşebbüsün mal veya hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlaması koşuluyla, kişi adları dahil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar malların biçimi veya ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işaretleri içerir.

Marka, mal veya ambalajı ile birlikte tescil ettirilebilir. Bu durumda mal veya ambalajın tescili marka sahibine mal veya ambalaj için inhisari bir hak sağlamaz. (Ek cümle: 22/6/2004 – 5194/12 md.) İnhisari hak sağlamayan bu tür unsurlar tescil belgesi üzerinde açıkça belirtilir."

³⁶ Madde 7/2 - "(Ek fıkra: 3/11/1995 - 4128/5 md.; Değişik: 22/6/2004 - 5194/13 md.) Bir marka tescil tarihinden önce kullanılmış ve tescile konu mallar veya hizmetlerle ilgili olarak bu kullanım sonucu ayırt edici bir nitelik kazanmış ise (a), (c) ve (d) bentlerine göre tescili reddedilemez."

³⁷ 11.05.2016 tarihli 2015/378 E., 2016/141 K. sayılı karar.

³⁸ "Kağıt, karton ve bu malzemelerden mamul diğer sınıflara dâhil olmayan eşyalar; kağıttan veya plastik malzeme kaplı kağıttan mamul ambalaj kapları ve ambalaj materyalleri".

özgün, ortalama tüketiciler tarafından TLHF'ye atfedilebilir ve en nihayetinde ayırt edici olduğu, bu kapsamda 556 sayılı KHK'nin 7. maddesinin (a) bendinin uygulanamayacağı değerlendirilmiştir. Kararın ilerleyen kısımlarında ise ürün tekelleşmesinin rekabeti haksız biçimde sınırlandıracağı, rakiplerin üretim olanaklarını ortadan kaldıracağı, ancak YİDK kararına konu şeklin³⁹ bu kapsamda değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir. Sonuç olarak mahkemenin, davaya konu YİDK kararının iptali ile TPMK tarafından 2014/54843 numaralı Tetra Prizma Aseptik şeklinin marka tescilinin sağlanmasına hükmettiği görülmektedir. Bununla birlikte anılan kararın verildiği Ankara 2. Fikri Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi'nin 2015/378 E. sayılı davasına ilişkin; TPMK'nin beyan ve savunmalarının, marka tesciline konu şekiller bakımından ayırt edicilik ile belirlilik -çizimle görüntülenebilme, baskı yoluyla yayınlanabilme veya çoğaltılabilme- unsurlarının kümülatif olarak sağlanması gerektiği, başvuruya konu şeklin halkın geneline hitap ettiği, makul düzeyde tüketicilerin ambalaj markasına bakarak ürünün üreticisini tespit edemeyeceği, şeklin herkesin kullanımına açık olmasından dolayı genel niteliği haiz olması hususları etrafında şekillendiği görülmektedir. İlgili mahkeme kararına ilişkin olarak, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin kararında⁴⁰ ise ilk derece mahkemesinin tescil başvurusuna konu şeklin ayırt edici olduğu ve Tetra Prizma Aseptik ambalaj şeklinin marka olarak tescil edilmesi yönünde almış olduğu kararın hukuka uygun olduğuna hükmedilmiştir. Yukarıda yer verilen dava süreci ile marka tescili gerçekleştirilen 2014/54843 numaralı başvuruya konu Tetra Prizma Aseptik ambalaj şekli aşağıda yer almaktadır:

Şekil-2: 2014/54843 Numaralı Başvuruya Konu Şekil (Mahkeme Kararı ile Tescil)



Kaynak: TPMK Çevrimiçi Dosya Takibi Motoru

- (44) Tetra Prizma Ambalaj şekline ilişkin TLHF tarafından gerçekleştirilen diğer marka başvuruları ile ilgili TPMK tarafından iletilen bilgilerde; 2014/54843 numara ile tescil edilen ilk şekilde ambalajın iki farklı açıdan gösterildiği (Şekil-2), 2022/119379 numara ile tescil edilen ikinci şekilde (Şekil-3) ise ambalajın altı farklı açıdan gösterildiği ve bu açılardan birinde "Tetra Prisma" ifadesinin yazılı olduğu belirtilmektedir. Bahse konu başvurular hakkında, tescil edilen ikinci şeklin de ilk şekil gibi ayırt edici olmadığı yönünde kanaat oluştuğu ancak diğer şeklin aksine burada yer alan "Tetra Prisma" ifadesinin ayırt edicilik unsurunu karşıladığı belirtilmiştir. Bu hususu ifade etmek üzere, şekle ilişkin ayırt edicilik unsurunun sağlanmadığı hallerde ürünün üzerinde okunabilen yazılı ifadelerin yer almasının, marka tescili bakımından yeterli görüleceği bildirilmiştir. TPMK tarafından Tetra Prizma Aseptik ambalaj şekline ilişkin gerçekleştirilen ikinci tescile konu şekil aşağıda yer almaktadır:

³⁹ Tetra Prizma Aseptik ambalaj şekli.

⁴⁰ 20.03.2018 tarihli, 2016/9259 E. ve 2018/2131 K. sayılı karar.

Şekil-3: 2022/119379 Numaralı Başvuruya Konu Şekil (TPMK Tarafından Direkt Tescil)



Kaynak: TPMK Çevrimiçi Dosya Takibi Motoru

(45) İlâveten, TPMK tarafından TLHF adına kayıtlı 2014/55949, 2022/119373, 2022/119376, 2022/119380 numaralı 4 marka başvurusunun daha bulunduğu aktarılmıştır. İlgili başvuru süreçlerine aşağıda yer verilmektedir:

- 2014/55949 numaralı başvurunun TPMK tarafından reddedildiği, en nihayetinde dosyanın işlemiden kaldırıldığı ifade edilmiştir. Cevabi yazının ekinde de yer alan, başvurunun reddine ilişkin YİDK kararında ret sebepleri olarak başvuruya konu şeklin iki farklı açıdan görüldüğü, makul düzeyde tüketiciler tarafından marka olarak algılanabilecek özgünlükte bulunmadığı ve herhangi bir tanıtıcı simgeye yer verilmediği belirtilmiştir.

Şekil-4: 2014/55949 Numaralı Başvuruya Konu Şekil



Kaynak: TPMK Çevrimiçi Dosya Takibi Motoru

- Yine, 2022/119373 ve 2022/119376 numaralı başvuruların TPMK tarafından SMK'nin 5/1-b ve c hükümleri⁴¹ uyarınca reddedildiği, TLHF tarafından söz konusu başvurulara ilişkin kararlara itiraz edildiği bildirilmiştir. Başvurulara ilişkin itirazların YİDK tarafından incelenmesi sonucunda; 2022/119379 numaralı başvuruya konu üç boyutlu şeklin marka olarak tescil edilmesine karar verildiği görülmektedir.⁴²

⁴¹ Madde 5- "(1) Aşağıda belirtilen işaretler, marka olarak tescil edilmez:

...b) Herhangi bir ayırt edici niteliğe sahip olmayan işaretler.

c) Ticaret alanında cins, çeşit, vasıf, kalite, miktar, amaç, değer, coğrafi kaynak belirten veya malların üretildiği, hizmetlerin sunulduğu zamanı gösteren veya malların ya da hizmetlerin diğer özelliklerini belirten işaret veya adlandırmaları münhasıran ya da esas unsur olarak içeren işaretler."

⁴² [2022/119379](https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap) numaralı marka başvurusunun tescil edildiğine ilişkin bilgi için bkz. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap>.

Şekil-5: 2022/119373 Numaralı Başvuruya Konu Şekil



Şekil-6: 2022/119376 Numaralı Başvuruya Konu Şekil



Kaynak: TPMK Çevrimiçi Dosya Takibi Motoru

- Son olarak 2022/119380 numaralı başvurunun da TPMK tarafından reddedildiği, TPMK'nın resmi internet sitesinde TLHF'nin işbu ret kararına itiraz ettiği, ancak incelemenin sonuçlandırılmadığı görülmektedir.⁴³

Şekil-7: 2022/119380 Numaralı Başvuruya Konu Şekil



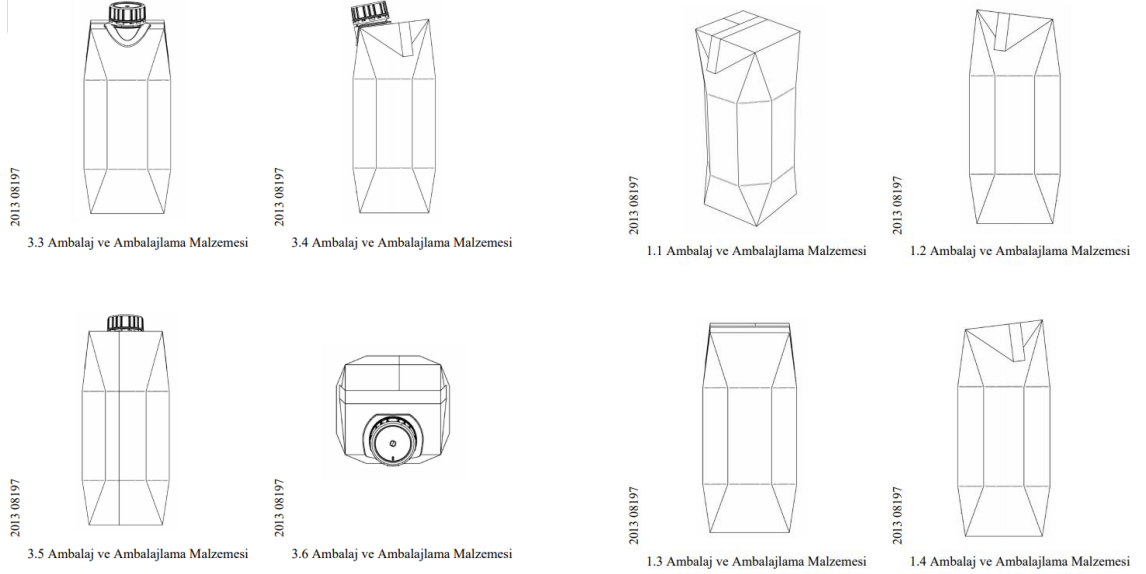
Kaynak: TPMK Çevrimiçi Dosya Takibi Motoru

- (46) Cevabi yazıda TLHF adına yapılan tasarım tescillerinin de TPMK tarafından incelendiği, prizma marka şekline benzeyen iki adet tasarımın bulunduğu ifade edilmiştir. Söz konusu tasarımlara ilişkin olarak yapılan açıklamalar şu şekildedir:

- Tescillerden ilki olan 2013/08197 numaralı tasarım tescilinin, 10.12.2018 tarihli bülten marifetiyle 5 yıl süreyle birinci yenilemesinin yapıldığı, cevabi yazının gönderildiği tarih itibarıyla tescilden kaynaklanan korumanın devam ettiği belirtilmiştir.

⁴³ <https://www.turkpatent.gov.tr/> 2022/119380 sayılı marka başvurusu bilgileri, Erişim Tarihi: 28.12.2023

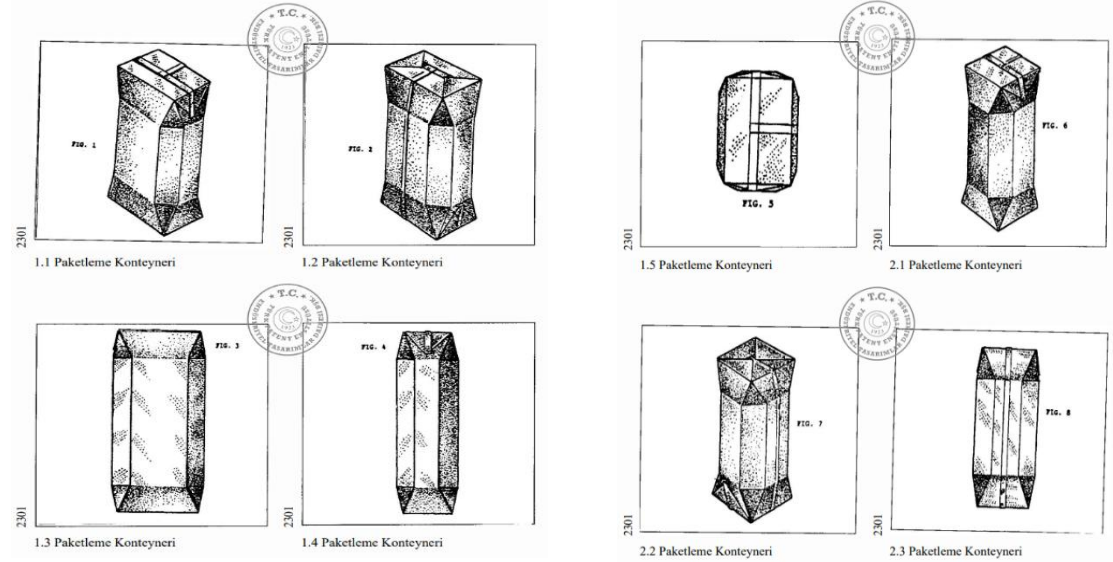
Şekil-8: 2013/08197 Numaralı Tasarım Tescili



Kaynak: Cevabi Yazı

- Bir diğer tescil olan 2301 numaralı tasarım tescilinin ise 25 yıllık koruma süresinin 10.01.2022 tarihinde sona erdiği ifade edilmiştir. Cevabi yazının ekinde yer alan tasarım tescil belgesinden tescile ilişkin olarak dört defa yenileme talebinde bulunulduğu, ancak süresi içerisinde beşinci yenileme talebinde bulunulmadığından söz konusu tasarım tescilinin koruma süresinin sona erdiği anlaşılmaktadır.

Şekil-9: 2301 Numaralı Tasarım Tescili



Kaynak: Cevabi Yazı

- (47) TPMK tarafından iletilen cevabi yazıda son olarak, Tetra Rex, Tetra Fino, Tetra Wedge, Tetra Top, Tetra Brik, Tetra Classic, Tetra Gemina ve Tetra Stelo karton ambalaj şekillerine ilişkin araştırma yapılmadığı zira TLHF tarafından şekillere ilişkin marka tescili başvurusunda bulunulmadığı, başvuru yapılması halinde şeklin ayırt edici olup olmadığı ile şekilde yazılı ifadelerin yer alıp almadığına göre değerlendirme yapılacağı belirtilmiştir.

I.4.3. Teşebbüslerden Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

I.4.3.1. Şikâyetçiden Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

(48) Kurum kayıtlarına 09.06.2022 tarih ve 28694 sayı ile intikal eden şikâyetin ekinde yer alan, TLHF tarafından POŞETSAN'a gönderilen 04.02.2021 tarihli ihtarnamede;

- TLHF'nin Tetra Prizma Ambalaj markası için tescilli markaya sahip olduğu, Tetra Prizma Ambalajın dünya çapında TLHF'ye ait olduğunun bilindiği ve Türkiye ile Avrupa Birliği nezdinde marka olarak korunduğu, POŞETSAN'ın Tetra Prizma Ambalaj markasının birebir aynısını izinsiz ve hukuka aykırı kullandığından haberdar olduğu,
- POŞETSAN'ın prizma ambalaj üretimine ilişkin broşürü ve POŞETSAN markasını taşıyan ve (.....) marka meyve suyu ambalajı olarak kullanılmış prizma ambalajların raflarda yer aldığına ilişkin fotoğraflar gösterilerek bu ürünlerin üretimi, tanıtımı ve satışının TLHF aleyhine marka tecavüzü olduğu, tüketiciler ve müşteriler gözünde POŞETSAN ile Tetra Pak markası arasında bir bağlantı olduğu izlenimi yaratılarak, Tetra Pak markasının ve ürünlerinin itibarının zedeleneceği,
- Görsellerde yer alan ambalajların kullanımının SMK uyarınca marka tecavüzü ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu uyarınca haksız rekabet teşkil edeceği, sonuç olarak ihtarnamenin resmi tebliğ tarihinden itibaren 20 gün içerisinde Tetra Prizma Ambalaj markasının kopyası olan ambalajların ve bu şekilde katlanan ambalaj materyalinin üretiminin, tanıtımının, dağıtımının, satışının teklif edilmesinin, satışının ve her türlü kullanımının derhal sonlandırılması, ihlale konu ambalaj malzemeleri ve ambalajların mevcut stok bilgisinin bildirilmesi, katalog üzerindeki renk kombinasyonunun kullanımına son verilmesi, ambalaj malzemelerinin imha edilmesi, ambalaj biçimine ilişkin tüm tanıtıcı malzemelerin (broşür, kutu, katalog, internet sitesi, çevrimiçi reklamlar, bildirimler vs. gibi) derhal imha edilmesi veya kaldırılması ve bunlara ilişkin kanıt gönderilmesi talep edilmiş; aksi takdirde her türlü yasal işlem yapma haklarının saklı tutulduğu

bildirilmiştir.

(49) Söz konusu ihtarnameye karşı POŞETSAN tarafından 22.02.2021 tarihinde gönderilen ihtarnamede ise özetle;

- POŞETSAN tarafından (.....) için prizma şeklindeki kutu ambalajların sadece numune üretiminin yapıldığı, alınan herhangi bir siparişin bulunmadığı, broşür hazırlanmasındaki amacın şirketin üretim çeşitliliğini göstermek olduğu ve herhangi bir üretimin yapılmadığı dolayısıyla Tetra Prizma Ambalaj markasına tecavüzün söz konusu olmadığı,
- TLHF'nin ürün bağlama uygulamaları ile sıvı dolum makineleri piyasasındaki tekel gücünü paketleme malzemeleri piyasasına aktararak ve marka hakkını kullanarak 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği, marka hakkının bulunmasının ilgili piyasada tekel olarak faaliyet göstermesine izin vermediği, bu uygulama ile amaçlananın rakibin ardıl piyasada rekabet etmesini engellemek olduğu

ifade edilmiştir.

- (50) Kurum kayıtlarına 15.05.2023 tarih ve 38678 sayı ile intikal eden cevabi yazının ekinde sunulan, POŞETSAN tarafından üretilen ambalajların TETRAPAK TÜRKİYE'nin hangi makineleriyle uyumlu olduğunu gösteren tabloya aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-1: POŞETSAN Tarafından Üretilen Ambalajların Uyumlu Olduğu Tetra Pak Dolum Makinesi Tipleri

Ambalaj Türü	Ambalaj Alt Türleri	Ambalajın Uyumlu Olduğu Tetra Pak Makinesi
Sunpack Aseptik	Slim	TBA/8, TBA/9, TBA/19, TBA/22, A3 Flex, A3 Speed
	Base	TBA/8, TBA/9, TBA/19, TBA/22, A3 Flex, A3 Speed
	Sunsquare	TBA/8
	Triangle	TR/17, TR/28
Sunbloc Aseptik	Slim	(.....)
	Base	(.....)
Kaynak: POŞETSAN'ın Cevabi Yazısı		

- (51) İlgili cevabi yazıda sunulan POŞETSAN'ın üretimini yaptığı her bir aseptik sıvı gıda ambalaj türü ve yıllık üretim miktarlarına ilişkin bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo-2: POŞETSAN'ın 2019-2022 Yıllarında Üretimini Yaptığı Aseptik Sıvı Gıda Ambalaj Türleri ve Üretim Miktarına İlişkin Bilgiler

Ambalaj Türleri	Ambalaj Alt Türleri	Üretim Miktarı			
		2019	2020	2021	2022
Sunpack Aseptik	Slim	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Base	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Sunsquare	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Triangle	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Sunbloc Aseptik	Slim	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Base	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam		(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: POŞETSAN'ın Cevabi Yazısı					

- (52) İlâveten cevabi yazıda POŞETSAN tarafından, deneme üretimi dışında prizma ambalaj şeklinde herhangi bir üretim yapılmadığı, 2015 yılı öncesinde prizma ambalaj şeklinin kullanılmasına ilişkin TETRAPAK TÜRKİYE tarafından kendilerine herhangi bir ihtarda bulunulmadığı, Tetra Pak ambalajlarının her bir tip ve ebatının farklı bir dolum makinesinde doldurulması gerektiği, Tetra Pak'ın tüm dünyada sıvı gıda dolum makineleri piyasası olarak tanımlanacak piyasadaki tekel seviyesindeki piyasa gücünü ürün bağlama yoluyla, ürettiği dolum makinelerinde kullanılan paketleme malzemesi piyasasına aktararak paketleme malzemelerinin de kendisinden temin edilmesini zorunlu hale getirdiği, (.....) tipindeki ambalajların, ambalaj piyasasındaki alternatif üreticiler tarafından üretilemeyen Tetra Pak tekelindeki ambalaj tipleri olduğu, bu ambalajların dolum makinelerinin de Tetra Pak tarafından üretilmesi nedeniyle ambalaj piyasasındaki üreticilerin ambalaj şeklinde marka oluşturup geliştiremediği ifade edilmiştir.

1.4.3.2 Soruşturma Taraflarından Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

1.4.3.2.1. Soruşturma Taraflarının Operasyonel Yapısı ile Hissedarlık Yapısına İlişkin Bilgi ve Belgeler

- (53) Cevabi yazılarda önem arz eden ilk husus, TLHF'nin Türkiye'de herhangi bir ticari faaliyette bulunmadığının belirtilmiş olmasıdır. Bu noktada TLHF tarafından yapılan açıklamalarda, Tetra Prizma markasının TLHF adına tescilli olduğuna, bununla birlikte

TETRAPAK TÜRKİYE'nin operasyonel faaliyetleri bakımından Tetra Pak International SA'ya (TPI) karşı sorumlu olduğuna değinilmiştir.

- (54) İlâveten TLHF tarafından, TETRAPAK TÜRKİYE'nin alıcılarla akdettiği sözleşmeler gönderilmiş olup, söz konusu sözleşmelerin tarafının TLHF değil TETRAPAK TÜRKİYE olduğu vurgulanmıştır. Sözleşmelerin içeriklerine bakıldığında TETRAPAK TÜRKİYE'nin taraf sıfatının "Tetra Pak" olarak kısaltıldığı görülmektedir.
- (55) Yine TLHF tarafından, teşebbüslerin Tetra Laval Grubu altında faaliyet gösterdiği, ancak operasyonel yapı ve hissedarlık yapısı bakımından farklı alt kırılımlarda yer aldıkları açıklanmıştır. Yazılarda aşağıdaki hususlara yer verilmiştir:
- Organizasyonel yapının endüstriyel gruplar olan Tetra Pak, Sidel ve DeLaval'den ve holding yönetimiyle iştigal eden TLI'dan oluştuğu, TPI'nın Tetra Pak endüstriyel grubunun yönetici şirketi olduğu, TETRAPAK TÜRKİYE'nin TPI koordinasyonunda faaliyet gösterdiği, TLHF'nin ise bunlardan bağımsız olarak TLI bünyesinde faaliyet gösterdiği belirtilmiştir.⁴⁴
 - Hissedarlık yapısı bakımından ise TLI ve Tetra Pak Asya şeklinde ikili bir ayrımın söz konusu olduğu; TLHF, TPI ve TETRAPAK TÜRKİYE'nin birbirlerinden bağımsız olarak TLI hissedarlığı altında faaliyette bulundukları, TLI ve Tetra Pak Asya'nın hissedarının Liechtenstein'daki kuruluş (Anstalt) olduğu, Anstalt'ın hissedarının ise Liechtenstein'daki vakıf olduğu ifade edilmiştir.⁴⁵
 - Cevabi yazıda, soruşturma konusu ticari faaliyetlerin değerlendirilmesi noktasında işbu faaliyetlere yönelik karar alma mekanizmasının gözetilmesi gerekliliği vurgulanmış, hissedarlık yapısının değil operasyonel yapının dikkate alınması ve ekonomik bütünlük noktasında çıkar birliğinin gözetilmesi gerektiği yönünde kanaatlere yer verilmiştir.
- (56) Ayrıca TLHF tarafından, TPI ile akdedilen "Faydalanıcı Sözleşmesi" hakkında yapılan açıklamalarda marka tescillerinin TLHF adına ancak TPI risk ve hesabına yapıldığı, dolayısıyla TLHF'nin marka hakkının kullanımı hususunda (.....) yetkilerinin bulunmadığı belirtilmiştir. Bu noktada diğer teşebbüslerden Türkiye içerisinde markanın kullanımı noktasında herhangi bir lisanslama veya muvafakat talebinde bulunulması ihtimalinde TLHF'nin karar alma yetkisinin bulunmadığı beyan edilmiştir. Cevabi yazının ekinde yer alan "Faydalanıcı Sözleşmesi" incelendiğinde,
- Sözleşmenin giriş bölümünde ticari markaların malikinin TPI olduğunun kayıt altına alındığı, 1. maddede de TLHF'nin TPI'nın risk ve hesabına gayrimaddi varlıkların yasal maliki olduğunun öngörüldüğü,
 - Sözleşmenin 3. maddesinde TLHF'nin, marka hakkının korunmasına ilişkin yasal hakların kullanılması noktasında yetkili olduğunun kayıt altına alındığı,
 - Sözleşmenin 4. maddesinde TPI tarafından TLHF'ye talimat verilmedikçe (.....) kararlaştırıldığı
- görülmektedir.
- (57) Son olarak TLHF ve TETRAPAK TÜRKİYE tarafından, TPI ile TETRAPAK TÜRKİYE arasında akdedilen "Lisans Sözleşmesi" Kuruma gönderilmiştir. Bahse konu sözleşme incelendiğinde;

⁴⁴ Bkz. Taraf Teşkiline İlişkin Savunmalar kısmında yer alan Şekil-10.

⁴⁵ Bkz. Taraf Teşkiline İlişkin Savunmalar kısmında yer alan Şekil-11.

- Taraf sıfatı altında TPI'nin adres bilgilerine yer verildiği ve bu adresin aynı zamanda TLHF'nin de adresi olduğu,⁴⁶
- Sözleşmenin giriş bölümünde TPI'nin marka ve ticaret ünvanının sahibi olduğunun kayıt altına alındığı ve bu hususun "Sözleşmenin İçeriği ve Kapsamı" başlıklı 2.2 numaralı maddede de tekrar edildiği,
- "Sözleşmenin İçeriği ve Kapsamı" başlıklı 2.1 numaralı maddede sözleşmenin konusunun TETRPAK TÜRKİYE'nin, TPI'ya ait olan markalar üzerinde kullanım hakkı elde etmesi olarak açıklandığı

görülmektedir.

I.4.3.2.2. Tüketicilerin Aseptik Sıvı Gıda Karton Ambalaj Dolum Makinesi ile Aseptik Sıvı Gıda Karton Ambalaj Kullanımına İlişkin Bilgi ve Belgeler

- (58) Cevabi yazılarda aseptik sıvı gıda dolumu için ambalajlanan sıvı, hedef müşteri kitlesi, bölgesel pazardaki tercihler gibi birçok farklı unsura bağlı olarak alıcıların karton, cam ve plastik gibi birçok farklı seçeneğinin bulunduğu bildirilmiştir. Karton ambalaj ürünleri ile cam ve plastik ürünler arasında ise sağlık algısı, şeffaflık, taşıma kolaylığı ve dayanıklılık gibi değişkenlerin bulunması sebebiyle şiddetli bir rekabetin söz konusu olduğu ifade edilmiş, karton ambalajlar arasındaki rekabeti belirleyen temel unsurun ise fiyat olduğu belirtilmiştir. Cevabi yazıların ekinde yer alan araştırmalarda cam ürünlerin Türkiye pazarındaki talep oranının %44, karton ambalajların talep oranının %36 ve plastik ambalajlarınsa talep oranının %20 olduğu tespitlerine yer verilmiştir.
- (59) Aseptik sıvı gıda dolumu makinelerinin birçok farklı şekilde, boyutta ve hacimde ambalajları doldurabildiği belirtilmiştir. İlaveten, sıvı gıda dolum makinelerinin Tetra Pak ürünü olmasının ambalaj materyalinin başkaca teşebbüslerden edinilmesini engellemeyeceği ifade edilmiştir. Ayrıca TLHF tarafından, Tetra Prizma Aseptik ambalajlarının en çok satıldığı beş teşebbüsün ((.....)) karton ambalaj sıvı gıda dolum makineleriyle birlikte PET ve cam sıvı gıda dolum makinelerini de kullandığı belirtilmiştir. TETRPAK TÜRKİYE'nin 2019 - 2022 döneminde Tetra Prizma Aseptik ambalaj satışı gerçekleştirdiği en büyük beş alıcısı ile alım miktar ve değerlerine aşağıda yer verilmektedir:

⁴⁶ Avenue General-Guisan 70CH-1009 Pully, İsviçre.

Tablo-3: TETRAPAK TÜRKİYE'nin Tetra Prizma Aseptik Ambalaj Satışı Gerçekleştirdiği En Büyük Beş Alıcısı ile Alım Miktar ve Değerleri (2019-2022)

Tetra Prizma Aseptik	Net Satışlar ⁴⁷		
	2019		
Müşteri	Miktar (Adet)	Net Satışlar €	Yaklaşık TL
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tetra Prizma Aseptik	2020		
	2020		
Müşteri	Miktar (Adet)	Net Satışlar €	Yaklaşık TL
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....) ⁴⁸	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tetra Prizma Aseptik	2021		
	2021		
Müşteri	Miktar (Adet)	Net Satışlar €	Yaklaşık TL
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tetra Prizma Aseptik	2022		
	2022		
Müşteri	Miktar (Adet)	Net Satışlar €	Yaklaşık TL
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....) ⁴⁹	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (60) Yukarıda yer verilen tabloda TETRAPAK TÜRKİYE'den Tetra Prizma Aseptik ambalaj alım miktarı bakımından 2019, 2020 ve 2021 yıllarında (.....)'nın, 2022 yılında ise (.....) birinci sırada geldiği görülmektedir.
- (61) Cevabi yazılardan, TETRAPAK TÜRKİYE'den makine alan müşterilerin hepsinin ambalaj türü olarak da Tetra Pak'ın ambalaj modellerini temin ettiği, ancak (.....)'nin ((.....)) başkaca tedarikçilerden de ambalaj malzemesi tedarik ettiği anlaşılmaktadır. TLHF tarafından (.....) gibi müşterilerin üçüncü taraf aseptik sıvı gıda ambalaj materyallerini Tetra Pak makinelerinde kullandığı bildirilmiştir. Ek olarak Greatview Aseptic Packaging Co., Ltd. (GREATVIEW), Dizaynpak Baskı ve Ambalaj Teknolojileri AŞ'nin (DİZAYNPAK), Lami Packaging Co., Ltd. (LAMIPAK), Mondi Kale Nobel Ambalaj Sanayi ve Ticaret AŞ'nin (MONDİ) ve POŞETSAN'ın Tetra Prizma Aseptik ve Tetra Brik Aseptik ile kullanılabilen Tetra Pak aseptik sıvı gıda dolum makineleriyle uyumlu çeşitli tür, format ve boyuttaki ambalaj materyalleri ürettiklerinin bilindiği

⁴⁷ Sağlanan finansal bilgiler, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın ilgili dönemlerdeki ortalama döviz alış kuru kapsamında, 2019 mali yılı için avro üzerinden yapılan hesaplamalar için EUR 1 = 6.35 TL, 2020 mali yılı için avro üzerinden yapılan hesaplamalar için EUR 1 = 8.01 TL, 2021 mali yılı için avro üzerinden yapılan hesaplamalar için EUR 1 = 10.42 TL ve 2022 mali yılı için avro üzerinden yapılan hesaplamalar için EUR 1 = 17.32 TL esas alınarak yapılmıştır.

⁴⁸ Tabloda yer verilen müşteriler arasından (.....), (.....) yılında Tetra Prizma Aseptik ambalaj materyalinin yanı sıra, (.....)€ (yaklaşık (.....)TL) değerinde (.....) adet Tetra Prizma Aseptik ambalaj ile işletilebilen aseptik sıvı gıda dolum makinesi alımı yapmıştır.

⁴⁹ ((.....))

belirtilmiştir. Bu çerçevede sıvı gıda dolumu faaliyeti gerçekleştiren teşebbüsler tarafından kullanılan Tetra Pak markalı aseptik sıvı gıda dolum makineleri ile aseptik karton ambalaj türleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo-4: Teşebbüslerin Tetra Pak Sıvı Gıda Dolum Makineleri ile Sıvı Gıda Ambalaj Kullanım Çeşitliliği⁵⁰

Müşteri Adı	Makine Modeli	Ambalaj Türü
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik Tetra Prizma Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik Tetra Prizma Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Prizma Aseptik Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Prizma Aseptik Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik Tetra Prizma Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik Tetra Prizma Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik Tetra Top
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik Tetra Prizma Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik Tetra Gemina Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik Tetra Gemina Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Prizma Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik Tetra Prizma Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik Tetra Prizma Aseptik Tetra Gemina Aseptik Tetra Top
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik

⁵⁰ Tabloda yer alan kısaltmalar; TP: Tetra Pak, TBA: Tetra Brik Aseptik, TPA: Tetra Prizma Aseptik, TGA: Tetra Gemina Aseptik, TT: Tetra Top

Müşteri Adı	Makine Modeli	Ambalaj Türü
		Tetra Prizma Aseptik Tetra Gemina Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik Tetra Prizma Aseptik
(.....)	(.....)	Tetra Brik Aseptik
Kaynak: Cevabi Yazı		

- (62) Yukarıda yer alan tablo incelendiğinde, aseptik sıvı gıda dolumu gerçekleştiren teşebbüslerin tamamının Tetra Brik Aseptik ambalaj türüne dolum yaptıkları, bununla birlikte bazı teşebbüslerin Tetra Brik Aseptik'in yanı sıra Tetra Top, Tetra Prizma Aseptik ve Tetra Gemina Aseptik ambalaj türlerini de tercih ettikleri görülmektedir. TETRAPAK TÜRKİYE'nin 2019 - 2022 döneminde aseptik karton ambalaj satışı gerçekleştirdiği en büyük beş alıcısı ile alım miktar ve değerlerine aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-5: TETRAPAK TÜRKİYE'nin Aseptik Sıvı Gıda Ambalajı Bakımından En Büyük Beş Müşterisi, Alım Miktarları ve Değerleri (2019-2022)

Müşteri Adı	Miktar (Adet, 2019)	Net Satışlar €	Yaklaşık TL ⁵¹
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Müşteri Adı	Miktar (Adet, 2020)	Net Satışlar €	Yaklaşık TL
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Müşteri Adı	Miktar (Adet, 2021)	Net Satışlar €	Yaklaşık TL
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Müşteri Adı	Miktar (Adet, 2022)	Net Satışlar €	Yaklaşık TL
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: Cevabi Yazı			

- (63) Yukarıda yer verilen tabloda TETRAPAK TÜRKİYE'den aseptik karton ambalaj alım miktarı bakımından, 2019 - 2022 döneminde (.....)'in birinci, (.....) ise ikinci sırada geldiği görülmektedir. Aseptik karton ambalaj alımlarının büyük çoğunluğu (%(.....), %(.....), %(.....)ve %(.....)) Tetra Prizma Ambalaj olan ve Tablo-3'te görüldüğü üzere

⁵¹ Sağlanan finansal bilgiler, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın ilgili dönemlerdeki ortalama döviz alış kuru kapsamında, 2019 mali yılı için avro üzerinden yapılan hesaplamalar için 1 avro = 6.35 TL, 2020 mali yılı için avro üzerinden yapılan hesaplamalar için 1 avro = 8.01 TL, 2021 mali yılı için avro üzerinden yapılan hesaplamalar için 1 avro = 10.42 TL ve 2022 mali yılı için avro üzerinden yapılan hesaplamalar için 1 avro = 17.32 TL esas alınarak yapılmıştır.

TETRPAK TÜRKİYE'den Tetra Prizma Ambalaj alımı yapan teşebbüsler arasında 2019-2021 döneminde ilk sırada yer alan (.....)'nın, 2020 ve 2022 yıllarında TETRPAK TÜRKİYE'nin aseptik karton ambalaj satışı bakımından en büyük beş teşebbüs arasında yer almadığı; 2019 ve 2021 yıllarında ise dördüncü sırada olduğu görülmektedir.

- (64) Tetra Prizma Aseptik ambalaj kullanımına ilişkin açıklamalarda; son dört yıl içerisinde pazardaki prizma ambalaj modeli satışlarının, pazardaki toplam ambalaj materyali satışlarının yaklaşık olarak %(.....)'sini kapsadığı belirtilmiştir. Diğer yandan TETRPAK TÜRKİYE'nin prizma ambalaj modeli satışlarının ise kendisinin toplam ambalaj materyali satışının yaklaşık olarak %(.....)'ini kapsadığı bilgisine yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda ambalaj türlerine göre Türkiye'deki toplam aseptik karton ambalaj materyali satışı ile TETRPAK TÜRKİYE tarafından yapılan toplam Tetra Pak karton ambalaj malzemesi satışına ilişkin oranlara yer verilmektedir:

Tablo-6: Aseptik Karton Ambalaj Türlerinin Türkiye'deki Toplam Aseptik Karton Ambalaj Satışları İçerisindeki Oranları (%) ile TETRPAK TÜRKİYE Tarafından Yapılan Aseptik Karton Ambalaj Satışları İçerisindeki Oranları (%)

Türkiye'deki Toplam Karton Ambalaj Materyali Satışı ⁵²	2019	2020	2021	2022
Tetra Brik Aseptik (Slim, Slim Leaf, Square, Edge ve rakipler tarafından eşdeğer formatta satılan ürünler dahil)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tetra Prizma Aseptik (rakipler tarafından eşdeğer formatta satılan ürünler dahil)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tetra Gemina Aseptik (rakipler tarafından eşdeğer formatta satılan ürünler dahil)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0
TETRPAK TÜRKİYE'nin Toplam Tetra Pak Karton Ambalaj Malzemesi Satışı ⁵³	2019	2020	2021	2022
Tetra Brik Aseptik (Slim, Slim Leaf, Square, Edge dahil)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tetra Prizma Aseptik	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tetra Gemina Aseptik	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0
Kaynak: Cevabi Yazılar				

- (65) TETRPAK TÜRKİYE tarafından, Tetra Prizma ambalaj modeline ilişkin talebin, ambalaj materyalinin geri dönüştürülebilir olması, uzun ve oval yapıda oluşunun taşıma ve saklama yönünden kolaylık sağlaması, ağız başlığının kolay açılabilir olması ve aynı zamanda meyve suyu ambalajına benzemesinden -özellikle (.....) markasıyla özdeşleştiği- kaynaklandığı belirtilmiştir.
- (66) TETRPAK TÜRKİYE tarafından gönderilen cevabi yazıların ekinde yer alan araştırma sonuçlarında, meyve suyu ambalajları bakımından; Tetra Prizma modelinin, (.....) modeliyle birlikte en çok talep gören ambalaj modeli olduğu, kullanım olarak (.....)'ya göre daha elverişli olduğu; süt ambalajları bakımından ise (.....)'nın en çok talep gören ambalaj modeli olduğu, kullanıma en elverişli modelin ise (.....) olduğu yer almaktadır. Söz konusu araştırmada Tetra Prizma ambalaj modelinin (.....) hususlarında çalışılması gerektiğinin tespit edildiği yer almaktadır.

⁵² TETRPAK TÜRKİYE ve rakipleri tarafından gerçekleştirilen satışlar.

⁵³ Sadece TETRPAK TÜRKİYE tarafından gerçekleştirilen satışlar.

- (67) TETRAPAK TÜRKİYE'nin 2019 - 2022 döneminde aseptik sıvı gıda dolum makinesi satışı gerçekleştirdiği en büyük beş teşebbüs ile alım miktar ve değerlerine aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-7: TETRAPAK TÜRKİYE'nin Aseptik Sıvı Gıda Dolum Makineleri Bakımından En Büyük Beş Müşterisi, Alım Miktarları ve Değerleri (2019-2022)

Müşteri	Miktar (adet, 2019)	Anlaşma Değeri €	Yaklaşık TL
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Müşteri	Miktar (adet, 2020)	Anlaşma Değeri €	Yaklaşık TL
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....) ⁵⁴	(.....)	(.....)	(.....)
Müşteri	Miktar (adet, 2021)	Anlaşma Değeri €	Yaklaşık TL
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....) ⁵⁵	(.....)	(.....)	(.....)
Müşteri	Miktar (adet, 2022)	Anlaşma Değeri €	Yaklaşık TL
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (68) Yukarıda yer verilen TETRAPAK TÜRKİYE'nin aseptik sıvı gıda dolum makineleri bakımından en büyük beş müşterisi ve alım miktarlarını içeren tablo incelendiğinde; TETRAPAK TÜRKİYE'nin 2019 yılında (.....), 2020 yılında (.....), 2021 ve 2022 yıllarında ise (.....) adet makine satışı gerçekleştirdiği, makinelerin anlaşma değerinin ise (.....) ila (.....) avro arasında değişiklik gösterdiği görülmektedir.
- (69) TLHF tarafından gönderilen cevabi yazıda, aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin farklı karton ambalaj türlerini doldurabildiği belirtilmiştir. Bu çerçevede aseptik sıvı gıda dolum makinesi ile ilgili makinenin dolum yapabileceği karton ambalaj türlerini ve boyutlarını içeren tablo aşağıda yer almaktadır:

54 (.....)

55 (.....)

Tablo-8: Aseptik Sıvı Gıda Dolum Makinelerine Uyumlu Aseptik Sıvı Gıda Karton Ambalaj Türleri ve Boyutları

TP A1		
Uygun paket tipi	Mevcut formatlar	Mevcut boyutlar (ml)
Tetra Classic Aseptik	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
Tetra Fino Aseptik	(....)	(....)
	(....)	(....)
Tetra Wedge Aseptik	(....)	(....)
	(....)	(....)
TP A3 COMPACT FLEX		
Uygun paket tipi	Mevcut formatlar	Mevcut boyutlar (ml)
Tetra Brik Aseptik	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
Tetra Prizma Aseptik	(....)	(....)
	(....)	(....)
TP A3 FLEX		
Uygun paket tipi	Mevcut formatlar	Mevcut boyutlar (ml)
Tetra Brik Aseptik	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
Tetra Prizma Aseptik	(....)	(....)
	(....)	(....)
Tetra Stelo Aseptik	(....)	(....)
Tetra Gemina Aseptik	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
TP A3 SPEED		
Uygun paket tipi	Mevcut formatlar	Mevcut boyutlar (ml)
Tetra Brik Aseptik	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
	(....)	(....)
Tetra Prizma Aseptik	(....)	(....)
	(....)	(....)
TP E3 SPEED		
Uygun paket tipi	Mevcut formatlar	Mevcut boyutlar (ml)
Tetra Brik Aseptik	(....)	(....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (70) Yukarıdaki tabloya ilişkin olarak, A3/Compact Flex ve A3/Flex makinelerinde, alıcıların QC veya HDK kullanarak ambalajların formatları ve boyutları arasında değişiklikler yapabildikleri belirtilmiştir. Bu kapsamda A3/Flex makineleri bakımından; QC'nin alt

kesiti aynı spesifik bir ambalaj türünün bir boyutundan başka bir boyuta değişim yapmaya olanak tanıdığı (örneğin, Tetra Prizma Aseptik 750 ml'den 1000 ml'ye veya Tetra Brik Aseptik 100 ml'den 125 ml'ye geçiş); diğer yandan HDK'nin ise alt kesiti farklı olan iki ambalaj arasında değişim yapmaya izin verdiği (örneğin, mevcut tüm TETRA Prizma Aseptik formatları/hacimlerinden tüm Tetra Brik Aseptik formatlar/hacimlerine ve tam tersine geçiş) ifade edilmiştir. A3/Compact Flex makinelerinde ise QC'nin hem spesifik bir ambalaj türünün boyutunda hem de bir ambalaj şeklinden diğer bir şekle değişim yapmaya olanak sağladığı; diğer yandan HDK'nin ise sadece ambalajın boyutunda değişim yapmaya izin verdiği belirtilmiştir.

- (71) A3/Speed makinesi bakımından ise mevcut durumda teknik sebeplerden dolayı Tetra Prizma Aseptik ve Tetra Brik Aseptik arasında değişim yapılamadığı ifade edilmiştir.

I.4.3.2.3. QC ve HDK'lerin Kullanımına İlişkin Bilgi ve Belgeler

- (72) TLHF tarafından, QC ve HDK'lere ilişkin yapılan açıklamalarda, bunların sıvı gıda dolum makinelerinin orijinal yapısı içerisinde bulunabileceği gibi sonradan eklenebilir şekilde de temin edilebileceği belirtilmiştir. TETRAPAK TÜRKİYE tarafından QC fiyatının, istenen yapılandırmaya bağlı olarak (.....) ila (.....) avro arasında; HDK fiyatlarının ise dolum makinesinin türüne, yaşına ve mevcut durumuna, ayrıca istenen yapılandırmaya bağlı olarak (.....) ila (.....) avro arasında değişiklik gösterdiği, HDK kurulumuna ilişkin işçilik maliyetlerinin ise genellikle (.....) ila (.....) avro arasında değiştiği belirtilmiştir. Ek olarak QC ve HDK'lerin makinenin üretimi esnasında kurulmuş olmaları halinde (.....) ifade edilmiştir. İlaveten, alıcılar tarafından ekseriyetle QC kurulumunun dolum makinesinin orijinal yapılandırmasının bir parçası olarak talep edildiğine, ancak HDK'lerin alıcılar tarafından ileriki bir süreçte, alıcıların yeni bir türde ya da formatta ambalaj materyaline geçmek istemeleri üzerine sipariş edildiğine değinilmiştir.
- (73) TLHF tarafından, TETRAPAK TÜRKİYE'nin mevcut müşteri kitlesinin yaklaşık (.....)'inin QC ve/veya HDK talep etmiş olduğu, QC'ye sahip (.....) ve son üç yıl içerisinde HDK kurulmuş (.....) alıcının bulunduğu bildirilmiştir. Bu kapsamda dolum makinelerine QC ve HDK kurulumu yaptıran teşebbüsler ile kurulum bilgilerine aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo-12: Aseptik Sıvı Gıda Karton Ambalaj Üretimi ve Satışı Pazarında TETRPAK TÜRKİYE'nin ve Türkiye'de Faaliyet Gösteren En Büyük Rakiplerinin Pazar Payları (%)

Teşebbüs	2019	2020	2021	2022
TETRPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MONDİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
POŞETSAN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
DİZAYNPAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
SIG	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
IP ⁵⁸	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ELOPAK ⁵⁹	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: Cevabi Yazılar				

- (77) TETRPAK TÜRKİYE'nin 2016-2022 döneminde aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarına ilişkin payları aşağıda yer almaktadır:

Tablo-13: Aseptik Sıvı Gıda Karton Ambalaj Üretimi ve Satışı Pazarı için Pazar Payı (%)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
TETRPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: Cevabi Yazılar							

- (78) Cevabi yazıda aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarındaki pazar payı verilerinin 2016 yılından itibaren tutulduğu belirtilmiştir. TETRPAK TÜRKİYE'nin pazar paylarına bakıldığında oranların 2018 yılına kadar (.....) bir seyir izlediği, 2018 yılından itibaren ise oranlarda bir (.....) başladığı, 2021 yılındaki pazar payı oranının altı yıl içerisindeki (.....) oran olduğu görülmektedir.

1.4.3.2.5. Prizma Ambalaj Şeklinin Marka Olarak Tesciline İlişkin Bilgi ve Belgeler

- (79) İlk olarak, cevabi yazılarda Tetra Prizma ambalaj modelinin 11.09.1998 tarihinde marka olarak tescil edildiği, üç boyutlu prizma ambalaj şeklinin ise 30.06.2014 tarihinde tescilinin yapıldığı bilgisine yer verilmiştir. Tetra Prizma ambalaj modelinin TPMK'ye (i) 2014/54843 ve (ii) 2022/119379 numaraları ile 16. marka sınıfında⁶⁰ marka tescilinin gerçekleştirildiği, bu modelin başkaca ülkelerde de tescil edildiği ve sonucu beklenen başkaca başvuruların da söz konusu olduğu ifade edilmiştir.
- (80) Söz konusu iki marka arasındaki farkın pipet deliğinin bulunup bulunmamasından kaynaklandığı belirtilmiş olup, anılan ilk markaya ilişkin olarak görülmekte olan davaların bulunduğu bildirilmiştir. Bu çerçevede;
- Marka hakkının ihlali sebebiyle (.....)'a karşı görülmekte olan İstanbul 1. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesinin 2021/327 E. sayılı dava dosyasının derdest olduğu,
 - Yine marka hakkının ihlali sebebiyle (.....)'a karşı görülmekte olan Ankara 4. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesinin 2021/75 E. sayılı dava dosyasının da derdest olduğu, ihtiyati tedbir talebinin reddedildiği ve işbu kararın kesinleştiği,
 - (.....)'ın açmış olduğu Tetra Prizma Aseptik üç boyutlu marka tescilinin hükümsüzlüğü konulu İstanbul 3. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesinin

⁵⁸ International Paper Italia S.r.l.

⁵⁹ Elopak ASA.

⁶⁰ "Kağıt, karton (mukavva) ve bunlardan yapılmış ürünler (Kırtasiye amaçlı ürünler hariç), plastik malzemeden mamül ambalajlama ve sarma malzemeleri, matbaa ve ciltleme malzemeleri, basılı evraklar; basılı yayınlar, takvimler, posterler, fotoğraflar, afişler, tablolar, çıkartmalar, (pullar), kırtasiye, büro, eğitim ve öğretim malzemeleri (mobilyalar ve cihazlar hariç), büro makineleri, badana ve boya işleri için fırçalar ve rulolar."

2022/140 E. sayılı dava dosyasının da derdest olduğu, davanın dilekçeler teatisi aşamasının tamamlandığı,

- Bahsi geçen davalara ek olarak TLHF tarafından, her ne kadar henüz herhangi bir yasal yola başvurulmamış olsa da (.....)'ın da kendilerinin marka haklarını ihlal etmiş olabileceklerine ilişkin kaygılar taşıdıkları ve buna ilişkin araştırmalarda bulundukları

bilgilerine yer verilmiştir.

- (81) Yasal süreçlere ilişkin açıklamalarla birlikte cevabi yazılarda, prizma ambalaj modelinin Türkiye'de yetkilendirilmiş tek üreticisinin TETRAPAK TÜRKİYE olduğu açıkça ifade edilmektedir. Diğer yandan prizma ambalaj modeli dışında Türkiye'de marka olarak tescil edilmiş başka ambalaj şekli ya da materyal bulunmadığı belirtilmiştir. TLHF tarafından ayrıca Tetra Prizma ambalaj şeklinin; Türkiye'nin yanı sıra Avrupa Birliği, Arjantin, Meksika, Yeni Zelanda, Pakistan, Filipinler, Polonya, Rusya Fedrasyonu, İsviçre, Ukrayna, Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri'nde tescil edildiği, buna ek olarak TLHF'nin başka ülkelerde beklemekte olan başvurularının mevcut olduğu belirtilmiştir.
- (82) Yukarıda yer verildiği üzere Tetra Prizma ambalaj modeli TPMK tarafından (i) 2014/54843 ve (ii) 2022/119379 tescil numaraları ile tescil edilmiştir. Bununla birlikte TLHF'nin üç boyutlu marka tescili kapsamında 18.08.2022 tarihli 2022/119373, 2022/119376 ve 2022/119380 numaralı üç adet sonuçlanmamış başvurusunun bulunduğu anlaşılmaktadır.⁶¹
- (83) Tescil edilen üç boyutlu şekle ilişkin olarak yapılan açıklamalarda, şeklin TPI tarafından piyasaya sürülmeden önce kullanılmadığı, şeklin ayırt edici olduğu, jenerik olma boyutunda yaygın bir kullanımının ise söz konusu olmadığı yönündeki gerekçelere atıfta bulunularak söz konusu üç boyutlu şeklin ayırt edici unsurları;
- Toplam sekiz yan yüzeyinin bulunması,
 - Dört adet yan yüzeyinin içe doğru bükümlü ve yuvarlanmış paralelkenar şeklinde olması,
 - Diğer dört yan yüzeyin ise orta kısımda darlaşan, eşit genişlikte, tepe ve alt kısımda içe doğru bükümlü olması,
 - Ambalajla hemen hemen aynı yükseklikte, sekizgen dikine kesitler bulunması,
 - Yan kenarların çiftler olarak, dört yan duvarın arasındaki dört köşe duvarını belirlemesi,
 - Her köşede, en üstte bir çift olarak birleşik başlayan, aşağı inerken simetrik olarak birbirinden ayrılan ve daha alt köşede tekrar simetrik bir şekilde yakınlaşıp birleşen yan kenarların bulunması,
 - Dörtgen şeklinde tepe ve alt yüzeylerin bulunması

olarak ifade edilmiştir.

I.4.3.2.6. Müşterilerle Akdedilen Sözleşmelere İlişkin Bilgi ve Belgeler

- (84) Soruşturma taraflarının cevabi yazılarında yer alan bilgi ve belgeler bakımından değinilecek olan son husus, TETRAPAK TÜRKİYE'nin müşterilerle akdettiği

⁶¹ 2022/119373 ve 2022/119376 numaralı başvurular, YİDK tarafından reddedilmiş olup, itiraza ilişkin süreç devam etmektedir.

sözleşmelerdir. Buna ilişkin olarak, TETRAPAK TÜRKİYE’den ürün satın almak yahut kiralamak üzere, “e-business” isimli dijital bir sistem oluşturulduğu, alıcıların bu sistem üzerinden “Paketleme Malzemeleri Tedariki Genel Hüküm ve Şartları”nı kabul etmek suretiyle anlaşmanın tarafı oldukları bildirilmiş olup, burada önem arz eden hususlar şu şekildedir:

- “Paketleme Malzemeleri Tedariki Genel Hüküm ve Şartları”nın 9.2 numaralı maddesinde düzenlenen fikri mülkiyet hakları hükümlerine göre marka hakkının kullanımının sözleşmenin kurulması suretiyle müşteriye tesis edildiği, bu hakkın kullanımı kapsamında münhasırlık yahut devredilebilirlik hususlarının yer almadığı, başka bir anlatımla bu hakkın tesisinin müşteri bakımından herhangi bir tescil hakkı oluşturmadığı kayıt altına alınmıştır.
- 9.2 numaralı hükmün devamında müşterinin markaları sadece Tetra Pak tarafından verilen talimatlara uygun olarak ve Tetra Pak tarafından tedarik edilen paketleme malzemelerinden üretilmiş olan gıda ve içecek paket ve ambalajları üzerinde yazılı veya basılı şekilde kullanmayı kabul ettiği öngörülmüştür.

(85) Ayrıca cevabi yazılarda, (.....)’yla akdedilen, dolum hattının satımına ilişkin 22.02.2018 tarihli Teçhizat Satış Sözleşmesi de yer almaktadır. Anılan sözleşmede yer alan bazı hususlar şu şekildedir:

- “Teçhizat Bedeli ve Ödeme Koşulları” başlıklı 6.1 numaralı maddede teçhizat bedeli olarak toplam (.....) kararlaştırılmıştır.
- “Teçhizatın Kullanımı” başlıklı 7.1 numaralı maddede teçhizatın, işbu sözleşmenin ekinde belirtilen meyve suyu, meyveli içecek, süt ve sütlü içeceklerin paketlenmesi için tasarlandığı ve bunun haricinde herhangi bir gıda ürününün paketlenmesine uygun olmadığı öngörülmüş olup, müşterinin bu ekteki veya tarafların mutabakatı ile belirlenmeyen gıda ürünlerinin bu teçhizatla paketlenmesi halinde, bu durumun kamu sağlığını olumsuz etkileyebileceğini ya da teçhizatla teknik açıdan uyumlu olmayacağından sorunlar çıkarabileceğini bildiğini kabul ettiği ve teçhizatın belirli bir ürün için uygun olup olmadığını her zaman TETRAPAK TÜRKİYE’ye sorabileceği belirtilmiştir.
- “Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları” başlıklı 10. maddenin “Çizimler ve Teknik Veri” alt başlıklı 10.1.1 numaralı maddesinde müşterinin, TETRAPAK TÜRKİYE’nin izni olmadıkça Tetra Pak ile özdeşleşmiş hiçbir çizim ya da veriyi üçüncü bir kişiye aktaramayacağı öngörülmüştür.

(86) Yine, (.....)’yla akdedilen sıvı gıda dolum makinesinin kiralanması konulu 13.12.2019 tarihli sözleşmenin “Fiyat ve Ödeme Koşulları” başlıklı 6 numaralı ekinde (.....) yıl süreli Kiralama Sözleşmesi uyarınca makinelerin kullanım bedeli (.....) avro, hizmet bedeli ise (.....) avro olarak belirlenmiştir.⁶²

(87) Cevabi yazılarda (.....)’in makineleri doğrudan TETRAPAK TÜRKİYE’den değil, aracı bir şirket vasıtasıyla tedarik ettiği bildirilmiştir. Bu bağlamda TETRAPAK TÜRKİYE’nin, bir finansal kiralama şirketi olan (.....) ile ürünlerinin (.....) satılması konusunda anlaşma sağladığı ve bu doğrultuda ürünlerin (.....) (.....) tarafından temin edildiği ifade edilmiştir. Ek olarak, TETRAPAK TÜRKİYE’nin doğrudan (.....) akdettiği 03.06.2019 tarihli Ekipman Satış Sözleşmelerinin⁶³ “Fiyat ve Ödeme Koşulları” başlıklı ekinde

⁶² Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası verilerine göre 1 avronun belirtilen tarihteki alış fiyatı 6.4503 TL’dir.

⁶³ Her iki sözleşme de aynı matbu metinlerden oluşmaktadır.

satım bedelleri (.....) TL ile (.....) TL belirlenmiştir. Yine, (.....)'le akdedilen sıvı gıda dolum makinesinin kiralanması konulu 18.06.2019 tarihli sözleşmenin “Fiyat ve Ödeme Koşulları” başlıklı 6 numaralı ekinde (.....) yıl süreli Kiralama Sözleşmesi uyarınca makinelerin kullanım bedeli (.....) avro, hizmet bedeli ise (.....) avro olarak belirlenmiştir.⁶⁴

- (88) (.....) ile akdedilen 08.10.2019 tarihli Hizmet Satım Sözleşmesi'nin “Fiyat ve Ödeme Koşulları” başlıklı 6 numaralı ekinde hizmet bedeli (.....) avro olarak belirlenmiştir.⁶⁵
- (89) TETRAPAK TÜRKİYE ile (.....) arasında gerçekleştirilen 17.12.2019 tarihli Ekipman Kiralama Sözleşmesi'nin 2.6. maddesinde makinelerin kurulumu ve test prosedürleri için temin edilecek paketleme malzemeleri ile ek materyaller ve yedek parçaların müşteri tarafından Tetra Pak'tan veya başka herhangi bir tedarikçiden satın alınabileceği ifade edilmiştir. Sözleşmenin “Garanti” başlıklı 11.3 numaralı maddesinde makinelerin sözleşmede tanımlanan kullanım amacı dışında kullanılması (örneğin, sözleşmede açıkça belirtilenler dışındaki ürünlerin paketlenmesi ve işlenmesi); makinelerin Tetra Pak tarafından temin edilmemiş üçüncü kişi ürün ve hizmetleri ile birlikte kullanılması; müşteri tarafından veya müşterinin talebi üzerine makinelerin herhangi bir şekilde yerinden taşınması, makinelerde değişiklik yapılması veya yeniden inşa yapılması durumlarında oluşan ayıplardan kaynaklanan zarar ve kayıpların Tetra Pak'ın sorumluluğunda olmadığı ifade edilmiştir. Sözleşmenin 11. maddesindeki “Garanti” koşullarının yerine getirildiğinin kanıtlanabilmesi için asgari olarak makine ve yazılım ürünleri üzerinde gerçekleştirilen her türlü bakım, tamir ve servis işlemlerinin doğru bir şekilde kaydının tutulması tavsiye edilmiştir. Sözleşmenin 14.1.5 numaralı maddesinde Tetra Pak'ın ürün kayıplarından yalnızca eğer makineler sözleşmeye veya Tetra Pak'ın kılavuz ve talimatlarına göre kullanılmış, işletilmiş ve bakım yapılmış ise sorumlu olacağı belirtilmiştir. Söz konusu maddeler (.....) ve (.....) gibi diğer müşteriler ile gerçekleştirilen ekipman satış ve/veya kiralama sözleşmelerinde de aynı şekilde yer almaktadır.

1.4.3.3. Aseptik Sıvı Gıda Karton Ambalaj Alımı Yapan Teşebbüslerden Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (90) Yürütülen soruşturma kapsamında aseptik sıvı gıda dolum makinesi ve aseptik karton ambalaj alımı yapan teşebbüslerden bilgi talep edilmiş, bu çerçevede teşebbüslerin aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi ve aseptik sıvı gıda karton ambalajlarının kendi türleri arasındaki ikame ilişkisi, dolum makinelerinde kullanılabilen ambalaj türünün sonradan değiştirilebilmesine ilişkin görüşlerine, sahip oldukları aseptik sıvı gıda dolum makinesi adedine, aseptik karton ambalaj alım miktarlarına ve Tetra Prizma Aseptik ambalajın toplam aseptik ambalaj alımları içerisindeki oranına ilişkin bilgilere aşağıda teşebbüs bazında yer verilmiştir.
- (91) (.....) tarafından, süt ve süt ürünleri alanında faaliyetlerine devam eden teşebbüsün, “Aseptik Brik” ve “*bag in box (BIB)*”⁶⁶ aseptik dolum makinelerini kullandığı, bu makinelerin ikamelerinin olduğu, dolum makinelerini seçerken servis imkanı, verimliliği, makine maliyeti ve pazarın ambalaj tipi ihtiyacını göz önünde bulundurdıkları, yaklaşık olarak 10 yılda bir makinenin yenilenmesinin uygun olacağı, aseptik dolum makineleri

⁶⁴ Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası verilerine göre 1 avronun belirtilen tarihteki alış fiyatı 6.5465 TL'dir.

⁶⁵ Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası verilerine göre 1 avronun belirtilen tarihteki alış fiyatı 6.1349 TL'dir.

⁶⁶ Kutu içinde torba: Gıda sınıfı plastik malzemeden yapılmış esnek bir torba ve torbayı tutan bir karton kutudan oluşan bir sıvı paketleme sistemidir.

revize edilerek farklı bir ambalaj türünde dolum yapılabilirse de bu tür büyük revizyonların ürün güvenliğini tehlikeye atacağı için çok tavsiye edilmediği, dolum makinelerinde ancak o makineye özgü olan ambalajların kullanılabildiği, bazı ürün gruplarında özel ambalajlar kullanıldığı için bu ürün grupları bakımından spesifik ambalaj üretimi yapılsa da ambalaj çeşitlerinin birbirine ikame olduğu, prizma ambalaj çeşidinin daha çok meyve suyu sektöründe kullanıldığı, 2019 - 2022 döneminde prizma aseptik ambalaj ile üretim yapılmadığı, sıvı gıda dolumlarının tamamının diğer ambalaj türlerine yapıldığı, aseptik dolum makinesi bakımından ise en büyük tedarikçilerinin; TETRAPAK TÜRKİYE, (.....) ve (.....) olduğu ifade edilmiştir. Teşebbüsün alım yaptığı tedarikçiler ve alınan ambalaj tiplerine ilişkin bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo-14: (.....) Yıllara Göre Tedarikçilerden Yaptığı Aseptik Karton Ambalaj Alımlarına İlişkin Bilgiler

Yıl	Tedarikçi	Miktar (Adet)	Tutar (TL)
2019	TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)
	MAKPLAST	(.....)	(.....)
2020	TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)
	MONDİ	(.....)	(.....)
	MAKPLAST	(.....)	(.....)
2021	TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)
	MONDİ	(.....)	(.....)
	MAKPLAST	(.....)	(.....)
2022	TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)
	MONDİ	(.....)	(.....)
	POŞETSAN	(.....)	(.....)
	MAKPLAST	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (92) (.....) tarafından fikri mülkiyet hakkı koruması olan teşebbüsler nedeniyle, koruma altında olan ürünlerin hak sahiplerinden temin edilmesi zorunluluğunun, tedarikte sorunlara neden olduğu, alternatif aseptik sıvı gıda dolum makinesi ve ambalajına geçiş sağlanabildiği, böyle bir geçişin ortalama maliyetinin (.....) avro olduğu ifade edilmiştir.
- (93) (.....) tarafından (.....) üretimi yapıldığı; bu kapsamda karton, cam, alüminyum ve teneke kutulara dolum yapan makinelerin kullanıldığı, temelde ürünlerin aseptik olarak dolumu amaçlansa da ambalaj tiplerinin (karton, cam, alüminyum vb.) birbirine ikame olmadıkları belirtilmiştir. Aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makineleri bakımından Prizma Aseptik, Slim Aseptik olmak üzere iki tip dolum makinesinin bulunduğu, söz konusu makineler arasında seçim yapılırken, ambalaj tipine ilişkin piyasa talepleri ve birim ambalaja harcanan maliyetlerin göz önünde bulundurulduğu, aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin ekonomik kullanım süreleri 10 yıl olsa da değişen piyasa şartları, makine performansı ve makine bakım maliyetine göre daha kısa sürede değişim gerçekleştirilebildiği ifade edilmiştir. Ek olarak aseptik sıvı gıda dolum makinelerinde değişikliğe gidilebildiği, bu kapsamda prizma aseptik sıvı gıda dolum makinesinin revize edilmesiyle Brik-Slim aseptik dolum makinesine çevrilebildiği, ancak şekil değişikliklerinin makine parçalarının uyum sıkıntıları ve maliyeti nedeniyle çok tercih edilmediği, piyasa arz ve talebine bağlı olarak makinelerin revize edildiği belirtilmiştir.
- (94) (.....) tarafından ilaveten, prizma ambalaj çeşidinin tercih edilme sebebinin; modern görünümü, ergonomik yapısı ve kolay tutulup bardağa daha rahat doldurulabilmesi olduğu, teşebbüsün slim ambalaja da dolum gerçekleştirdiği, pazarda marka haklarından dolayı ambalaj tedarikinde herhangi bir aksaklık yaşamadıkları ifade edilmiştir. Ek olarak kullanılan ambalaj makinelerine benzer ve bu ambalajların yerini

alabilecek yurt dışında üretim yapan firmalar olsa da ambalaj alınan yerden makinenin de alınması durumunda kalındığı için bu firmaların tercih edilmediği, örneğin Türkiye’de TETRAPAK TÜRKİYE’nin karton ambalaj üretimi de yapmasından kaynaklı aynı teşebbüsün makinelerinin tercih edildiği belirtilmiştir. Aseptik sıvı gıda dolum makinesi ve ambalajlarında değişiklik yapılabildiği, bu geçişin ambalaj türüne göre değişkenlik göstermekle birlikte ortalama maliyetinin (.....) arasında olduğu ve (.....)⁶⁷ ifade edilmiştir. Teşebbüs tarafından dolum gerçekleştirilen ambalaj çeşitlerinin dolum miktarları ve oranlarına aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-15: (.....) Yıllar İtibariyle Sıvı Gıda Ambalajlarına Dolum Miktarları ve Oranları

Ambalaj Çeşidi	Yıl	Miktar (Adet)	Dolum Oranı(%)
Cam	2019	(.....)	(.....)
	2020	(.....)	(.....)
	2021	(.....)	(.....)
	2022	(.....)	(.....)
Karton	2019	(.....)	(.....)
	2020	(.....)	(.....)
	2021	(.....)	(.....)
	2022	(.....)	(.....)
Pet	2019	(.....)	(.....)
	2020	(.....)	(.....)
	2021	(.....)	(.....)
	2022	(.....)	(.....)
Teneke	2019	(.....)	(.....)
	2020	(.....)	(.....)
	2021	(.....)	(.....)
	2022	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (95) Teşebbüsün alım yaptığı aseptik karton ambalaj tiplerine ilişkin bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo-16: (.....) Aseptik Karton Ambalaj Tipine Göre Alım Dağılımı

Yıl	Ambalaj Tipi	Maliyet (TL)	Tüm Alım İçindeki Oran (%)
2019	Slim	(.....)	83
	Prizma	(.....)	17
	Toplam	(.....)	100
2020	Slim	(.....)	85
	Prizma	(.....)	15
	Toplam	(.....)	100
2021	Slim	(.....)	83
	Prizma	(.....)	17
	Toplam	(.....)	100
2022	Slim	(.....)	84
	Prizma	(.....)	16
	Toplam	(.....)	100

Kaynak: Cevabi Yazı

- (96) (.....) aseptik karton ambalaj alımı gerçekleştirdiği teşebbüslere ve alım miktarlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo-17: (.....) Aseptik Sıvı Gıda Karton Ambalaj Alımına İlişkin Dağılım

Yıl	Tedarikçi Adı	Miktar (Adet)	Maliyet (TL)
2019	POŞETSAN	(.....)	(.....)
	TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)
2020	POŞETSAN	(.....)	(.....)
	TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)
2021	POŞETSAN	(.....)	(.....)
	TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)
2022	LAMIPAK	(.....)	(.....)
	TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)
Kaynak: Cevabi Yazı			

- (97) Pazarın yapısının anlaşılması bakımından, (.....) tarafından iletilen bilgilere göre, meyve suyu nektarı ve meyveli içecek pazarına ilişkin olarak sektörün önde gelen teşebbüslerinin 2019-2022 dönemindeki satış hacimlerini içeren tablo aşağıda yer almaktadır:

Tablo-18: Meyve Suyu Nektarı ve Meyveli İçecek Pazarına İlişkin Olarak Sektörün Önde Gelen Teşebbüslerinin Satış Hacimleri (%)⁶⁸

Firmalar	2019	2020	2021	2022
İndirim Marketleri	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
COCA COLA	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
DİMES	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
OĞUZ GIDA	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TAMEK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
İÇİM	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MEYSU	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TROPİCANA	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: Cevabi Yazılar				

- (98) (.....) tarafından Kuruma iletilen cevabi yazıda, tesislerinde TETRAPAK TÜRKİYE'ye ait (.....); (.....)'ya ((.....)) ait (.....) adet aseptik dolum makinesinin bulunduğu belirtilmektedir. Aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin seçiminde; makinenin aseptik dolum şartlarını karşılaması, kapasitesi, kullanıcı referansları, yaygın servis imkanı, yedek parça bulunabilirliği ve maliyeti gibi kriterlerin dikkate alındığı ifade edilmektedir. Teşebbüs tarafından ayrıca makinelerin dolum yaptıkları karton ambalaj şeklinde değişiklik yapılabilirdiği; bu kapsamda makinelerde mekaniksel ve yazılımsal değişiklikler yapılarak slim ambalaj tipinden leaf ambalaja geçiş yapıldığı, bu gibi dönüşümlerin pazar araştırmaları neticesinde şekillendiği belirtilmektedir.
- (99) Teşebbüs tarafından aynı cevabi yazıda, TETRAPAK TÜRKİYE makinelerinde aseptik dolumun bozulmaması için beş katmanlı kağıt bazlı ambalaj malzemesinin kullanılmasının zorunlu olduğu, (.....) dolum makinelerindeyse süt ürünlerinin dolumu yapıldığı için metalize aseptik torbaların kullanıldığı, bu makinelerde metal kullanımının zorunlu olmadığı şeffaf torbaların da kullanılabildiği, her makinenin ambalaj materyalinin kendine özgü olduğu, prizma ambalajın slim ambalaj yerine kullanılmadığı, öte yandan ambalaj çeşitlerinin birbirine ikame olabileceği, kanal ve hedef kitleye göre farklı ambalaj ve gramaj türlerinin ürün portföylerinde bulunduğu, ambalaj çeşidinde kalite, pazar dinamiği, tedarik, üretim ve hat verimliliği gibi hususların dikkate alındığı belirtilmektedir. Teşebbüs tarafından prizma ambalaj çeşidine ilişkin olarak; prizma ambalajın içine konulan ürünü dış etmenlerden güvenle koruduğu, kolay açılıp dökülme ve tüketicinin tüketimi için ergonomik tutuş sağlama özellikleri nedeniyle tercih edildiği ifade edilmektedir. Ek olarak meyve suyu pazarında

⁶⁸ Tablonun Nielsen verileri baz alınarak hazırlandığı belirtilmiştir.

ambalaj türüne göre pazarın %61'inin karton, %31'inin pet, %3'ünün teneke, %2'sinin poşet ambalaj tipi olduğu belirtilmektedir.

- (100) (.....) 2019 - 2022 döneminde gerçekleştirdiği sıvı gıda dolularının ambalaj tiplerine göre oranlarını içeren tablo aşağıda yer almaktadır:

Tablo-19: (.....) Tarafından Sıvı Gıda Dolularında Kullanılan Ambalaj Türleri ve Oranları (%)

Ambalaj Türü	2019	2020	2021	2022
200 ml	38,07	29,03	33,00	32,29
BİB	4,59	1,86	2,37	3,69
Kutu 250	0,45	5,00	2,22	1,07
Kutu 330	0,71	0,43	0,63	1,03
Kutu Kahve	1,00	2,22	3,77	3,37
Pet	0,26	0,25	0,00	0,00
Prizma 1000	40,04	41,76	40,59	41,62
Prizma 330	0,00	0,84	2,69	3,44
Slim	10,88	11,70	10,06	10,91
Şişe 1000	1,10	4,39	1,37	0,87
Şişe 200	1,21	0,59	0,46	0,36
Şişe 250	0,88	0,88	1,59	0,72
Şişe 700	0,80	1,05	1,24	0,61
Genel Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: Cevabi Yazı

- (101) Teşebbüsün aseptik sıvı gıda ambalaj alımı gerçekleştirdiği en büyük 5 tedarikçisi ve alım miktarlarını içeren tabloya aşağıda yer verilmiştir:

Tablo-20: (.....) Aseptik Sıvı Gıda Ambalaj Alımı Yaptığı En Büyük 5 Tedarikçisi

Tedarikçi	Alım Miktarı (Adet)			
	2019	2020	2021	2022
TETRPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
DİZAYNPAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
POŞETSAN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MONDI	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
LAMIPAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
IP	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (102) (.....) tarafından ilaveten, teşebbüs bünyesinde sıvı gıda dolum makinesi alımı yapılan tedarikçilerin TETRPAK TÜRKİYE ve (.....) olduğu, (.....) 2019-2021 yıllarını kapsayan süre boyunca aseptik sıvı gıda dolum makinesi alımı yapılmadığı; TETRPAK TÜRKİYE'den ise (.....) satın alındığı ifade edilmektedir. Teşebbüs tarafından son olarak, pazarda (....TİCARİ SIR.....) belirtilmektedir.

- (103) (.....) tarafından iletilen bilgi ve belgelerde, (.....) üretimi gerçekleştirildiği, bu çerçevede 200, 250, 300 ve 1000 ml boyutlarındaki cam şişelere sıcak dolum; 200, 250 ml'lik cam şişelere gazlı dolum; aseptik karton ambalaj bakımından ise 200 ve 1000 ml Slim, 200 ml Leaf, 300 ve 1000 ml prizma ambalajlara dolum yapan makinelerin kullanıldığı belirtilmektedir. Aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin bakımları yapıldığında uzun süre kullanılabilirdiği, aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin bazı ambalaj türlerinde teknolojik olarak parça değişimleri ile farklı kâğıt varyasyonları arasında geçişin sağlanabildiği, ancak geçiş maliyetinin yüksek olduğu, yeni hat yatırımının %(.....) arası maliyet ile yapılabilirdiği, bu kapsamda pazar beklentisine ve üst yönetim satış stratejisine göre makinelerde değişiklik yapılabilirdiği ifade edilmektedir. Ek olarak aseptik sıvı gıda dolum makinelerinde, özel teknoloji ile üretilmiş kompozit ambalajların kullanılmak

zorunda olduğu, 1000 ml'lik ambalaj çeşitleri özelinde her ambalaj tipinin birbirine ikame olduğu ifade edilmiştir.

- (104) (.....) 2019 - 2022 döneminde gerçekleştirdiği sıvı gıda dolumlarının ambalaj tiplerine göre oranlarını içeren tablo aşağıda yer almaktadır:

Tablo-21: (.....) Tarafından Sıvı Gıda Dolumlarında Kullanılan Ambalaj Türleri ve Oranları (%)

Ambalaj Türü	2019	2020	2021	2022
Prizma	11	15	16	27
Slim	80	76	77	68
Cam	9	8	7	4
Teneke	0	0	0	0
Genel Toplam	100	100	100	100
Kaynak: Cevabi Yazı				

- (105) Teşebbüs tarafından ilaveten, aseptik sıvı gıda dolum makinesi alımının yalnızca TETRPAK TÜRKİYE'den yapıldığı, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında herhangi bir makine alımı yapılmadığı, ek olarak prizma ambalajın 2020 yılına kadar sadece TETRPAK TÜRKİYE firması tarafından üretildiği, (.....) prizma aseptik ambalaj dışındaki ambalajların farklı tedarikçilerden sağlanabildiği, prizma ambalajın büyük oranda TETRPAK TÜRKİYE'den sağlandığı ifade edilmektedir. Teşebbüsün aseptik ambalaj alımı yaptığı tedarikçilerini içeren tabloya aşağıda yer verilmiştir:

Tablo-22: (.....) Tedarikçilerden Aseptik Ambalaj Alımına İlişkin Dağılım

Tedarikçi	Alım Miktarı (Adet)			
	2019	2020	2021	2022
IP	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
LAMIPAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MUSE GIDA ⁶⁹	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
POŞETSAN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MONDİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ELOPAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
DİZAYNPAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: Cevabi Yazı				

- (106) (.....) tarafından iletilen bilgi ve belgelerde, üretim süreçlerinde sıvı gıda dolumu için tür olarak; gazlı pet ambalaj, gazlı geri dönüşümlü ve tek yön cam şişe, postmix ve premix ambalaj⁷⁰, su pet ambalaj, damacana, aseptik kâğıt ambalaj, soğuk aseptik pet ambalaj, sıcak dolum pet ambalaj ve alüminyum kutu ambalaj makineleri kullanıldığı, söz konusu makinelerin birbirleri ile ikame olmadığı, sadece ek yatırım ile her bir makinede kendi türünde farklı ambalaj tiplerinin ya da ambalaj ebatlarının üretilmesinin mümkün olabildiği, bu kapsamda örneğin “gazlı pet ambalaj” olarak belirtilen bir makinenin “gazsız” ürün üretmesi için ek maliyet ile bu ürünlerin üretimine uygun hale dönüştürülmesi gerektiği, aynı makinenin farklı ambalaj türlerini ve ebatlarını üretebilmesinin parça değişimleri ve ek maliyetler ile mümkün olabildiği; kullanılan makinelerin seçiminde, pazarlama planları ve pazar tahminleri kapsamında gerçekleşmesi beklenen pazar büyümesi, ürün satış hacmi ve mevcut üretim kapasitesinin değerlendirilmesi doğrultusunda yatırım imkânlarının varlığına göre karar verildiği, pazar ve tüketici talebi ile ürünle ilgili spesifikasyonların hangi tür ambalaj tipine yatırım yapılacağı kararını yönlendirdiği ifade edilmektedir.
- (107) Aynı cevabi yazıda, aseptik sıvı dolum makine parkurları için amortisman süresinin yaklaşık 20 yıl olduğu, ilgili makinenin performansı, verimlilik seviyesi, teknik yeterliliği ve bakımı ile yedek parça ihtiyaçlarına göre, belirtilen yaklaşıp sürede yenileme yapılabildiği, dolum makinelerinde tek bir ambalaj tipine göre üretim yapıldığı, farklı bir ambalaj tipine geçiş yapılmak istendiğinde ilgili makinede revizyon yapılmasının zorunlu olduğu, yapılabilecek revizyonların maliyetli bir işlem olmasından ötürü, pazarda tüketici tercihlerinde bir değişiklik doğmadığı sürece yahut pandemi etkisi ile ortaya çıkan tedarik krizi gibi öngörülemeyen nedenlerle zorunlu kalınan durumlar haricinde bu kapsamda bir revizyon yapılmasının, yaratacağı maliyet etkisi sebebi ile genel olarak tercih edilmediği belirtilmektedir.
- (108) Ambalaj türlerinin ve dolum makinelerinin ikame edilebilirliğine ilişkin olarak teşebbüs tarafından; prizma ile brik, slim vs. ambalaj türlerinin üretim hattında bulunan makinelerin yapısı itibarıyla birbirlerine ikame olmadıkları, ilgili ambalajların üretim hatlarının üretim yeterliliği açısından ikame olmadığı, ambalaj çeşidinin pazarda mevcut tüketici tercihi doğrultusunda belirlendiği, bu doğrultuda üretim hatlarına makineler ve buna uygun ambalajlar tedarik edilerek üretim yapıldığı ifade edilmiştir. (.....) tarafından dolum yapılan toplam sıvı gıda aseptik karton ambalajlar içinde prizma ambalaj oranı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

⁶⁹ Muse Gıda Teknolojileri Ltd. Şti.

⁷⁰ Postmix ve premix ambalaj makineleri, genellikle gazlı içeceklerin dolumunda kullanılan makinelerdir.

Tablo-23: (.....) Toplam Sıvı Gıda Aseptik Karton Ambalaj Dolumu İçindeki Prizma Ambalaj Oranı ile Diğer Aseptik Ambalaj Dolum Oranları (%)

Ambalaj Türü	2019	2020	2021	2022
Prizma Karton	74	80	77	69
Diğer Aseptik Karton	26	20	23	31
Toplam	100	100	100	100

Kaynak: Cevabi Yazı

- (109) Cevabi yazının devamında, ambalaj tercihi yapılırken, (.....) tarafından hâlihazırda meyve suyu kategorisindeki bazı ürünler bakımından prizma ambalaj tercih edildiği, sıvı dolumu pazarında farklı ambalaj çeşitlerinin de bulunması ve tedarik edilebilir durumda olması sebebiyle tek bir tip olan prizma ambalajın kullanımına dair herhangi bir zorunluluk bulunmadığı ifade edilmiştir. Teşebbüsün aseptik ambalaj alımı yaptığı tedarikçilerini içeren tablo aşağıda sunulmaktadır:

Tablo-24: (.....) Aseptik Sıvı Gıda Ambalajı Alımı Yaptığı Tedarikçiler ve Alım Bilgileri

Tedarikçi	Alım Miktarı (Adet)			
	2019	2020	2021	2022
TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MONDİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
DİZAYNPAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
LAMIPAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi yazı

- (110) (.....) tarafından sıvı gıda dolum makinelerine ilişkin sunulan bilgilerde; aseptik kâğıt ambalaj makinesi bakımından tedarikçisinin TETRAPAK TÜRKİYE olduğu, soğuk aseptik pet ambalaj makinesi ve alüminyum kutu ambalaj makinesinin (.....)'den tedarik edildiği, sıcak dolum pet ambalaj makinesi bakımından ise tedarikçisinin (.....) olduğu; bununla birlikte 2019, 2020 ve 2021 yıllarında herhangi bir makine alımı yapılmadığı belirtilmektedir.
- (111) Son olarak (.....) tarafından sunulan cevabi yazıda, herhangi bir tedarik sıkıntısı yaşanmadığı ve bu sebeple de marka haklarına ilişkin konuların gündeme gelmediği, pandemi döneminde hem ürünlere yönelik artan tüketici talebi hem de tedarik açısından yaşanan darboğaz sebebi ile gündeme gelen tedarik sıkıntıları neticesinde, alternatif ambalaj ihtiyaçları kapsamında değerlendirme yapılırken, marka hakkı sahibi şirket tarafından Tetra Prizma ambalaj türü için sahip olunan üç boyutlu marka tescili ve markanın korunmasına dair mevzuata ilişkin bilgilendirme yapıldığı, (.....), marka hakları sebebi ile ambalaj türünün tek bir teşebbüsten alınmasının söz konusu olduğu belirtilmektedir. Ek olarak Tetra Pak hatlarında gerçekleştirilmesi gereken bir yenileme maliyetinin, yenilemenin gerçekleştirileceği kapsam ve dönemin özelliklerine göre değişiklik göstereceği, bununla birlikte maliyetin ortalama (.....) ila (.....) avro arasında olacağı ifade edilmektedir.
- (112) (.....) tarafından iletilen cevabi yazıda, (.....), karton ambalajlara aseptik sıvı gıda dolumunun fason olarak yaptırıldığı, aseptik sıvı gıda karton dolum makinelerinin türleri arasında değişiklik maliyetine daha önce hiç katlanılmadığı (.....) adet Tetrapak Square 1000 ml hacimli dolum makinelerinin bulunduğu, (.....), bitkisel bazlı içeceklerde square ya da edge ambalajlarının ağırlıklı olarak tercih edildiği bu sebeple square dolum makinesinin alındığı belirtilmiştir. Yine aynı cevabi yazıda, teşebbüsün fason dolumunun 2019 yılında (.....) L, 2020 yılında (.....) L, 2021 yılında (.....) L, 2022 yılında (.....) L olduğu, teşebbüsün faaliyetlerinde aseptik karton prizma ambalaj kullanılmadığı, Square/Edge ve Slim ambalajların kullanıldığı, aseptik sıvı gıda karton

dolum makinesinin (.....)⁷¹ adlı (.....), kartonların (.....) (.....) adet x 200ml şeklinde; kalan kısmının tamamının⁷² TETRPAK TÜRKİYE'den tedarik edildiği belirtilmektedir. Tedarikçi olarak TETRPAK TÜRKİYE'nin tercih edilme sebeplerine ilişkin olarak; sıvı gıda dolumu gerçekleştiren teşebbüsler tarafından TETRPAK TÜRKİYE'nin sıvı gıda dolum makinelerinin kullanılıyor olması ve aseptik karton alımı bakımından fazla seçenek bulunmaması ifade edilmiştir.

- (113) (.....) tarafından iletilen bilgi ve belgelerde, sıvı gıda dolumunda (.....) olmak üzere (.....) makine kullanıldığı, TETRPAK TÜRKİYE tarafından üretilen ilgili makinelerden (.....) 200 ml, (.....) ise 1000 ml hacimli ambalajlara aseptik dolum yaptığı, ilgili dolum makinelerinin uzun ömürlü süt, puding vb. dolumları bakımından hem ülkemizde hem de dünyada sıklıkla kullanıldığı belirtilmektedir. İlaveten aseptik sıvı dolum makinelerinin en az 25 yıl kullanılabildiği, makinelerin her yıl çalışma saatlerine bağlı olarak bakıma alındığı, bakımın yanı sıra makinelere ait önem arz eden istasyonlarda değişim gerçekleştirilebildiği ifade edilmektedir. Aseptik sıvı gıda karton dolum makinelerinde; prizma şeklindeki karton ambalajdan edge pakete geçiş yapılması gibi dolum gerçekleştirilen ambalaj şeklinde değişim yapılabildiği, ancak bu gibi değişim maliyetlerinin her makine için ortalama (.....) avro olduğu, eş zamanlı olarak aynı makinede hem prizma hem brik ambalaj malzemesinin kullanılabilmesinin mümkün olmadığı belirtilmektedir. Teşebbüs tarafından ek olarak, herhangi bir karton ambalaj seçimi yaparken, tüketici alışkanlıkları, (sade sütü tüketicinin daha çok 1L olarak tercih etmesi), tüketici için kullanım kolaylığı (200 ml slim ambalaj ve pipet uygulaması gibi), ürünün fizikokimyasal yapısı (200 ml slim base pakete puding ve krema dolumu yapılabilirken 200 ml slim pakete krema ve puding dolum yapılmaması), tedarik kolaylığı (tek tedarikçi olmayan ambalaj malzemelerinin daha fazla tercih edilmesi gibi) hususlarının dikkate alındığı, sıvı gıda dolumunda prizma ambalajın kullanılmadığı bilgileri sunulmaktadır. (.....)'nin aseptik sıvı gıda dolumu gerçekleştirdiği karton ambalaj çeşitleri ve yıllara göre yüzdelik dağılımı aşağıda yer almaktadır:

Tablo-25: (.....) Tarafından Aseptik Sıvı Gıda Dolumlarında Kullanılan Ambalaj Türleri ve Oranları (%)

Ambalaj Çeşidi	2019	2020	2021	2022
Brik	45	47	46	41
Slim	45	41	41	45
Slim Base	10	12	13	14
Prizma	0	0	0	0
Toplam	100	100	100	100

Kaynak: Cevabi Yazı

- (114) (.....)'nin aseptik sıvı gıda karton ambalaj alımı yaptığı tedarikçilerine aşağıda yer verilmektedir:

⁷¹ (.....)

⁷² (.....) tarafından sunulan bilgilerde, 2019-2022 döneminde toplam (.....) L aseptik sıvı dolumu gerçekleştirildiği görülmektedir. Elde edilen veriler kapsamında yapılan hesaplamalara göre (.....) L dolumun POŞETSAN'dan tedarik edilen 200 ml'lik şişelere, kalan (.....) L dolumun ise TETRPAK TÜRKİYE'den temin edilen karton ambalajlara yapıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo-26: (.....) Aseptik Sıvı Gıda Ambalajı Alımı Yaptığı Tedarikçiler ve Alım Bilgileri

Tedarikçi	Alım Miktarı (Adet)			
	2019	2020	2021	2022
TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MONDİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
POŞETSAN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: Cevabi Yazı				

- (115) (.....) tarafından iletilen cevabi yazıda, aseptik sıvı gıda dolum makinelerinde, bazı koşullar dahilinde değişiklik yapılmasının mümkün olduğu, paket taban ölçüsünün en önemli kriter olduğu, taban ölçüsü korunarak yapılacak değişikliklerin ortalama (.....) avro bedelle yapılabildiği, taban ölçüsü değişecek ise maliyetin (.....) avroyu bulabileceği, bu çerçevede prizma adı verilen ve altıgen tabanlı olan makinelerin, revize edilerek slim veya base ölçülerine getirilebileceği ancak yapılacak bu değişikliğin maliyetinin (.....) avroyu geçeceğinin tahmin edildiği, aseptik sıvı dolum makinelerinin türlerinde değişikliğe gidilmesinin tercih edilmediği ifade edilmektedir. Ek olarak (.....) tarafından aseptik prizma ambalaj kullanılmadığı, sektörde prizma ambalaj kullanımının zorunlu olmadığı, dikdörtgen, üçgen, plastik torba, plastik şişe gibi ambalajların da aseptik sıvı gıda dolumunda kullanıldığı belirtilmektedir. 2020 yılında (.....)'den (.....) USD değerinde (.....) adet; 2021 yılında ise (.....)'dan (.....) avro değerinde (.....) adet aseptik sıvı dolum makinesi satın alındığı bilgisi verilmektedir. (.....) sıvı gıda dolumu gerçekleştirdiği ambalaj çeşitleri ve yıllara göre yüzdelik dağılımı aşağıda yer almaktadır:

Tablo-27: (.....) Tarafından Sıvı Gıda Dolumlarında Kullanılan Ambalaj Türleri ve Oranları (%)

Ambalaj Çeşidi	2019	2020	2021	2022
Aseptik Karton	40,1	41,8	38,9	40,4
Prizma	0	0	0	0
HDPE Şişe ⁷³	16,1	20,6	21,1	16,0
Cam	4,6	3,9	2,8	2,2
PP Şişe ⁷⁴	39,1	33,5	37,1	41,4
Kaynak: Cevabi Yazı				

- (116) (.....) aseptik sıvı gıda karton ambalaj alımı yaptığı tedarikçilerine aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-28: (.....) Aseptik Karton Ambalaj Alımı Yaptığı Tedarikçiler ve Alım Bilgileri

Tedarikçi	Alım Miktarı (Adet)			
	2019	2020	2021	2022
TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MONDİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
DİZAYNPAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
LAMIPAK	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
POŞETSAN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
IP	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: Cevabi Yazı				

- (117) (.....) tarafından iletilen bilgi ve belgelerde, aseptik sıvı gıda dolumu pazarında faaliyet gösterebilmek için prizma ambalaj çeşidinin kullanımının zorunlu olmadığı, farklı ambalaj tiplerine de dolum yapılabildiği belirtilmektedir. (.....) tarafından süt ürününün dolumunda karton aseptik dolum makinelerinin kullanıldığı, bu dolum makinelerinde 180, 200 ml slim ve base, 1000 ml slim, 500 ml slim ve prizma ambalajların kullanıldığı,

⁷³ Yüksek yoğunluklu polietilen şişe.

⁷⁴ PoliPropilen şişe.

ambalaj seçim kriteri olarak ambalaj maliyeti, ambalaj malzemesinin tedarik süresi ve sahip olunan paketleme makinesi parkurunun önem teşkil ettiği, makinelerin yenilenmeleri konusunda en önemli kriterlerin "aseptik üretim yapma kabiliyetindeki devamlılık" ve "makine çalışma saati" olduğu; teknolojik yeterlilik, yedek parça tedarik sorunu, bakım ihtiyaç sıklığı ve düşük çalışma verimliliği vb. sebepler neticesinde "makine model/üretim yılı" kriterlerinin bunları takip ettiği ifade edilmektedir. Ek olarak dolum makinelerinin teknolojileri çerçevesinde makine versiyonu ve ambalaj tipine bağlı olarak dolum yapılan ambalaj türünün değiştirilmesinin mümkün olduğu, bu değişikliğin minimum (.....) avrodan başlayan bir yatırım ile mümkün olabildiği, bu çerçevede teşebbüs tarafından (.....) adet 200 ml Slim makinenin, 125 ml Slim makineye; (.....) adet 1000 ml Prizma makinenin, 1000 ml Slim makineye dönüştürüldüğü, teşebbüste bulunan (.....) adet dolum makinesinden (.....) slim (1000, 500, 180-200 ve 125 ml); (.....) prizma; (.....) base ambalaj türüne dolum yapabildiği ifade edilmektedir. (.....) aseptik prizma ve diğer aseptik ambalajlara gerçekleştirdiği dolum oranları aşağıda yer almaktadır:

Tablo-29: (.....) Tarafından Aseptik Sıvı Gıda Dolumlarında Kullanılan Prizma ve Diğer Ambalajların Oranları (%)

Ambalaj Çeşidi	2019	2020	2021	2022
Prizma	5,52	5,30	5,34	3,36
Diğer Aseptik	94,48	94,70	94,66	96,64

Kaynak: Cevabi Yazı

- (118) (.....) aseptik sıvı gıda karton ambalaj alımı yaptığı tedarikçilerine aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-30: (.....) Aseptik Karton Ambalaj Alımı Yaptığı Tedarikçiler ve Alım Bilgileri

Tedarikçi	Alım Miktarı (Adet)			
	2019	2020	2021	2022
TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MONDİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (119) (.....) tarafından, sıvı gıda dolumu için kullanılan makine türlerinin ikame olmadığı, aseptik sıvı gıda karton dolum makinelerinin türlerinde değişikliğe gidilmesinin mümkün olmadığı, dolum makinelerinin düzenli bakımı yapıldığı sürece 20 yıl kullanılabildiği belirtilmektedir. (.....) adet crystal ve (.....) adet brik-slim olmak üzere toplam (.....) adet aseptik sıvı gıda dolumu makinelerinin bulunduğu, prizma ambalaj türüne dolum yapılmadığı belirtilmektedir. (.....) aseptik sıvı gıda dolumu gerçekleştirdiği karton ambalaj çeşitleri ve yıllara göre yüzdelik dağılımı aşağıda yer almaktadır:

Tablo-31: (.....) Tarafından Aseptik Sıvı Gıda Dolumlarında Kullanılan Ambalaj Türleri ve Oranları (%)

Ambalaj Çeşidi	2019	2020	2021	2022
Slim	82,88	77,50	83,63	88,82
Crystal	17,12	22,50	16,37	11,18

Kaynak: Cevabi Yazı

- (120) (.....) aseptik sıvı gıda karton ambalaj alımı yaptığı tedarikçilerine aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-32: (.....) Aseptik Sıvı Gıda Ambalajı Alımı Yaptığı Tedarikçiler ve Alım Bilgileri

Tedarikçi	Alım Miktarı (Adet)			
	2019	2020	2021	2022
TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MONDİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GREATVIEW	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
POŞETSAN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
IP	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MUSE GIDA ⁷⁵	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
PUMA ⁷⁶	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: Cevabi Yazı				

- (121) Son olarak (.....) tarafından, crystal ambalaj türünün patentinin⁷⁷ TLHF'ye ait olması sebebiyle, TETRAPAK TÜRKİYE'den temin edildiği, 200 ml slim ambalajlarının TETRAPAK TÜRKİYE dışında farklı teşebbüslerden de tedarik edilebildiği ifade edilmektedir.
- (122) (.....) tarafından iletilen cevabi yazıda, teşebbüs bünyesinde sıvı gıda dolumu için pastörize ve aseptik dolum makinelerinin kullanıldığı, pastörize süt dolumu ve UHT torba ambalajlara süt dolumu için (.....)'ın dolum makinelerinin; UHT karton ambalaja süt dolumu için TETRAPAK TÜRKİYE'nin dolum makinelerinin kullanıldığı ve bu makinelerin piyasada ikamelerinin bulunmadığı belirtilmektedir. Ayrıca, aseptik sıvı gıda dolum makinelerini seçerken karton birim maliyeti, dolum makinesinin işletim maliyeti, verimlilik seviyesi, üretici firmanın Türkiye'de yerleşikliği, teknik destek ve servis imkânları ve bunun Türkiye'de yerleşik olan eğitimli ekiple hızlı ve daha düşük maliyetle çözülebilir olma durumu gibi etkenlerin dikkate alındığı ifade edilmiştir.
- (123) Teşebbüs tarafından ayrıca, makinelerin belirli bir kullanım ömrünün bulunmadığı, periyodik bakım, kontrol ve yedek parça tedariki sağlandığı sürece makinelerin sorunsuz olarak kullanılabileceği, aseptik sıvı gıda karton dolum makinelerinin türlerinde değişikliğe gidilmesinin genel olarak mümkün olduğu ancak yüksek maliyeti ve üretimde kullanılan ambalaj formlarının başka firmalarda muadilinin bulunmaması gibi nedenlerle değişikliğin teşebbüs tarafından tercih edilmediği bilgisi verilmiştir.
- (124) (.....) tarafından, tesislerinde (.....) gemina ve (.....) slim leaf olmak üzere TETRAPAK TÜRKİYE'ye ait (.....) adet aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesinin bulunduğu ve aseptik prizma ambalaja dolum yapan makinelerinin bulunmadığı ifade edilmiştir. Herhangi bir karton ambalaj çeşidinin tercih edilmesinde; görselliğin ve bardağa doldurma, dolapta saklama bakımından daha iyi performans göstermesinin etkili olduğu belirtilmektedir. Ek olarak makine değişikliğinin önemli bir yatırım kararı olması sebebiyle tüketici araştırması da yapılarak değişikliğe karar verilebileceği, ancak ürün daha düşük fiyatlı ise, ihale kanalıyla ya da ev dışı tüketim kanallarında satılacaksa ve alıcılar fiyata duyarlıysa, bu durumda daha standart ve pazarda kullanılan en düşük maliyetli ambalajın seçileceği ifade edilmektedir. (.....)'ün sıvı gıda dolumu gerçekleştirdiği ambalaj çeşitleri ve yıllara göre yüzdelik dağılımı aşağıda yer almaktadır:

⁷⁵ Muse Gıda Teknolojileri Ltd. Şti.

⁷⁶ Puma Yönet. ve Danış. İth. İhr. Ltd. Şti.

⁷⁷ Teşebbüs tarafından gönderilen bilgilerde crystal ambalaj türünün patentinin TLHF/TETRAPAK TÜRKİYE'de bulunduğu belirtilse de bu bilginin doğruluğuna TPMK'den ulaşılamamıştır.

Tablo-33: (.....) Tarafından Sıvı Gıda Dolumlarında Kullanılan Ambalaj Türleri ve Oranları (%)

Ambalaj Çeşidi	2019	2020	2021	2022
Aseptik Karton	57,34	68,39	66,98	68,82
Aseptik Torba	0,15	0,06	0,09	0,11
Pastörize Karton	4,46	6,51	6,24	5,62
PP	35,03	20,69	22,00	20,65
PET	1,63	1,23	1,29	1,40
PE ⁷⁸	1,38	3,12	3,41	3,41
Kaynak: Cevabi Yazı				

(125) (.....)'ün aseptik sıvı gıda karton ambalaj alım bilgilerine aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-34: (.....) Aseptik Sıvı Gıda Ambalajı Alımı Yaptığı Tedarikçi ve Alım Bilgileri

Tedarikçi	Alım Miktarı (Adet)			
	2019	2020	2021	2022
TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: Cevabi Yazı				

(126) Son olarak, aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi ve aseptik sıvı gıda karton ambalajın tek bir teşebbüsten alınmasının zorunlu olmadığı, gemina ambalaj kullanılan hatların slim ambalaja uygun formata dönüştürülmesinin makinenin bazı fonksiyonları sebebiyle mümkün olmadığı; dolum makineleri prizmaya dönüşüme uygun olsa da prizmanın süte uygun kâğıdı bulunmaması gibi sebeplerle prizma ambalaja geçiş sağlanamadığı, 200 ml boyutundaki slim ambalajlarda alternatif karton ambalaj çalışmaları yapılırsa da başarılı sonuçlar alınamadığı, buna yönelik alternatif tedarikçi ve ambalaj çalışmalarının devam ettiği, yeni makine alımının günümüz piyasa koşullarında yüksek maliyeti nedeniyle mümkün olmadığı belirtilmiştir.

(127) (.....) tarafından iletilen cevabi yazıda, genel olarak sıvı gıda dolumu için pet (gazlı meşrubat), pet aseptik, teneke kutu, karton aseptik ve BİB prizma aseptik dolum makinelerinin kullanıldığı, aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin seçiminde alınacak ekipmanın demirbaş maliyetinin, ekipman alımı sonrası oluşacak operasyonel maliyetlerin, ekipmanın gıda güvenliği ve mikrobiyolojik performansının, ekipman tedarik süresinin, ekipman kurulumu sonrası tedarikçinin bölgedeki satış sonrası servis ağı gibi kriterlerin dikkate alındığı, aseptik sıvı gıda karton dolum makinelerinde beklenen kullanım ömrünün 15 - 20 yıl arasında olduğu, bu süre zarfında veya sonrasında ekipmanın kondisyonu kötüleşir ise makinenin yenilenmesi ihtimalinin olduğu ifade edilmiştir.

(128) Yine cevabi yazıda (.....) tarafından, teşebbüste kullanılan aseptik sıvı gıda karton dolum makinelerinin, aynı anda farklı boyutlar için kullanılamadığı, makinenin türüne ve formatına bağlı olarak bazı durumlarda bir hattı bir formattan diğer bir formata dönüştürmenin mümkün olabileceği, ancak genellikle ilgili sıvı gıda dolum hattının tümüyle değiştirilmesinin tercih edildiği, yeni bir hat oluşturma maliyetinin kurulum ve işleme masrafları hariç olmak üzere tahminen en az (.....) avro civarında olduğu, aseptik sıvı gıda karton dolum makinesinin nesline bağlı olarak farklı bir ambalaj türüne geçiş için kullanılabilecek bir dönüştürme kiti olabileceği, başka bir ambalaj türü için makine değiştirme kararının katlanılacak maliyet ve ticari gerekçe dikkate alınarak yapılacak olan bir değerlendirmeye tabi tutulduğu, tür değişikliğinin maliyetinin hesaplanması için ise, yoğun bir mühendislik ve çalışma gerektirdiği belirtilmiştir.

⁷⁸ PoliEtilen şişe.

- (129) İlâveten teşebbüs tarafından cevabi yazıda, (.....) adet aseptik sıvı gıda karton dolum makinesi hattının kullanıldığı, (.....) aseptik dolum makinesi ile Tetra Prizma Aseptik Square 1 litrelik ambalaj türlerine dolum yapıldığı, (.....) prizma karton ambalaj çeşidinin kullanıldığı, aseptik sıvı gıda karton ambalajlarının sadece TETRAPAK TÜRKİYE'den tedarik edildiği belirtilmektedir. (.....) sıvı gıda dolumu gerçekleştirdiği ambalaj çeşitleri ve yıllara göre yüzdelik dağılımı aşağıda yer almaktadır:

Tablo-35: (.....) Tarafından Sıvı Gıda Dolumlarında Kullanılan Ambalaj Türleri ve Oranları (%)

Ambalaj Çeşidi	2019	2020	2021	2022
PET Şişe	47	51	49	53
Teneke Kutu	39	36	38	35
Cam Şişe	9	9	9	10
Aseptik Karton	5	4	4	3
Aseptik Torba (BİB)	0	0	0	0

Kaynak: Cevabi Yazı

- (130) (.....) aseptik sıvı gıda karton ambalaj alım bilgilerine aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-36: (.....) Aseptik Sıvı Gıda Ambalajı Alımı Yaptığı Tedarikçi ve Alım Bilgileri

Tedarikçi	Alım Miktarı (Adet)			
	2019	2020	2021	2022
TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (131) Son olarak cevabi yazıda; ambalaj ürünleri bakımından, ilgili formatın bir patent korumasından faydalanmadığı müddetçe, teknik olarak alternatif ambalaj sağlayıcıları ile çalışmanın mümkün olduğu, bu çerçevede (.....) tarafından kullanılan Tetra Prizma Aseptik Square 1 litrelik ambalaj türünün Türkiye'de başkaca tedarikçilerden temin edilmesinin önünde marka hakkı nedeniyle bir engel bulunmasa⁷⁹ da Türkiye pazarında TETRAPAK TÜRKİYE dışında başkaca 1 litrelik formatta aseptik prizma sıvı gıda karton ambalaj tedarikçisi bulunmadığı için alternatif bir ambalaj ürününe geçiş yapılmadığı, ürünün yurt dışından temini halinde ithalat teslimatları açısından %25 oranında vergi uygulandığı, bu nedenle söz konusu ürünlerin yurt dışı fiyatları rekabetçi olsa dahi lojistik ve gümrük vergisinin de fiyata dâhil edilmesi sonrasında bu niteliğini yitirdiği ifade edilmektedir.

- (132) (.....) tarafından iletilen cevabi yazıda, (.....) yılından itibaren "(.....)" markasının devrine kadar⁸⁰ TETRAPAK TÜRKİYE'den (.....) yapıldığı, aseptik karton dolum ambalajlarının ise satın alınmak sureti ile tedarik edildiği, sıvı gıda dolumunda pastörize süt için cam şişe dolum, karton dolum (Tetra Top), aseptik süt ve meyve suyu için UHT dolum (brik, prizma, gemina, BİB), ayran için ise plastik şişe dolum ve bardak dolum makinelerinin kullanıldığı, ilgili dolum teknolojilerine göre aseptik sıvı gıda karton dolum makinelerinde belirli formatlar arasında yaklaşık (.....) avro seviyesinde bir bedel ile değişikliğin mümkün olduğu belirtilmektedir. İlâveten aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinelerinin seçiminde; yatırım ve işletme maliyetleri, ambalaj maliyetleri, dolum teknolojisinin avantaj/dezavantajları, kapasite/üretim hızı, ambalaj

⁷⁹ Teşebbüs tarafından gönderilen bilgilerde Tetra Prizma Aseptik ambalajın Türkiye'de başkaca tedarikçilerden temin edilmesinin önünde marka hakkı nedeniyle bir engel bulunmadığı belirtilse de aksine TPMK'dan elde edilen bilgilere göre ilgili ambalaj çeşidi marka hakkı ile korunmaktadır.

⁸⁰ (.....)'nın süt ve süt ürünleri pazarında faaliyet gösterdiği "(.....)" markası, (.....) markalı süt ve süt ürünleri üreten fabrikalara ilişkin gayrimenkuller, belirlenen makine ve ekipmanlar, markalar ve diğer fikri haklar, alan adları ve sosyal medya hesapları, stoklar gibi tüm varlıkların Kurulun (.....) tarih ve (.....) sayılı izin kararı sonrasında (.....) (Yeni ünvan: (.....)) devredildiği ve (.....)'nın, süt ve süt ürünleri pazarından çıktığı, bu sebeple (.....)'ya ilişkin verilerin (.....) kadarki haliyle sunulabildiği ifade edilmiştir.

format bütünlüğünün korunması gibi hususlara dikkat edildiği ifade edilmektedir. (.....) tarafından, devir öncesinde teşebbüsün (.....) adet Tetra Top (200-1000 ml), (.....) adet Tetra Brik Aseptik (1000 ml), (.....) adet Tetra Brik Aseptik (500 ml), (.....) adet Tetra Brik Aseptik (200 ml), (.....) adet Tetra Prizma Aseptik (330 ml) ve (.....) adet Tetra Gemina Aseptik (1000 ml) dolum makinelerine sahip olduğu bilgisi verilmektedir. Karton ambalajlar çeşitleri arasında tercih yapılırken; tüketim alışkanlıkları, kullanım kolaylıkları, mevcut paketleme makinelerinin kullanım kapasitelerinin doluluk durumları, fason üretim yapılan müşterilerin talepleri gibi kriterlerin etkili olduğu, dönem dönem farklı tedarikçilerden teklifler alındığı, ancak gerek fizibilite analizleri, gerekse ambalaj format bütünlüğünü sağlamak amacıyla genel olarak TETRAPAK TÜRKİYE'den ambalaj alımı yapıldığı, bu kapsamda farklı bir tedarikçi olan (.....) da aseptik sıvı gıda kartonu tedarik edildiği belirtilmektedir. (.....) tarafından kullanılan aseptik karton ambalajlar içerisinde prizma ambalajın ağırlığı aşağıda yer almaktadır:

Tablo-37: (.....) Tarafından Aseptik Sıvı Gıda Doluamlarında Kullanılan Prizma Ambalajın Oranı (%)

Ambalaj Çeşidi	2019	2020	2021 (.....)
Prizma	0	0,8	0,6
Diğer Aseptik Karton	100,0	99,2	99,4

Kaynak: Cevabi Yazı

- (133) (.....) aseptik sıvı gıda karton ambalaj alımı yaptığı tedarikçilerine aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-38: (.....) Aseptik Sıvı Gıda Ambalajı Alımı Yaptığı Tedarikçiler ve Alım Bilgileri

Tedarikçi	2019	2020	2021 (.....)
TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)
POŞETSAN	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (134) (.....) tarafından, sıvı gıda dolumlarının %60'ının aseptik, %40'ının ise pastörize olduğu, karton ambalaja sıvı gıda ürünlerinin dolumunda kullanılan makinelerin tamamının aseptik makineler olduğu ancak aseptik ve pastörize makinelerin farklı ısı işlem yöntemleri, sterilizasyon düzeyleri, ambalaj malzemeleri ve ürün türlerine göre tasarlanmış olduklarından birbirine ikame olmadıkları, her iki makine tipinin birbiri yerine kullanılamayacağı, aseptik dolum daha yüksek sterilizasyon ve daha uzun raf ömrü sağlarken, pastörize dolumun daha düşük sterilizasyon ve daha kısa raf ömrü sunduğu ifade edilmektedir.
- (135) Aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinelerinin seçiminde en temel kriterin güvenilirlik olduğu, aseptik kondisyonunun minimum (%0,01) olması gerektiği, makine alımı sonrası steril testler yapılarak makine kondisyonu deneyimlendikten sonra uygun sonuçların alınması halinde seri üretim planına geçildiği, ilaveten makineler bakımından Türkiye'de kurulu bir servis ağının bulunup bulunmadığının önem arz ettiği zira bu makinelerin her 1000 saatlik çalışması için yapılması gereken ve özel prosedürlere tabi bakımlarının bulunduğu, yedek parça tedarikinin kolaylığının göz önünde bulundurulduğu, makine kaynaklı ürün bozulma oranlarının seviyesi ve makine verimliliklerinin dikkate alındığı, aseptik sıvı gıda karton dolum makinelerinin ömrünün kullanım koşullarına bağlı olarak değiştiği, ortalama 20 yıla yakın kullanılabilirdiği, makinelerin orijinal formlarında ve niteliklerinde değişimin çok zor olduğu, değişim yapılacak olsa dahi maliyeti yeni bir makine maliyetine yakın olacağından tercih edilmediği belirtilmektedir. Teşebbüsün (.....) adet slim leaf, (.....) adet slim, (.....) adet base ambalaja dolum gerçekleştiren toplam (.....) adet aseptik karton dolum

makinesinin, ek olarak (.....) adet BIB⁸¹ ambalaja dolumu yapan makinenin bulunduğu bilgisi verilmektedir.

- (136) (.....) tarafından ayrıca aseptik ambalajlamaya alternatif bazı yöntemler bulunmakla birlikte bunların tercih edilmediği, aseptik ürünlerin üretimi ve paketlenmesi için birden fazla ambalaj çeşidi ve dolum makinesi kullanıldığı, aseptik karton ambalaj çeşidi seçiminde; pazardaki genel kullanım şeklinin, tüketici tercihlerinin ve en temelde hangi ürün için kullanılacağına belirleyici olduğu, prizma ambalajın işleme masrafının yüksekliği nedeniyle süt endüstrisinde genellikle tercih edilmediği, teşebbüs tarafından da prizma ambalaja dolum yapılmadığı bilgisi verilmektedir. (.....) sıvı gıda dolumu gerçekleştirdiği ambalaj çeşitleri ve yıllara göre yüzdelik dağılımı aşağıda yer almaktadır:

Tablo-39: (.....) Tarafından Sıvı Gıda Doluamlarında Kullanılan Ambalaj Türleri ve Oranları (%)

Ambalaj Çeşidi	2019	2020	2021	2022
Aseptik Karton	72,5	76,9	74,7	73,8
PP	12,3	7,8	9,7	10,9
HDPE	13,0	12,2	10,9	9,2
PET	0,4	1,6	3,3	5,1
Cam	1,8	1,4	1,1	0,7
BIB (Plastik Torba)	0	0,2	0,2	0,2

Kaynak: Cevabi Yazı

- (137) (.....) aseptik sıvı gıda karton ambalaj alımı yaptığı tedarikçilerine aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-40: (.....) Aseptik Sıvı Gıda Ambalajı Alımı Yaptığı Tedarikçiler ve Alım Bilgileri

Tedarikçi	Alım Miktarı (Adet)			
	2019	2020	2021	2022
TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MONDİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GREATVIEW ⁸²	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (138) Teşebbüs tarafından aseptik sıvı gıda karton dolum makinesinde kullanılan karton ambalajlar bakımından farklı tedarikçilerle anlaşma sağlanabildiği, bu çerçevede fiyat ve performansa bağlı olarak değerlendirmeler yapıldığı ifade edilmektedir.

I.4.3.4. TETRAPAK TÜRKİYE'nin Rakibi Konumunda Bulunan Teşebbüslerden Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

I.4.3.4.1. Aseptik Karton Ambalaj Üretimi Faaliyeti Gösteren Teşebbüslerden Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (139) (.....) tarafından iletilen bilgi ve belgelerde, yiyecek ve içecek sektörüne yönelik ve aynı zamanda gıda dışı kâğıt ve plastik bazlı esnek ambalaj ürünlerinin üretildiği, esnek ambalaj, aseptik karton ile dondurma ürünleri olmak üzere üç iş kolunda faaliyet gösterildiği, aseptik ambalaj faaliyetlerinin aseptik karton ambalaj ürünlerinin üretim ve satışı ile sınırlı olduğu ve cirosunun yaklaşık (.....) oluşturduğu bilgisi verilmektedir. (.....) tarafından en büyük beş müşteriye yapılan sıvı gıda aseptik karton ambalaj satışları bakımından, aseptik karton ambalajların 2019 yılında IP ve TETRAPAK TÜRKİYE'nin dolum makinelerinde, 2020 ve 2021 yıllarında ise yalnızca TETRAPAK

⁸¹ BIB ambalaj makinelerinde dolumlar poşete yapılmaktadır.

⁸² Greatview Aseptic Packaging China ve Greatview Aseptic Packaging EU teşebbüslerinden yapılan alımların toplamı.

TÜRKİYE'nin dolum makinelerinde kullanıldığı belirtilmektedir. (.....) satışını yaptığı aseptik karton ambalaj çeşitleri ve 2019, 2020 ve 2021 yıllarındaki satış miktarlarını gösterir tablolara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo-41: 2019, 2020 ve 2021 Yıllarında (.....) Tarafından Satışı Gerçekleştirilen Sıvı Gıda Aseptik Karton Ambalaj Çeşitleri ve Satış Miktarları

2019	
TETRAPAK TÜRKİYE'ye Ait Dolum Makinelerinde Kullanılan Ambalaj Türleri	Miktar (Adet)
1 lt Base	(.....)
1 lt Slim	(.....)
200 cc Base	(.....)
200 cc Slim	(.....)
200 ml Mid	(.....)
250 ml Base	(.....)
250 ml Slim	(.....)
500 ml Slim	(.....)
IP'ye Ait Dolum Makinelerinde Kullanılan Ambalaj Türleri	Miktar (Adet)
200 cc IP Slim	(.....)
2020	
TETRAPAK TÜRKİYE'ye Ait Dolum Makinelerinde Kullanılan Ambalaj Türleri	Miktar (Adet)
1 lt Base	(.....)
1 lt Slim	(.....)
125 ml	(.....)
200 cc Base	(.....)
200 cc Slim	(.....)
200 ml Mid	(.....)
250 ml Base	(.....)
250 ml Slim	(.....)
500 ml Slim	(.....)
2021	
TETRAPAK TÜRKİYE'ye Ait Dolum Makinelerinde Kullanılan Ambalaj Türleri	Miktar (Adet)
1 lt Base	(.....)
1 lt Square	(.....)
1 lt Slim	(.....)
125 ml	(.....)
200 cc Base	(.....)
200 cc Slim	(.....)
200 ml Mid	(.....)
250 ml Base	(.....)
250 ml Slim	(.....)
500 ml Slim	(.....)
Kaynak: Cevabi Yazı.	

- (140) Teşebbüs tarafından, 2019 yılında (.....) adet IP makinesiyle uyumlu aseptik karton ambalaj üretimi gerçekleştirilse de TETRAPAK TÜRKİYE'nin aseptik sıvı gıda dolum makineleri pazarındaki gücü, büyüklüğü ve etkisinin müşteri talebini TETRAPAK TÜRKİYE yönüne ittiği, (.....) de bu doğrultuda müşterilerinden gelen talebi karşılayabilmek adına yalnızca TETRAPAK TÜRKİYE makineleri ile uyumlu ambalaj ürettiği 2020 ve 2021 yıllarındaki üretim faaliyetlerini de bu doğrultuda sürdürmeye devam ettiği, (.....) ambalaj ürünleri arasında model bazında bir marka tescili bulunmadığı, teşebbüsün hâlihazırda mevcut bir prizma ambalaj üretiminin de bulunmadığı, prizma ambalajın üretim faaliyetlerinde bulunmak niyetiyle bir araştırma gerçekleştirildiği, bu kapsamda TETRAPAK TÜRKİYE'ye prizma ambalaj ürünlerine ilişkin bir sınai koruma hakkı tanındığının ve ürünün TETRAPAK TÜRKİYE dışında herhangi bir teşebbüs tarafından üretilmesinin mümkün olmadığına anlaşıldığı, (.....) ve (.....) bu pazara giriş yapmaya çalıştığı duyumlarının mevcut olduğu, süresiz

tescilin TETRPAK TÜRKİYE haricindeki herhangi bir teşebbüsün ilgili ürünü üretmesine engel olduğu ve böylece teşebbüslerin ilgili ürün pazarında faaliyet göstermesinin önünde önemli bir engel oluşturduğu, müşterilerinden tedarik çeşitliliğinin artırılması yönünde talepler gelse de ilgili ürünün TLHF'nin marka tescili koruması altında olması sebebiyle bu yönde herhangi bir aksiyon alınamadığı, bu korumanın ilgili ürünün üretimine yatırım yapılmasını engellediği ifade edilmektedir.

- (141) (.....) tarafından iletilen cevabi yazıda (.....)⁸³ ve aseptik ambalaj üretimi konularında faaliyet gösterildiği, TETRPAK TÜRKİYE'nin hem müşteriyi hem pazarı yönetebilmek adına süt üreticilerine slim, brik, gemina ambalajlara dolum yapan; meyve suyu üreticilerine ise prizma, square crystal ambalajlara dolum yapan makinelerin satışını yaptığı, (.....), makine üreticisi olmayan ve makine satmayan (.....) tarafından müşterilerin mevcut makinelerine uygun ölçülerde ambalaj üretmek zorunda kalındığı, aksi takdirde dolum yapılamayacağı belirtilmektedir.
- (142) (.....) tarafından Tetra 200 ml, 1000 ml slim paket üretimi yapıldığı ve bunların hem TETRPAK TÜRKİYE hem de IP makinelerinde kullanılabildiği ifade edilmektedir. İlâveten (.....) tarafından aynı pazarda faaliyet gösteren rakiplerine ilişkin olarak; TETRPAK TÜRKİYE'nin dolum makinesi ve dolum öncesi makineleri ürettiği, ancak sadece kendi makinelerinde çalışacak kâğıda patent ve tasarım tescili ile 20+5 yıl koruma aldığı ve bu nedenle tekel konumuna geldiği, IP'nin IP ismi ile hem dolum makinesi hem kendi makinelerinde çalışan kağıt ürettiği, SIG'in dolum sistemleri ve makine ürettiği, ambalajı için fikri mülkiyet hakkı koruması almadığı, sadece kendi dolum makinelerinde çalışan kağıtlar ürettiği, kağıt üretim sürecinin TETRPAK TÜRKİYE'nin makinelerine uygun olmadığı, ALTERNAPAK'ın⁸⁴ TETRPAK TÜRKİYE dolum makinelerine uyumlu Tetra 1000 ml, 200 ml slim ambalaj ürettiği, MONDİ'nin 2006'da aseptik ambalaj üretmeye başladığı, 1000 ml slim, 1000 ml square, 200 ml slim, 200 ml brik, 500 ml üretimi gerçekleştirdiği, POŞETSAN'ın 2000 yılında aseptik ambalaj üretimine başladığı ve bu kapsamda brik, slim, prizma, square, leaf paket üretimi yaptığı, LAMIPAK'ın brik, slim, square, prizma, gemina ürettiği, son olarak UFLEX⁸⁵ firmasının da slim ve brik model ambalaj ürettiği bilgisi sunulmaktadır.
- (143) (.....) tarafından sunulan cevabi yazıda, ambalaj üreticisinin kutuya nihai şeklini vermediği, şeklin dolum makinesinde son halini aldığı, marka hakkını ihlal eden, müşteri gibi görünse de; müşterinin makineyi ücretini ödeyerek aldığı ve bu makineden çıkan tasarım sebebiyle (.....) konumuna geldiği, esasen TETRPAK TÜRKİYE'nin bu makineyi satarken müşterisine marka kullanma hakkını verdiği ifade edilmektedir. İlâveten cevabi yazıda (.....) aseptik prizma üretim hakkının bulunduğu, prizma ambalajın tıpkı diğer ambalajlarda olduğu gibi patent ve endüstriyel tasarımının sona erdiği, (.....) belirtilmektedir.
- (144) Cevabi yazının devamında, teşebbüs tarafından 2019 yılında slim, square ve base; 2020, 2021, 2022 yılında ise prizma, base, slim, square, leaf satışı yapıldığı ifade edilmektedir. Aseptik sıvı gıda ambalaj üretimi ve satışı pazarının toplam büyüklüğünün; 2019, 2020, 2021 yıllarındaki iç pazar talebinin tüm hacimler bakımından toplam yaklaşık 5 milyar kutu olduğu, pazarın toplam büyüklüğünün yılda yaklaşık 150 milyon paket olduğu bilgisi verilmektedir. 2019 - 2022 döneminde (.....) tarafından üretilen toplam aseptik sıvı gıda ambalaj miktarı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

⁸³ “(.....)”

⁸⁴ Alternapak N.V, Hollanda

⁸⁵ UFlex Limited, Hindistan

Tablo-42: 2019 – 2022 Döneminde (.....) Tarafından Üretilen Aseptik Sıvı Gıda Ambalaj Miktarı

Yıl	Ambalaj Türü	Miktar (Adet)
2019	Aseptik 200 ml TP Slim	(.....)
	Aseptik 1000 ml TP Square	(.....)
	Aseptik 1000 ml TP Slim	(.....)
	Aseptik 200 ml IP Base	(.....)
	Aseptik 200 ml TP Base	(.....)
	Aseptik 200 ml IP Slim	(.....)
	Toplam	(.....)
2020	Aseptik 200 ml TP Slim	(.....)
	1000 ml TP Prizma	(.....)
	Aseptik 200 ml Leaf	(.....)
	Aseptik 1000 ml TP Slim	(.....)
	Aseptik 1000 ml TP Square	(.....)
	Aseptik 125 ml TP	(.....)
	Aseptik 200 ml TP Base	(.....)
	Aseptik 1000 ml TP Base	(.....)
	Aseptik 200 ml IP Base	(.....)
	Toplam	(.....)
2021	Aseptik 200 ml Leaf	(.....)
	1000 ml TP Prizma	(.....)
	Aseptik 200 ml TP Slim	(.....)
	Aseptik 1000 ml TP Square	(.....)
	Aseptik 1000 ml TP Slim	(.....)
	Aseptik 125 ml TP	(.....)
	Aseptik 200 ml IP Base	(.....)
	Aseptik 200 ml TP Base	(.....)
	Aseptik 250 ml TP Base	(.....)
	Aseptik 1000 ml TP Base	(.....)
2022	Toplam	(.....)
	Aseptik 200 ml Leaf	(.....)
	1000 ml TP Prizma	(.....)
	Aseptik 200 ml TP Slim	(.....)
	Aseptik 1000ml TP Slim	(.....)
	Aseptik 330 ml Prizma	(.....)
	Aseptik 200 ml IP Base	(.....)
	Aseptik 200 ml TP Base	(.....)
	1000 ml TP Crystal Leaf	(.....)
	Aseptik 200 ml IP Slim	(.....)
	Toplam	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazı

- (145) Son olarak cevabi yazıda, teşebbüs tarafından aseptik sıvı gıda ambalajı üretimi ve satışına ilişkin yasal engeller haricinde hiçbir engel olmadığı, 2019-2022 yılları arasında pazara giriş-çıkış olmadığı, teşebbüslerin güçlü diğer bir faaliyet alanı olmadan bu işe girmekten endişe ettikleri, örneğin (.....) poşet ambalaj konusunda Türkiye'de lider, (.....) kornet ambalaj⁸⁶ konusunda dünyada ilk üçte olduğu, (.....) IML etiket konusunda dünyada ve sektörde ilk 3 sırada yer aldığı belirtilmiştir.

1.4.3.4.2. Sıvı Gıda Dolum Makinesi Üretimi Faaliyeti Gösteren Teşebbüslerden Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (146) (.....) tarafından, alkollü ve alkolsüz içecek sektörüne hitap eden dolum tesislerinin veya makinelerinin kurulum hizmetleri, yedek parça ithalatı, yedek parça satışı ve arızı

⁸⁶ Genellikle dondurma, çikolata ve şekerleme ambalajı olarak kullanılan, koni biçimindeki ambalajları ifade etmektedir.

veya planlı bakım hizmeti alanlarında faaliyet gösterildiği, dolum tesislerinin üretimi ve satış sözleşmelerinin direkt olarak (.....)'da yerleşik olan şirketleri (.....) tarafından gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Aseptik sıvı gıda dolum makineleriyle pastörize sıvı gıda dolum makinelerinin sterilizasyon sebebiyle ikame olmadıkları, (.....) tarafından sadece PET/HDPE şişelerinde ambalajlanan içecekler için aseptik sıvı gıda dolum makineleri üretim ve satışının yapıldığı, bunların ülkeye giriş engelinin bulunmadığı, makinelerinde fonksiyonlarına yönelik patent haklarının bulunduğu, (.....) bünyesinde makine üretim ve satışının yapılmadığı, makine kurulumu, servis ve yedek parça temini yapıldığı, (.....) tarafından aseptik sıvı gıda dolum makinesi satışı yapılan firmaların (.....) ve (.....)⁸⁷ olduğu, 2019-2021 yılları arasında (.....) tarafından aseptik sıvı gıda dolum makine satışı yapılmadığı, herhangi bir sıvı gıda ambalaj üretimi yapılmadığı belirtilmiştir.

- (147) (.....) tarafından, Türkiye'de aseptik sıvı gıda dolum hattı ve ambalaj satışlarının (.....) ile direkt Türkiye'deki alıcıları arasındaki ticari ilişki ile yönetildiği, (.....) aseptik sıvı gıda dolum hatları ve ambalajları için Türkiye'de satış, pazarlama, yedek parça ve mühendislik hizmeti verdiği, (.....) sadece aseptik dolum makineleri ürettiği belirtilmiştir. Cevabi yazının devamında, Tetra Pak hatlarında çalışan aseptik karton ambalajın (.....) hattında çalışmasının teknik olarak mümkün olmadığı, Tetra Pak dolum makineleri için üretilen aseptik karton ambalajın bobin; (.....) dolum makineleri için üretilen aseptik karton ambalajın ise (.....) formunda olduğu, Türkiye'de MONDİ, POŞETSAN, DİZAYNPAK gibi firmaların aseptik dolum makinesi tedarikçisi olmayıp sadece ambalaj tedarikçisi olduğu, patent sorunu olmadığı sürece farklı dolum makinelerinde kullanılacak ambalaj tedariki yapıldığı, (.....) Türkiye'de (.....) için marka tescili bulunduğu, prizma formatında üretim ve satışlarının olmadığı ifade edilmiştir.
- (148) (.....) tarafından, ürün portföylerinde bulunan makinelerin satışı, bakımı, servisi hizmetlerini verdikleri, ana uzmanlık alanlarının içecek dolum sektörü olduğu, makinelerinde pet, cam, teneke kutu dolumları yapıldığı fakat aseptik karton kutu dolumu yapılmadığı, aseptik ve pastörize dolum makinelerinin birbirine ikame kabul edilemeyeceği, aseptik içecek makinelerinin doldurulacak ürün çeşidi, paketleme tipi, talep edilen üretim kapasitesi gibi sebeplerle birbiriyle ikamesinin zor olduğu, Türkiye'de içecek üretimi yapan teşebbüslere makine satışı gerçekleştirdikleri, söz konusu makinelerin çoğunlukla "aseptik olmayan" gazlı, gazsız meşrubat, alkollü içecek ve su dolumu yapan firmalarda kullanıldığı, bu çerçevede en büyük müşterilerinin (.....) olduğu belirtilmiştir. Cevabi yazının devamında, 2019-2021 yılları arası satışı yapılan makine ve ekipmanların aseptik dolum sınıfına girmediği, prizma ambalaj dolumu yapmadığı, her makinenin dolduracağı ambalaj tipine uygun ekipmanı doldurabileceği, örneğin pet şişeler için pet şişeye uygun ekipmanın gerekli olduğu, 2019-2021 yılları arasında aseptik sıvı gıda dolum makinesi satışının teşebbüs bünyesinde yapılmadığı, üretimin (.....) gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.
- (149) (.....) tarafından; faaliyet alanlarının içecek ve sıvıları yüksek hızlarda şişeleyen makinelerin üretimi olduğu, tam otomatik dolum tesisinin bulunduğu, kola, gazoz vb. gazlı içecek hatları, içme suyu ve maden suyu hatları, meyve suyu, soğuk çay, limonata vb. içecek hatları, pastörize süt, ayran, kefir vb. sütlü içecek hatları, bira dolum hatları, yemeklik sıvı yağ hatları, alkollü içecek hatları sektörlerinde hizmet verdiği, cam şişe, pet şişe, HDPE şişe, teneke kutu gibi farklı ambalajlara doldurabilecek makine veya hatların imal edildiği, aseptik sıvı gıda dolum makinesi imalatlarının olmadığı,

çeşitli ülkelerde şubelerinin olduğu ve birçok ülkeye ihracat yapmakta oldukları, aseptik dolum operasyonunda gıda maddelerinin ve ambalaj malzemelerinin sterilize edilerek mikroorganizmalardan arındırıldığı, sterilize edilmiş gıda maddesi ve ambalaj malzemesinin steril ortamda bir araya getirildiği ve dolum ortamının da mikroorganizmalardan arındırılması gerektiği, pastörize sıvı gıda dolum makinelerinin aseptik makinelerin yerine ikame edilemeyeceği belirtilmiştir.

J. TARAFLARIN SAVUNMALARI

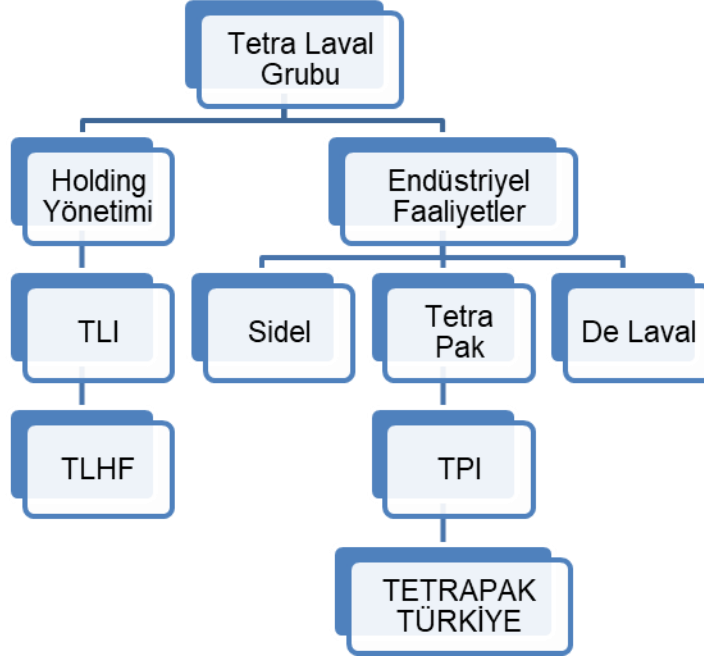
J.1. TLHF Tarafından Yapılan Savunmalar

J.1.1.Taraf Teşkiline İlişkin Savunmalar:

- (150) TLHF tarafından gönderilen savunmada özetle, TLHF'nin soruşturma kapsamında taraf sıfatını haiz olamayacağı, zira mezkûr teşebbüsün Türkiye'de herhangi bir ticari faaliyetinin söz konusu olmadığı ve buna bağlı olarak da TLHF'nin tespit edilebilir bir cirosunun bulunmadığı yönünde ifadeler yer verilmiştir.
- (151) TLHF tarafından, kendileri ile TETRPAK TÜRKİYE arasında herhangi bir sözleşmesel veya hissedarlık yahut kontrol gibi fiili bir ilişkinin bulunmadığı ifade edilmiştir. Grup içi ilişkiler hususunda taraf beyanları; Tetra Laval Grubu'nun teşkilinin Türkiye'deki geleneksel şirket yapılanmalarından farklı olarak bir operasyonel bir de hissedarlık olmak üzere iki farklı yapıya bölündüğü, bunlardan operasyonel yapının ekonomik organizasyon, operasyonel kontrol ve yönetimi kapsayacak şekilde olduğu, buna karşın hissedarlık yapısının kontrol ve yönetim yapısına ilişkin olmaksızın salt hissedarlık bakımından hukuki yapılanmayı ve sadece grup şirketlerinin hisselerinin hangi şirkette olduğunu gösterdiği ifadelerini içermektedir. Bu kapsamda her iki teşebbüsün de Tetra Laval Grubu'nun farklı operasyonel alt kırımları içerisinde yer aldıkları belirtilmiştir. Şöyle ki;
- Uluslararası bir şirketler topluluğu olan Tetra Laval Grubu'nun, operasyonel yapısı dâhilinde Tetra Pak, Sidel ve De Laval olmak üzere üç adet endüstriyel alt kırılımı haiz olmakla birlikte bunlardan ayrı olarak bir de kurumsal yönetim, finansman ve maliye, finansal planlama ve raporlama, birleşme ve devralma, vergi, iç denetim, sigorta, kiralama ve holding yönetimi gibi sorumlulukların kontrolünü sağlayan TLI alt kırımının bulunduğu, işbu operasyonel alt kırımlar arasında TLHF'nin, TLI'nın bünyesinde yer aldığı,
 - Gerek endüstriyel alt kırımların, gerekse operasyonel alt kırılım olan TLI'nın her birinin birbirinden bağımsız faaliyetlerde bulundukları, bununla birlikte Tetra Laval Grubu'nun hissedarlık yapısı dâhilinde TLI'nın, endüstriyel ve operasyonel alt kırımların hissedarı olduğu, TLHF'nin operasyonel alanda, TETRPAK TÜRKİYE'nin ise Tetra Pak endüstriyel alt kırımında faaliyet gösterdiği,
 - TETRPAK TÜRKİYE'nin Tetra Pak endüstriyel alt kırımının yönetici şirketi olan TPI'nin Türkiye'deki ticari faaliyetlerinden sorumlu olduğu, TETRPAK TÜRKİYE'nin TPI ile akdedilen Marka ve Ticaret Unvanı Lisans Sözleşmesi (Lisans Sözleşmesi) uyarınca Tetra Prizma ambalaj şekline ilişkin marka haklarından yararlandığı,
 - Açıklanan hissedarlık ilişkisinin, TPI'nin ve dolayısıyla TETRPAK TÜRKİYE'nin karar alma süreçlerine herhangi bir etkisinin bulunmadığı, hatta TETRPAK TÜRKİYE'nin faaliyetlerinin TLI ve dolayısıyla TLHF tarafından takip bile edilmediği

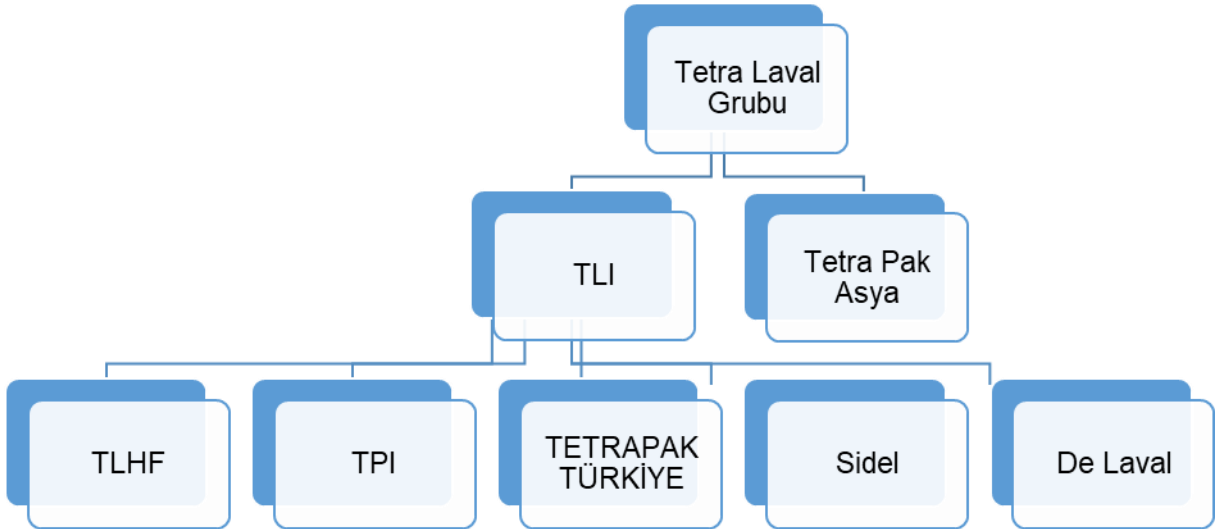
ifade edilmiştir. Yukarıda yer verilen bilgilerin daha net ortaya koyulması bakımından Tetra Laval Grubu'nun operasyonel ve hissedarlık yapılarına aşağıda yer verilmektedir.

Şekil 10: Tetra Laval Grubunun Operasyonel Yapısı



Kaynak: TLHF'nin Birinci Yazılı Savunması.

Şekil 11: Tetra Laval Grubunun Hissedarlık Yapısı



Kaynak: TLHF'nin Birinci Yazılı Savunması.

- (152) Fikri mülkiyet haklarına ilişkin olarak TLHF tarafından, beyan ve savunmalarında söz konusu hakların esas sahibinin TPI olduğu, bununla birlikte hakların tescili ve korunması gibi yetkiler başta olmak üzere hakkın yasal sahibinin TLHF olduğu, TLHF'nin bu yetkileri kendisi adına ancak TPI risk ve hesabına kullandığı, netice itibarıyla TLHF'nin herhangi bir ticari davranışta bulunmadığı; diğer bir ifadeyle TLHF'nin yasal malik olmasına karşılık, soruşturmaya konu fikri mülkiyet haklarına ilişkin ticari nitelikte tasarruflarda bulunmasının söz konusu olmadığı ifade edilmiştir. TLHF tarafından ilaveten;

- TPI ile TLHF arasındaki Patent ve Markaların Nihai Faydalanıcısı Sözleşmesi (Faydalanıcı Sözleşmesi) uyarınca TLHF'nin (.....) yetkilerinin bulunmadığı, ayrıca TLHF'nin, Türkiye'de yerleşik olmadığı,
- TETRAPAK TÜRKİYE'nin, Tetra Pak'ın Türkiye'deki ticari faaliyetlerini yürüttüğü, bu bağlamda ambalaj malzemelerinin üretimini sağlayan makinelerin üretimi, satımı, kiralanması yahut sair aynî veya şahsi hakka konu edilmesinin TETRAPAK TÜRKİYE'nin yetkisinde ve sorumluluğunda olduğu;
- Marka hakkının Türkiye'deki kullanımı hususundaki sözleşmesel ilişkinin TETRAPAK TÜRKİYE ile TPI arasında vuku bulduğu, "Tetra Prizma" markasının bu ilişki dâhilinde kullanıldığı, dolayısıyla TLHF ile TETRAPAK TÜRKİYE arasında herhangi bir sözleşmesel ilişkinin bulunmadığı,
- Netice itibarıyla ortada marka hakkının kullanılmasına ilişkin bir Lisans Sözleşmesi bulunduğu, bu sözleşmenin TPI ile TETRAPAK TÜRKİYE arasında akdedildiği, bununla birlikte Lisans Sözleşmesi'ne konu markanın, TLHF adına tescilli olduğu

ifade edilmiştir. Söz konusu beyan ve savunmaları ışığında TLHF, soruşturma kapsamından çıkarılmayı talep etmiştir.

Değerlendirme:

- (153) Dosya kapsamındaki bilgiler ışığında, şirketler grubunun çatısında Tetra Laval Grubu'nun bulunduğu, bu grubun operasyonel faaliyet ve hissedarlık ilişkileri olmak üzere iki alt kırılıma ayrıştığı görülmektedir. Teşebbüs, savunmasında, TLHF'nin soruşturma münderecatında taraf sıfatını haiz olmadığını ve asıl husumetin TETRAPAK TÜRKİYE'ye yöneltilmesi gerektiğini savunmuştur. Taraf teşkiline ilişkin savunmaya rağmen, teşebbüs tarafından sunulan bilgi ve belgeler incelendiğinde TLHF'nin ve TETRAPAK TÜRKİYE'nin operasyonel faaliyetler bakımından Tetra Laval Grubu'nun farklı alt kırılımlarda yer aldığı (Şekil-10), buna karşın hissedarlık ilişkileri bakımından aynı alt kırılımda yer aldığı görülmektedir (Şekil-11). Taraf teşkiline ilişkin savunmaya vücut veren hususun, Tetra Laval Grubu'nun Türkiye'deki olağan şirket yapılanmalarından farklı yapılması olduğu anlaşılmaktadır.
- (154) 4054 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı ikinci maddesi, *"Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı"* rekabeti bozucu işlem, eylem ve davranışları Kanun kapsamına almıştır. Ek olarak 4054 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı üçüncü maddesi ise teşebbüs kavramını *"Piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler"* şeklinde düzenlemektedir. Bu noktada kanun koyucu, ekonomik bakımdan bütünlüğü kapsar şekilde bir tanımlama yapma yoluna gitmektedir. Bir pazarda faaliyet gösteren bir işletme, faaliyetleri ile ilgili günlük kararları kendisi veriyor gibi görünse de stratejik kararlarını alma yetkisine sahip daha büyük bir yapının bir parçası olabilecektir. Başka bir deyişle farklı hukuki yapılar arz eden ve farklı hukuki kişilikler olan birden çok işletme, şayet bir iktisadi varlığın çeşitli bölümleri olarak değerlendirilebiliyorsa, rekabet hukuku kapsamında tek bir teşebbüs olarak addedilebilecektir.
- (155) Bu çerçevede TLHF tarafından sunulan organizasyon yapısı incelendiğinde, grup içi faaliyet ve hissedarlık bakımından ikili bir yapılanma olduğu, ancak nihayetinde operasyonel faaliyetler bakımından TLHF ile TETRAPAK TÜRKİYE'nin aynı ekonomik bütünlük içerisinde, Tetra Laval Grubu içerisinde yer aldığı görülmektedir. Operasyonel bakımdan grup, endüstriyel işler ve bu işler sonucu çıkan ürünlerin satış ve dağıtımı

bakımından ayrıma gitmiş, ayrıca grup şirketlerini kapsar şekilde endüstriyel işleri ve bununla ilgili işler dışında kalan diğer iş ve işlemleri (kendi tabirleriyle holding yönetimi faaliyetlerini) yürütmek için de başka bir ayrıma gitmiştir. Bundan ayrı olarak hissedarlık ilişkisi bakımından incelendiğinde ise TLHF'nin savunmasında da geçtiği gibi TLHF ile TETRPAK TÜRKİYE arasında doğrudan herhangi bir akdi veya hissedarlık vb. ilişki bulunmadığı, ancak her iki teşebbüsün, hissedarlık bakımından TLI bünyesinde yer aldıkları ve böylece ortak bir yapının çeşitli unsurları konumunda oldukları görülmektedir (Şekil-11). Bu durum TLHF ile TETRPAK TÜRKİYE'nin aynı ekonomik bütünlük içinde olduğuna işaret etmektedir.

(156) Dosya kapsamında yapılan ilgili pazar tanımlamaları çerçevesinde TLHF, bu pazarda herhangi bir faaliyetinin olmadığını ve tanımlanan coğrafi pazarda kurulu bir şirket olmadığını öne sürmektedir. Rekabet hukuku bağlamında bir teşebbüsün bir pazarda faaliyet gösterdiğinin kabul edilebilmesi için bu teşebbüsün herhangi bir mal veya hizmet piyasasında üretim, satış, dağıtım veya aracılık faaliyetlerinde bulunması yeterli görülmektedir. TLHF, endüstri gruplarının ticari ve operasyonel alanlarında herhangi bir faaliyetinin olmadığını, işlevinin Türkiye dışında kurulu grup iştiraklerinin hisselerinin elinde bulunmasından, grubun İsviçre'de yer alan gayrimenkullerinin mülkiyetinin sahipliğinden ve Tetra Pak patent ve markalarını TPI'nin risk ve hesabına tescil ettirme ve bu tescille bu fikri ve sınai hakların yasal maliki olmasından ibaret olduğunu beyan etmiştir. Dosya münderecatındaki bilgi ve belgeler incelendiğinde; Tetra Laval Grubu'nun marka ve patent haklarının TLHF tarafından TLHF adına tescil edildiği, buna karşın TETRPAK TÜRKİYE'nin cevabi yazısında; grup içi şirketlerin mezkûr marka ve patent haklarına ilişkin mal ve ürünleri üretebilmesi için imzalanan Lisanslama Sözleşmelerinde TLHF'nin değil TPI'nin taraf olduğu, endüstri şirketlerinin üretim ve satış gibi faaliyetlerin ilgili sözleşmelere dayandığı görülmektedir. Başka bir deyişle tarafın da beyan ettiği üzere TLHF marka ve patent haklarını kendi adına tescil ettirse de TPI'nin risk ve hesabına hareket etmektedir. Bu çerçevede Faydalanıcı Sözleşmesi incelendiğinde marka tescilinden doğan haklar ve bu haklar dolayısıyla elde edilen her türlü gelir, hasılat ve kazancın TPI'ya devredildiği; TPI'nin ise söz konusu tescil ve bu haklardan doğan tüm masraf ve giderleri TLHF'ye ödediği görülmektedir. İlaveten Türkiye'de ilgili pazarda faaliyet gösteren TETRPAK TÜRKİYE ile yapılan Lisans Sözleşmesi'nin karşı tarafında TPI'nin bulunduğu anlaşılmaktadır.

(157) Söz konusu karmaşık grup yapılanması ve ilişkiler sonucu pazarda ikili bir görünüm tezahür ettiği, bu tezahürün ilk yansımasının Türkiye'de ilgili pazarda üretim ve satış gibi ekonomik faaliyet gösteren TETRPAK TÜRKİYE, diğer yansımanın ise fikri hakları uhdesinde toplayan TLHF olduğu görülmektedir. TETRPAK TÜRKİYE'nin üretim ve satış faaliyetleri kapsamında küresel çapta marka ve patent haklarıyla koruma altına alınan ürünlerin var olduğu, söz konusu hakların başka bir grup içi şirket olan TLHF adına TPI hesabına tescilli olduğu, temsil olunan ve hakkın asıl sahibi sıfatıyla TPI'nin söz konusu ürünlere ilişkin üretim, satış ve pazarlama gibi faaliyetlerde bulunmasının temini adına TETRPAK TÜRKİYE ile Lisans Sözleşmesi akdettiği tespit edilmiştir. Başka bir deyişle marka hakkından ekonomik fayda sağlayan ticari aktör TETRPAK TÜRKİYE, marka hakkı adına tescil edilen hukuki aktör ise TLHF olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte TLHF tarafından, ilgili pazarda faaliyet gösterilmediği ve bu nedenle soruşturmada isnat edilen 'hâkim durumda olan teşebbüs' ibaresinin kapsamında kalınmadığı ve hâkim durumun kurucu unsurları olan ilgili pazar tanımı ve bu pazardaki pazar gücünün de kendilerinde oluşmadığı belirtilmiştir. Yukarıda detaylı olarak yer verilen gerekçeler kapsamında TLHF'nin

dosya münderecatında TETRAPAK TÜRKİYE'nin taraf sıfatının olması gerektiği yönündeki savunması yerinde görülürken, buna karşın TLHF'nin soruşturmada taraf sıfatının olamayacağı ve TLHF adına yürütülen soruşturmanın sona erdirilmesi gerektiği yönündeki savunmaların kabul edilebilir nitelikte olmadığı değerlendirilmektedir. TLHF tarafından yapılan başvuru Kurulun 30.03.2023 tarihli toplantısında görüşülmüş ve aynı tarihli ve 23-16/290-M sayılı kararla TLHF'nin taraf sıfatını haiz olduğu gerekçesiyle talebin reddi ile TETRAPAK TÜRKİYE'nin ise soruşturmaya dâhil edilmesine karar verilmiştir.

Marka Hakkına İlişkin Savunmalar:

- (158) TLHF tarafından yapılan savunmalarda, TLHF'nin TPI tarafından markalarını Türkiye'de tescil ettirmek ve tescilli hak sahibi olarak TPI'nin talimatları doğrultusunda hukuki işlemleri yürütmekle görevlendirildiği, soruşturma kapsamındaki iddiaların TLHF'ye atfedilemeyeceği, zira TLHF'nin Türkiye'de ticari veya operasyonel herhangi bir faaliyeti bulunmadığı, TLHF ile TPI arasındaki Faydalanıcı Sözleşmesi uyarınca TLHF'nin, TPI'nin talimat verdiği hukuki işlemleri yapmakla yükümlü ve yetkili olduğu, TLHF ile POŞETSAN arasında marka ihlali iddiasıyla derdest bir davalarının olduğu, TLHF'nin TPMK nezdinde sırasıyla (i) 2014/54843 ve (ii) 2022/119379 tescil numaraları ile tescilli (i) Tetra Prizma ve (ii) Prizma Ambalaj olmak üzere iki markasının olduğu, Tetra Prizma markasının yargı incelemeleri sonucunda kesinleşerek tescil edildiği, TLHF'nin TETRAPAK TÜRKİYE ile bir lisans ilişkisinin bulunmadığı, TLHF'nin Tetra Prizma markasını kendi adına tescil ettirmesinin ve bu hakkı korumak üzere hukuki işlemler gerçekleştirmesinin rekabet hukuku ihlali teşkil etmeyeceği ifade edilmiştir.

Değerlendirme:

- (159) "Taraf Teşkiline İlişkin Savunmalar" başlıklı bölümde görülebileceği üzere; TLHF, TPI, TLI ve TETRAPAK TÜRKİYE'nin operasyonel ve hissedarlık yapılanmalarına ilişkin detaylı açıklamalara ilgili savunmaların değerlendirilmesi bölümünde yer verilmektedir.
- (160) Bununla birlikte marka hakkına ilişkin yapılan savunmalar bakımından; markaların rekabet hukuku perspektifinden detaylı değerlendirilmesine, kararın "Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması İddialarının Değerlendirilmesi" başlığında verilmektedir.

J.2. TETRAPAK TÜRKİYE Tarafından Yapılan Savunmalar

J.2.1 Usule İlişkin Savunmalar

- (161) TETRAPAK TÜRKİYE tarafından gönderilen savunmalarda öncelikle, Soruşturma Bildirimi'nin TETRAPAK TÜRKİYE'nin savunma haklarını ihlal ettiği ifade edilmiştir. Bu çerçevede, Soruşturma Bildirimi'nde ihlale ilişkin somut bir iddianın yer almadığı, *"marka tescilinden doğan korumanın kötüye kullanılması"* iddiasının belirsiz olduğu, Soruşturma Bildirimi'nin şikâyetin özetlenmesinden ibaret olduğu, rakiplerin faaliyetlerinin güçleştirilmesi ve alt pazardan dışlanması hususlarındaki şüpheyeye ilişkin herhangi bir açıklama yapılmadığı, ispat yükünün hukuka aykırı şekilde teşebbüse yüklendiği belirtilmiştir.
- (162) İlaveten, Soruşturma Bildirimi'nin 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesine uygun olarak düzenlenmediği, TETRAPAK TÜRKİYE'nin davranışlarının rekabet hukukuna aykırılık teşkil ettiğine ilişkin herhangi bir belge yahut analiz bulunmadığı, yerinde incelemede elde edilen bilgi ve belgeler hakkında herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı, Soruşturma Bildirimi'ndeki değerlendirmelerin gizli bilgi ve belgelere dayandığı ve bu

sebeple savunma hakkının etkin bir şekilde kullanılmadığı, en nihayetinde hukuki güvenlik ilkesinin ihlal edildiği ifade edilmiştir.

Değerlendirme:

- (163) 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası, *"Kurul, başlattığı soruşturmaları soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir. Kurul, bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara gönderir."* hükmünü amirdir. Bu hüküm gereği, TETRPAK TÜRKİYE'ye soruşturmaya konu iddiaların türünü ve niteliğini içeren Soruşturma Bildirimi, TETRPAK TÜRKİYE hakkında soruşturma başlatılmasına ilişkin Kurul kararından itibaren 15 gün içinde tebliğ edilmiş ve ilgili bildirimde teşebbüsün 30 gün içerisinde⁸⁸ yazılı savunmasını göndermesi gerektiği hususuna yer verilmiştir. Soruşturma Bildirimi ile ilgili TETRPAK TÜRKİYE tarafından ileri sürülen savunmaların kabul edilebilir nitelikte olmadığı bununla birlikte rekabet hukukuna aykırılık teşkil eden davranışlara ilişkin belgeye ve detaylı değerlendirmelere, kararın "Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması İddialarının Değerlendirilmesi" başlığında yer verilmektedir.

J.2.2. Esasa İlişkin Savunmalar

İlgili Ürün Pazarına İlişkin Savunmalar:

- (164) TETRPAK TÜRKİYE tarafından sunulan savunmalarda, Soruşturma Bildirimi'nde yer alan *"Farklı firmaların farklı dolum teknolojileri ile üretilmiş hatları arasında aynı ambalaj kullanılamamakta, ambalajın makineye özel üretilmesi gerekmektedir."* ifadesinin hatalı olduğu belirtilmiştir. Tetra Pak aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin, rakiplerin ürettikleri ambalajları da doldurabildiği, bununla birlikte rakiplerin aseptik sıvı gıda dolum makineleriyle de Tetra Pak ambalajlarının doldurulabildiği ifade edilmiştir.
- (165) İlâveten, Soruşturma Bildirimi'nde yapılmış olan olası ilgili ürün pazarı tanımlamalarının asılsız olduğu, aseptik sıvı gıda dolum makineleri ve ambalajlar bakımından ifade edilen alt kırılımlar hakkında Soruşturma Bildirimi'nde yer alan tespitlerin doğru olmadığı belirtilmiştir. Bu çerçevede;
- Geri dönüşüme duyarlı tüketicilerin karton ambalaj tercihinde bulundukları, sıvı gıda üreticilerinin kola için plastik ve meyve suyu için cam yahut karton ambalaj tercihinde bulundukları hususunun teorik ve ampirik olarak kabul edilmeyeceği,
 - Teorik olarak, ifade edilen hususların yalnızca iddia olduğu ve temellendirilmediği,
 - Ampirik olarak, Soruşturma Bildirimi'nde *"dişsizler yanılgısı"*na düştüğü, zira talep ikamesinin tüketici alt gruplarının somut ihtiyaçlarına göre değil, marjinal tüketiciye referans ile değerlendirilmesi gerektiği

ifade edilmiştir.

⁸⁸ 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrasının, 23.05.2024 tarihinde yapılan değişiklik öncesindeki hali ile *"Kurul, başlattığı soruşturmaları, soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir ve tarafların ilk yazılı savunmalarını 30 gün içinde göndermelerini ister. Taraflara tanınan ilk yazılı cevap süresinin başlayabilmesi için Kurulun bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara göndermesi gerekir."* hükmünden hareketle TETRPAK TÜRKİYE'ye 10.04.2023 tarihinde yapılan Soruşturma Bildirimi'nde 30 gün içinde birinci yazılı savunmanın gönderilmesi talep edilmiştir.

- (166) Yine, pazar tanımlarının suni olarak daraltıldığı, ambalaj malzemesinin karton, cam veya plastik olmasının kullanım amacı bakımından farklılık arz etmediği, söz konusu malzeme türleri arasında da rekabetin söz konusu olduğu, malzeme türleri arasında geçiş maliyetlerinin bulunmadığı, alıcıların aynı sıvı gıda ürünü için farklı malzemeler temin ettikleri açıklanmıştır.
- (167) Son olarak, ambalaj malzemelerinin şekillerine göre ayrımlara tâbi tutulmasının haksız olduğu, ambalaj şekillerinin farklı olmasının sıvı gıda dolum makinelerinin işlevi bakımından herhangi bir değişiklik yaratmadığı, sıvı gıda dolum makinelerinin birçok farklı şekille uyumlu olduğu, alternatif ambalaj şekillerinin prizma ambalaj şekline ikame olduğu ifade edilmiştir.

Değerlendirme:

- (168) İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un dokuzuncu paragrafında, "*Pazar tanımlamasına, ilgili teşebbüslerin ürünlerinden ve bunları sattıkları bölgelerden başlanacaktır.*" ifadesi yer almaktadır. Öneri araştırma sürecinde şikâyet konusu ile elde edilen bilgi ve belgeler çerçevesinde, dosya konusunun esasen aseptik sıvı gıda karton ambalajlar ile ilgili ambalajlara dolum gerçekleştiren makinelerle ilişkin olduğu, şikâyetçinin aseptik kâğıt ve karton bazlı sıvı gıda ambalajları üretimi gerçekleştirdiği, TETRAPAK TÜRKİYE'nin ise aseptik kâğıt ve karton bazlı sıvı gıda ambalajları üretimi ve satışı pazarında şikâyetçi ile rakip konumunda bulunduğu, diğer yandan TETRAPAK TÜRKİYE'nin karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı ile iştiğal ettiği bilgilerine ulaşılmış ve ilgili ürün pazarları bu değerlendirmeler ışığında belirlenmiştir.
- (169) Bu çerçevede öneri araştırma ve soruşturma süreçlerinde sektörde yer alan tedarikçiler ve müşterilerden elde edilen bilgi ve belgeler ile yapılan araştırmalar neticesinde; karton, plastik, teneke ve cam aseptik sıvı gıda ambalaj ürünlerinin kullanım amaçlarının benzer olduğu ve bu yönleriyle ikame olabilecekleri kabul edilebilse de ambalajların fiyat, kullanılan malzemenin ağırlığı, kullanım ve tutuş kolaylığı, depolama ve nakliye maliyetleri, çevresel etki ve geri dönüşüm kabiliyetleri, tüketici tercihleri ve beklentileri, pazar trendleri, doldurulacak ürünün niteliği gibi nedenlerle birbirinden farklılaştığı görülmektedir.
- (170) Aseptik sıvı gıda dolum makinesi üretimi ve satışı yapan ve bu makineleri kullanan teşebbüslerden elde edilen bilgilere göre, sıvı gıda dolumu yapan teşebbüsler bakımından farklı materyale sahip ambalaj türleri arasında geçiş yapabilmek için buna uygun dolum makinesinin kullanımı gerekmekte ve bu işlem önemli bir maliyet gerektirdiği için genellikle tercih edilmemektedir. Dolayısıyla farklı türdeki ambalajlara dolum yapmak isteyen teşebbüsler, birinden diğerine geçerken kısa dönemde ek bir maliyete katlanmak zorunda kalmaktadır. Aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin kullanımında, farklı kâğıt çeşitleri arasında geçiş yapılabilmesi dahi teşebbüslerce yüksek bir maliyet olarak görülmektedir. Ayrıca dolum makinelerinde ancak o makineye özgü olan ambalajların kullanılabildiği değerlendirilmiştir. Örneğin, Tetra Pak hatlarında çalışan aseptik karton ambalajın (.....) hattında çalışmasının teknik olarak mümkün olmadığı, Tetra Pak dolum makineleri için üretilen aseptik karton ambalajın bobin formunda, (.....) dolum makineleri için üretilen aseptik karton ambalajın "(.....)" adı verilen formda olduğu, (.....) tarafından belirtilmiştir. Dolayısıyla Soruşturma Bildirimi'nde yer alan ambalaj türleri arasında geçiş maliyetlerinin bulunmadığı ve "*Farklı firmaların farklı dolum teknolojileri ile üretilmiş hatları arasında aynı ambalaj kullanılamamakta, ambalajın makineye özel üretilmesi gerekmektedir.*" ifadesinin

hatalı olduğuna dair taraf savunmasının mutlak bir geçerlilik taşımadığı değerlendirilmektedir.

- (171) Aseptik sıvı gıda dolum makinesi üretimi ve satışı yapan teşebbüslerden (.....), aseptik sıvı gıda makinelerinin dolacak ürün çeşidi, paketleme tipi, talep edilen ürün kapasitesi gibi nedenlerle birbiriyle ikame edilemediklerini, her makinenin her ambalaj tipiyle kullanılamayacağını, örneğin pet şişeler ve karton kutular için bu malzemelere uygun ekipmanlar gerektiğini ifade etmektedir. (.....) ise kendi aseptik dolum makinesinin sadece PET/HDPE⁸⁹ şişeleri doldurmak için kullanılabileceğini bildirmektedir. Yine, aseptik sıvı gıda dolum makinelerin yalnızca bir tür materyal doldurabildiği, örneğin plastik dolum makinelerinin yalnızca plastik doldurabildiği, karton, teneke ya da cam dolduramadığı TLHF tarafından da ifade edilmektedir. Dolayısıyla farklı ambalaj malzemelerini (cam, karton, teneke vb.) doldurmaya yarayan sıvı gıda dolum makinelerinin de ikame görülemeyeceği kanaatine ulaşılmıştır.
- (172) Soruşturma Bildirimi'nde ambalaj malzemelerinin şekline göre bir pazar tanımına gerek olup olmadığının değerlendirilmesinin soruşturma aşamasında yapılabileceği belirtilmiştir. Bu kapsamda kararın "İlgili Ürün Pazarı" başlıklı bölümünde detaylı bir şekilde, sıvı gıda dolumunda kullanılan cam, plastik, metal ve karton ambalaj malzemelerinin hem talep hem de arz bakımından birbirinden ayrıştığı, sıvı gıda dolumu gerçekleştirecek makineye göre ilgili materyalin de farklılaştığı hususlarına yer verilmiş, dosya kapsamında ilgili ürün pazarlarının "*aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarı*" ve "*aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarı*" olarak belirlenebileceği değerlendirilmiştir. Dolayısıyla TETRPAK TÜRKİYE tarafından yapılan ambalaj malzemelerinin şekline göre bir pazar tanımının; ambalaj çeşitlerinin işlevleri bakımından ikame olduğu, müşterilerin birçok farklı şekilde ve hacimde karton ambalaj arasında seçim yapma imkânının bulunduğu, sıvı gıda dolum makinelerinin birçok tür, format ve boyuttaki ambalaj malzemeleri ile uyumlu olduğu, aynı anda farklı tür, format ve boyuttaki ambalajları üretmek için yapılandırılmış birçok dolum makinesinin bulunduğu veya değişim kitleri vasıtasıyla dönüştürülebilecekleri gibi nedenlerle temelsiz olacağına ilişkin savunmanın isnattan yoksun olduğu değerlendirilmektedir.

Hâkim Duruma İlişkin Savunmalar:

- (173) TETRPAK TÜRKİYE tarafından, Soruşturma Bildirimi'nde TETRPAK TÜRKİYE'nin ilgili ürün pazarlarında hâkim durumda bulunduğu ilişkin kesin bir analiz bulunmadığı, TETRPAK TÜRKİYE'nin pazardaki pay ve konumuna ilişkin değerlendirmelerin hâkim durum tespiti bakımından yeterli olmadığı ifade edilmiştir. Bu çerçevede;
- İlgili ürün pazarının dar kapsamlı belirlenmesi sebebiyle TETRPAK TÜRKİYE'nin pazardaki konumunun olduğundan büyük gözüktüğü,
 - Soruşturma Bildirimi'nde yer alan hâkim durum tespitinin pazar payının tek başına belirleyici olduğu temelinde hazırlandığı,
 - TETRPAK TÜRKİYE'nin aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarındaki payının son üç yıl içerisinde ciddi oranda düşüş içerisinde olduğu, aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarının ise makine miktarlarının çok düşük olmasından kaynaklı istikrarsız oranlar içerdiği

⁸⁹ Yüksek yoğunluklu polietilen malzemedir. Kimyasal maddelere olan dayanıklılığı ve gıda temasında sakınca olmaması nedeni ile birçok sıvı ürünün ambalajlanması için kullanılır.

belirtilmiştir.

- (174) Ayrıca, Soruşturma Bildirimi'ndeki "*ilgili ürün pazarında ciddi anlamda bir giriş ya da büyüme engeli olmadığı*" tespitine dayanarak giriş ve büyüme engelinin görece düşük olduğu pazarlar bakımından yüksek pay sahibi teşebbüslerin bağımsız stratejik karar alma ihtimalinin de düşük olacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte pazara girişler bakımından potansiyel rakiplerin finansal ve teknik imkânlarının bulunduğu ifade edilmiştir.
- (175) Son olarak, Soruşturma Bildirimi'nde yer alan, TETRAPAK TÜRKİYE'nin alıcıları arasında DİMES, COCA COLA ve AROMA gibi büyük teşebbüslerin yer aldığı yönündeki tespitin isabetli olduğu, ancak alıcı gücünün dengeleyici olmadığına yönelik tespitin isabetli olmadığı, alıcıların TETRAPAK TÜRKİYE ile özellikle makine alımı hususunda önemli ölçüde pazarlık güçlerinin bulunduğu aktarılmıştır.

Değerlendirme:

- (176) TETRAPAK TÜRKİYE'nin 2016-2022 yılları arasında aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında sırasıyla %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....) ve %(.....); 2012-2021 yılları arasında aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarında sırasıyla %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....)ve %(.....)pazar payına sahip olduğu görülmektedir. İlgili yıllar içerisinde TETRAPAK TÜRKİYE'nin en düşük pazar payının aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında %(.....), aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarında %(.....) olduğu görülmektedir. Soruşturma Bildirimi'nde, TETRAPAK TÜRKİYE'nin pazar payları zaman içerisinde bir istikrar sergilemese de, yüksek pazar gücünün mevcudiyeti, müşteriler nezdinde en önemli tedarikçi olma konumunu sürdürmesi birlikte değerlendirildiğinde, teşebbüsün hâkim durumda olabileceği değerlendirilmiş ve yapılacak kesin analiz soruşturma aşamasına bırakılmıştır. Bu kapsamda konu ile ilgili detaylı değerlendirmeye kararın "Hâkim Durum Değerlendirilmesi" başlığında yer verilmektedir.

Kötüye Kullanmaya İlişkin Savunmalar:

- (177) TETRAPAK TÜRKİYE tarafından, soruşturmaya konu *Tetra Prisma Aseptik* markasının inovatif bir ürün olduğu, marka tescilinin ise inovasyona teşvik anlamına geldiği, salt fikri mülkiyet hakkı sahipliğinin kötüye kullanma olarak değerlendirilemeyeceği belirtilmektedir.
- (178) Ayrıca Soruşturma Bildirimi'nde dışlayıcı davranışlara ilişkin herhangi bir somut tespitin yer almadığı ifade edilmiştir. Rakibin alt pazardan dışlanması hususunda yalnızca marka hakkının yasal imkânlarının kullanıldığı, bu bağlamda rakiplerin prizma ambalaj modeli üretmedikleri -taklit edemedikleri- belirtilmiştir. Bu çerçevede;
- Alıcıların, rakip üreticilerden de ambalaj malzemesi temin ettikleri,
 - TETRAPAK TÜRKİYE'nin toplam aseptik karton sıvı gıda ambalaj malzemesi satışının yalnızca %(.....) prizma ambalaj şekline ilişkin olduğu, söz konusu oranın pazar genelindeyse %(.....) düştüğü, bununla birlikte alıcıların Tetra Prisma Aseptik'e olan taleplerinin azaldığı, önemli alıcılardan (.....) 2020 yılından itibaren Tetra Brik Aseptik'e geçiş yaptığı,
 - TETRAPAK TÜRKİYE'nin aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında rakiplerine önemli ölçüde pazar kaybı yaşadığı; bu kapsamda 2019 ve 2021 yılları arasında yaklaşık %(.....) oranında pazar payı kaybettiği, buna karşılık en yakın rakip olan MONDİ'nin pazar payının %(.....)'dan %(.....)'e, POŞETSAN'ın pazar payının

%(.....)'ten %(.....)'ye, DİZAYNPAK'ın pazar payının % (.....)'dan % (.....)'e yükseldiği, IP'nin % (.....)'lik pazar payını koruduğu, son olarak SIG'ın da pazar paylarını artırdığı, aktarılan pazar dinamiklerinin rakiplerin faaliyetleri üzerinde olumsuz etki doğuracak davranışların gerçekleştirilmediğinin kanıtı olduğu belirtilmiş, sonuç itibarıyla Soruşturma Bildirimi'nde yer alan ifadelerin spekülatif, genel ve muğlak olduğu, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edildiğine ilişkin belirli bir iddia bulunmadığı, dolayısıyla şüphelerin asılsız olduğu ifade edilmiş, en nihayetinde 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edilmediğine karar verilmesi talep edilmiştir.

Değerlendirme:

- (179) Hâkim durumda olan bir teşebbüsün hâkim durumda olması nedeniyle özel bir sorumluluğunun bulunduğu, pazardaki diğer teşebbüslerce rasyonel, normal sayılabilecek davranışların hâkim durumdaki teşebbüsçe gerçekleştirilmesinin pazara çok önemli etkilerinin olacağı göz ardı edilmemelidir. Bu çerçevede, hâkim durumda olmayan teşebbüsler tarafından gerçekleştirildiğinde yasal kabul edilebilecek bazı davranışların, niteliğine göre, hâkim durumdaki teşebbüsler tarafından gerçekleştirildiğinde yasaklanabileceği Kurul kararlarına konu olmuştur⁹⁰. TETRAPAK TÜRKİYE tarafından yapılan, hâkim durumun kötüye kullanılmadığına yönelik savunmalara ilişkin kapsamlı değerlendirmelere kararın "Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması İddialarının Değerlendirilmesi" başlığında yer verilmektedir.

K. DEĞERLENDİRME

K.1. Soruşturma Tarafları Hakkında Verilen ve Değerlendirmeye Konu Edilen Uluslararası Kararlar

- (180) İşbu soruşturma taraflarının da içerisinde bulunduğu Tetra Pak Grubu'nun eylemleri, daha önce çeşitli rekabet otoritelerinin kararlarına konu olmuştur. Bu kararların Tetra Pak'ın⁹¹ rekabet stratejisinin anlaşılabilmesi için önem taşıdığı ve bu soruşturma kapsamında yol gösterici olabileceği değerlendirildiğinden, Avrupa Komisyonu (Komisyon) ve Çin Devlet Sanayi ve Ticaret İdaresi tarafından alınan ve mevcut soruşturma konusu ile yakından ilişkili üç karara aşağıda yer verilmiştir.

K.1.1. Tetra Pak I Kararı⁹²

- (181) Karar, UHT işlemine tâbi tutulmuş sıvıların aseptik koşullar altında kartonlara doldurulmasına yönelik makine ve teknoloji pazarında, Tetra Pak'ın, BTG tarafından lisanslanan teknolojiden (BTG lisansı)⁹³ münhasıran yararlanan Liquepak Grubunu 1986 yılında satın alarak, mevcut hâkim konumunu Roma Anlaşması'nın 86. maddesi kapsamında kötüye kullandığını konu edinmektedir. Karton ambalaj pazarında Tetra Pak'ın rakibi konumundaki Elopak, Liquepak'ın grup muafiyeti kapsamına giren özel lisansını kullanarak aseptik pazarda Tetra Pak ile rekabet edebilecek bir makine geliştirirken, bu ürün piyasada test edilme aşamasına geldiğinde Tetra Pak, Liquepak şirketler grubunun tamamını satın almış ve yeni ürünün pazara girişini durdurmuştur. Bunun üzerine Elopak, Komisyona Tetra Pak hakkında şikâyetle bulunmuştur.

⁹⁰ 06.04.2006 tarihli ve 06-24/304-71 sayılı, 20.04.2009 tarihli ve 09-16/374-88 sayılı Kurul kararları.

⁹¹ Bu bölümde Tetra Pak markası altında faaliyet gösteren tüm teşebbüsleri ifade etmek üzere kullanılmaktadır.

⁹² Tetra Pak I OJ (1988) L 272/27, (1988) 4 CMLR881 Kararı.

⁹³ Sadece seyretilmiş hidrojen peroksit kullanan ve mevcut sterilizasyon yöntemlerine göre teknik avantajlar sağlayabilecek bir sterilizasyon teknolojisidir. BTG (eski NRDC) ile Novus Corp (daha sonra Liquepak International BV'ye devredilmiştir) arasındaki lisans, 1986 yılında BTG ile Tetra Pak arasında yapılan anlaşma sonucunda Tetra Pak'a devredilmiş olup, bu devir Tetra Pak'ın Liquepak International BV'yi de içeren Liquepak Grubunu devralma işlemini tamamlamasına olanak sağlamıştır.

- (182) Komisyon kararına göre Tetra Pak, topluluk pazarında UHT tekniğiyle işlenmiş sıvıları aseptik bir süreçle karton ambalajlara doldurabilen makinelerin %91,8'ine sahiptir. Pazarda aseptik dolum işlemini Tetra Pak dışında PKL adlı teşebbüs gerçekleştirebilmektedir. Tetra Pak, sadece Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) pazarında değil, dünya çapında da aseptik dolumda liderdir. Tetra Pak aseptik dolum teknolojisini geliştiren ilk firma olarak, hem aseptik hem de taze dolum (aseptik olmayan) konusunda önemli ölçüde deneyime sahiptir. Sonuç olarak Tetra Pak'ın pazarda teknolojik bir üstünlüğü bulunmakta olup, teknoloji aseptik süt paketleme makineleri pazarına girmenin anahtarıdır. Kartonların sterilizasyonu için gereken BTG teknolojisi, aseptik süt paketleme makineleri üretmek için gerekli teknolojinin hayati bir unsurudur. Bu çerçevede, Tetra Pak'ın Liquipak grubunu devralması, teşebbüsün mevcut rekabet üzerindeki hâkimiyetini güçlendirerek teknik avantajlarını pekiştirmiştir. Bunun yanı sıra, süt pazarı olgunlaşmış bir pazar olup yeni teşebbüslerin giriş imkânı kısıtlıdır. İlaveten, süt fabrikalarında hâlihazırda çok sayıda paketleme makinesi bulunmakta olup, bu makinelerin normal koşullarda ekonomik ve teknik ömrü 10 yılı aşmaktadır. Bu nedenlerle, dolum makinesi pazarına girişler zordur. Zira dolum makinesi pazarındaki yeni bir oyuncunun ürünlerini satmak için süt pazarına girecek yeni oyunculara, eski makinelerin yenilenmesine ihtiyacı bulunmakta ya da süt fabrikalarını mevcut makinelerini değiştirmeye ikna etmesi gerekmektedir. Tüm bu gerekçeler sonucunda, aseptik ambalaj makineleri üretmeye yönelik giriş engellerinin yüksek olduğu, bunun da yeni rakiplerin pazara girişini önemli ölçüde sınırladığı değerlendirilmiştir.
- (183) Komisyon, Tetra Pak'ın Liquipak Grubunu satın almak suretiyle BTG'den rekabetçi bir teknolojiye yönelik münhasır lisans elde edip potansiyel rakiplerinin bu teknolojiyi kullanma imkânını ortadan kaldırarak zaten çok yüksek şekilde yoğunlaşmış pazara girişini tamamen engellediğine, böylece hâkim durumunu kötüye kullandığına karar vermiştir. Karara göre bu edinim ile Tetra Pak yalnızca hâkim durumunu güçlendirmekle kalmamış, aynı zamanda oldukça sınırlı rekabetçi koşulların bulunduğu bir pazara yeni bir rakibin girişini engellemiş veya bu girişi önemli ölçüde zorlaştırmıştır.
- (184) Özetle Komisyon, Tetra Pak'ın Liquipak Grubunu satın alarak münhasır lisansı elde etmesini, tekel olmasa bile piyasadaki hâkim durumunu güçlendirmesi nedeniyle kötüye kullanma olarak tespit etmiş ve Tetra Pak'ın faaliyet alanına girmek isteyen potansiyel rakibinin piyasaya girişini durdurduğunu ifade etmiştir.
- (185) Komisyon kararının değerlendirildiği İlk Derece Mahkemesi kararında yer alan şu ifadeler de dikkat çekicidir:

“Hâkim durumdaki bir teşebbüsün münhasır patent lisansı alması, Anlaşmanın 86. (yeni 102) maddesi anlamında tek başına kötüye kullanma teşkil etmez. 86. (yeni 102) maddenin uygulanması amacıyla, satın almayı çevreleyen koşullar ve özellikle bunun ilgili pazardaki rekabetin yapısı üzerindeki etkileri dikkate alınmalıdır. Hâkim durumdaki bir teşebbüsün, yeni bir endüstriyel süreç için münhasır patent lisansını edinmesi, ilgili pazardaki tüm rekabeti engelleme etkisine sahip olduğundan, o pazara yeni bir rakibin girişini önlemekte veya en azından önemli ölçüde zorlaştırmaktadır, bu durum çok az rekabetin bulunduğu bir pazarda teşebbüsün zaten oldukça önemli olan hâkimiyetini güçlendirmekte ve hâkim durumun kötüye kullanılması anlamına gelmektedir.”

K.1.2.Tetra Pak II Kararı⁹⁴

- (186) Komisyon, 1991 yılında verdiği karar ile Tetra Pak'ın Roma Anlaşması'nın 86. maddesini ihlal ettiğini hükme bağlamıştır. Karara göre ambalaj (paketleme) sektöründe faaliyet gösteren Elopak, rakibi Tetra Pak'ın, müşterileri ile akdettiği sözleşmelere koyduğu bazı hükümlerle rekabeti azaltan ve kendisini pazar dışına iten faaliyetlerde bulunduğu, çeşitli uygulamalarla belirli bir karton türünü (Rex) yıkıcı fiyatlarla sattığı, bu kartonları doldurmak için kullanılan makine tedarikine adil olmayan koşullar getirdiği ve bazı durumlarda makineleri yıkıcı fiyatlarla sattığı ve kendisinin çeşitli reklam mecralarından dışlandığı iddiaları ile Komisyona başvurmuştur. Soruşturma sonucunda Komisyon Tetra Pak'a önemli bir para cezası vermesinin yanı sıra grubun gelecekteki ticaret politikasına ilişkin yükümlülükler de getirmiştir.
- (187) Komisyon söz konusu kararda, Tetra Pak'ın gerçekleştirdiği ihlalleri, arzı ciddi şekilde kısıtlamayı ve ulusal pazarları bölümlere ayırmayı amaçlayan bir üretim ve pazarlama politikası izlenmesi; tüm üye devletlerdeki kullanıcılarına, onları Tetra Pak'a haksız yere bağlamayı ve potansiyel rekabeti yapay olarak ortadan kaldırmayı amaçlayan çok sayıda sözleşme hükmü dayatılması⁹⁵; farklı üye devletlerdeki kullanıcılar arasında ayrımcılık yapılması; aynı ülke içindeki kullanıcılar arasında ayrımcılık yapılması; rakipleri ve/veya teknolojilerini belirli pazarlardan dışlamayı amaçlayan çeşitli özel uygulamalarda bulunulması⁹⁶ şeklinde açıklamıştır.
- (188) Yapılan incelemelerde Tetra Pak'ın müşterileri ile imzaladığı sözleşmelerde yer alan çeşitli maddeler ile müşterinin satın aldığı veya kiraladığı aseptik paketleme makinelerinde Tetra Pak kartonlarının kullanılmasının zorunlu tutulduğu; bu makinelerin bakımı, tamiri gibi hizmetlerin ise yine Tetra Pak'tan alınmasının şart koşulduğu değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, Adalet Divanının da onayı ile Komisyon, Tetra Pak'ın paketleme makinelerinin kullanım ömrü boyunca müşterileri tamamen kendisine bağladığına ve bu yolla pazarı rekabete kapatarak hâkim durumunu kötüye kullandığına karar vermiştir. Kararda, sadece makinelerin alımı aşamasında rekabetin

⁹⁴ Tetra Pak II OJ (1992) L 72/1, (1992) 4 CMLR 551 Kararı.

⁹⁵ Tetra Pak'ın bağlamaya konu olan sözleşme hükümleri kapsamında; makinelerin değiştirilmesi, makinelere aksesuar eklenmesi ve yerlerinin değiştirilmesi yasaklanmış, makinelerin yeniden satışı için Tetra Pak'ın ön izninin alınması şartı getirilmiş, yeniden satılmak istenen makineleri önceden belirlenmiş götürü ve düşük değerli fiyat üzerinden satın alabilmesi için Tetra Pak'a öncelik hakkı tanınmış, makinelerin satışının Tetra Pak tarafından onaylanması halinde ilk alıcının (makineyi satan) Tetra Pak karşısında kabul ettiği tüm yükümlülüklerin alt alıcıya da yüklenmesinin sağlanması zorunlu kılınmıştır. Makineler ile kartonlarda yapılan tüm değişiklik ve geliştirmelerin Tetra Pak'a bildirilmesi ve ilgili sınai mülkiyet haklarının, kartonların üzerine eklenecek yazıların denetlenmesi hakkının Tetra Pak'a verilmesi şart koşulmuştur. Makinelerin bakım ve onarımına ilişkin Tetra Pak'a münhasır hak tanınması (küçük bakım onarımlar dışında teşebbüsün kendi teknik personelinin dahi bakım onarım yapması engellenecek biçimde), yedek parçaların sadece Tetra Pak'tan tedarik edilmesi, ürün destekleme ve bakım hizmetleri ücretlerinin teşebbüsün kullanmış olduğu karton miktarı ile orantılı olarak düşüş göstereceği, Tetra Pak makinelerinde sadece Tetra Pak kartonlarının kullanılması gerektiği, kartonların sadece gruba ait bölgesel tali şirket aracılığıyla ve Tetra Pak veya tali şirket tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden tedarik edilmesi sözleşme şartları arasında yer almaktadır. Aynı zamanda sözleşme garantisinin geçerliliği, sözleşme hükümlerine uyum ve yalnızca Tetra Pak kartonlarının kullanımına bağlanmış, karton üretimi hakkında aylık raporların sunulması mecburi tutulmuştur. Ayrıca, Tetra Pak'ın habersiz şekilde sözleşme yükümlülüklerinin yerine getirilip getirilmediğini denetlemek için müşteri mektuplarını denetleyebileceğine yer verilmiş, kira sözleşmelerinde de benzer hükümler yer almıştır. Ancak kira ücretlerinin belirlenme şekli, bu sözleşmeleri satış sözleşmelerine yakınsatmış, makinelerin alıcının kullanımına sunulması sırasında toplam kira bedelinin büyük kısmının ödenmesi mecburi tutulmuştur.

⁹⁶ Rakiplerin devralınması (uygun olduğu durumlarda rakip teknolojilerin ortadan kaldırılması amacıyla) vb.

bulunduğu belirtilerek, bundan sonraki aşamada rekabetin ortadan kaldırıldığı değerlendirilmiştir.

- (189) Komisyon, bahse konu sözleşme koşulları ile tüketicinin aleyhine olacak şekilde üretim veya teknik gelişmenin sınırlanabileceği, sözleşmenin amacıyla hiçbir ilgisi olmayan ve alıcıyı mülkiyet haklarının bazı yönlerinden mahrum bırakan ek yükümlülükler oluşturulduğu ve alıcıyı satıcıya bağlamayı amaçlayan diğer birçok sözleşmesel yükümlülükle birlikte müşterinin tamamen Tetra Pak'ın ekipman ve hizmetlerine bağımlı hale getirildiği değerlendirmesinde bulunmuştur.
- (190) Komisyona göre Tetra Pak'ın aseptik pazarlardaki baskın konumu, hatta fiili tekeli; aseptik olmayan pazarlardaki lider konumuyla birleşince; kullanıcıların çoğunluğu için zorunlu bir tedarikçi haline gelen Tetra Pak, esasen onları kendisine bağlamayı ve ürünlerinin ticaretini engellemeye yönelik belirli sözleşmesel yükümlülükler getirmeyi başarmıştır. Bu çerçevede, Tetra Pak'ın belirtilen sözleşmesel yükümlülükleri kullanarak markalar arası rekabeti mümkün olduğunca engellediği, ayrıca üretim ve dağıtım politikasıyla marka içi rekabeti sınırladığı ve ulusal pazarların bölümlere ayrılmasını sağladığı, böylelikle hem karton ambalajlar hem de makineler için farklılaştırılmış ve ayrımcı bir fiyatlandırma politikası uygulamasına olanak tanıdığı değerlendirilmiştir. Böylece yapay bir rekabet kısıtlaması için gereken tüm koşullar karşılanmakta olup, fiili tekelinin kurulduğu sektörlerde (aseptik pazarlarda) tüketicilerin zararına bir kar maksimizasyonu politikası izlenmesine (örneğin, aseptik brik kartonlarla ilgili olarak) olanak tanınmaktadır. Bu durum, rekabetin devam ettiği sektörlerde (esas olarak aseptik olmayan pazarlarda) saldırgan ve hatta yıkıcı bir fiyat politikasının (örneğin, İtalya'da Rex kartonları) uygulanmasını mümkün kılmaktadır⁹⁷. Tetra Pak'ın, üretim ve dağıtım politikalarını desteklemek için fikri mülkiyet haklarından yararlandığı, aynı amaçla rakipleri devralmak dâhil olmak üzere, çok çeşitli özel yöntemler kullanmaya devam ettiği belirtilmektedir.
- (191) Komisyon, Tetra Pak'ın müşterileri ile yaptığı sözleşmelerle, makinelerde yalnızca Tetra Pak kartonlarının kullanılmasını ve bu kartonların yalnızca Tetra Pak'tan tedarik edilmesini şart koştuğunu, anılan iki maddenin birbirini tamamladığını, bir makinenin alıcısının Tetra Pak markasını taşıyan ambalaj dışında bir ambalaj kullanmasını engellediğini, Tetra Pak'ın kendisinden (veya Tetra Pak tarafından belirlenen bir satıcıdan) başka bir kaynaktan ambalaj temin edemeyeceğini; makine satın alındıktan sonra, sadece markalar arası rekabetin değil, marka içi rekabetin de ortadan kalktığını tespit ederek marka içi rekabete ilişkin bu kısıtlamaların, Tetra Pak'ın neredeyse tekel olduğu aseptik pazarlarda daha ciddi etki doğurduğu değerlendirmiştir.
- (192) Söz konusu kararda, rekabet kısıtlamalarının Tetra Pak'ın entegre dağıtım sistemi ve patent politikası (yani ürünlerin çeşitli küçük teknik özelliklerinin veya bunlarda yapılan en ufak bir değişikliğin patentlenmesi) aracılığıyla daha da güçlendirildiği, bunun, karton pazarını tamamen makine pazarına bağımlı hale getirdiği ifade edilmektedir. Komisyon Tetra Pak'ın eylemlerinin her birinin kendi başlarına bir kötüye kullanma hali oluşturmalarına rağmen, özellikle Tetra Pak tarafından bağlanan ürünlerden yalnızca birini pazarlayan ve bu nedenle Tetra Pak'ın aksine belirli bir ürünlerdeki olası kayıpları

⁹⁷ Kararda, Tetra Pak'ın sadece brik ambalaj satışından elde ettiği kârın, diğer ekonomik faaliyetlerinden doğan zararları karşılamaya yettiği, örneğin İtalya'da Tetra Pak'ın "Rex" isimli aseptik olmayan kartonları üretim maliyetinin %34'üne varan seviyede zararına satmasının, bu sektördeki başlıca rakiplerinden Elopak'ın bazı üretim birimlerini devre dışı bırakmasına ve piyasadan dışlanması tehdidine neden olduğu belirtilmiştir.

başka bir üründen elde edilen kârlarla sübvansede edemeyen teşebbüsleri olumsuz etkileyeceği için potansiyel olarak daha fazla zarara yol açabileceğini ifade etmiştir.

K.1.3. Tetra Pak-Çin Kararı⁹⁸

- (193) 2016 yılında, Çin Devlet Sanayi ve Ticaret İdaresi (SAIC) tarafından Çin'deki üç farklı ilgili ürün pazarında⁹⁹; hammadde tedarikçilerinin¹⁰⁰ Tetra Pak'ın¹⁰¹ rakiplerine kâğıt sağlamasını kısıtlamak, ambalaj malzemeleri satışını, ambalaj ekipmanları ve teknik servis hizmeti sunumuna bağlamak, birikimli satış hacmi indirimleri, kişiselleştirilmiş satın alma hacmi indirimleri ve diğer sadakat indirimleri yolu ile hâkim durumunu kötüye kullandığı gerekçesi ile para cezası uygulanmasına karar verilmiştir¹⁰².
- (194) Kararda, 2013 yılı itibarıyla Çin'deki sütün %80'i ve diğer sıvı süt ürünlerinin yarısından fazlasının aseptik kartonlarla paketlenmesi; Tetra Pak'ın 2009-2013 döneminde %60'ın üzerinde pazar payı ile Çin'deki en büyük aseptik ambalaj malzemesi tedarikçisi konumunda olduğu, kâğıt bazlı aseptik paketleme ekipmanı için teknik hizmetler pazarında %80'in, kâğıt bazlı aseptik paketleme için dolum makinelerinin satışı pazarında ise %50'nin üzerindeki pazar payı ile hâkim durumda olduğu sonucuna varılmıştır. Kararda Tetra Pak'ın hâkim durumu değerlendirilirken, Tetra Pak ve rakiplerinin pazar payları ve kârlılıkları, Tetra Pak'ın özellikle indirim politikaları ve satış koşulları olmak üzere pazarı kontrol etme kabiliyeti, alt müşterilerin Tetra Pak'ın ürün ve hizmetlerine olan bağımlılığı¹⁰³ ve pazara potansiyel girişlerin önündeki engellere¹⁰⁴ ilişkin hususlar dikkate alınmıştır.

⁹⁸ <https://www.in.edu.hk/ccpr/PPT/TanGuofu.pdf>; https://content.mlex.com/#/content/912081/tetra-pak-fined-97m-for-abuse-of-dominance-in-china-english-version?referrer=search_linkclick. Erişim Tarihi: 30.07.2024

⁹⁹ Kararda ilgili ürün pazarları; aseptik karton dolum makineleri pazarı (ekipman pazarı), aseptik karton dolum makineleri için teknik hizmet sağlanması pazarı (teknik hizmet pazarı) ve aseptik karton paketleme malzemeleri tedariki pazarı (malzeme pazarı) olarak tanımlanmıştır.

¹⁰⁰ Karara göre söz konusu tedarikçi Hongta, Tetra Pak ile işbirliğine başlamadan önce kaplamalı ağırtılmamış kraft (CUK) mukavva üretimi için patent almıştır ki bu durum Tetra Pak'ın Hongta'yı mukavva tedarikçisi olarak seçmesinin başlıca nedenlerinden biridir.

¹⁰¹ Bu kararda altı taraf (Tetra Pak International SA, Tetra Pak China Ltd ve Tetra Pak'ın dört gıda paketleme ve işleme yan kuruluşu olan Kunshan, Foshan, Beijing ve Hohhot) yer almakta olup, bunlar toplu olarak "Tetra Pak" olarak anılmıştır.

¹⁰² Tetra Pak'a 2011 yılında Çin'deki ilgili ürün pazarlarındaki satışlarının %7'sine tekabül eden 667.724.176,88 Yuan para cezası verilmiştir.

¹⁰³ Pazarda daha uygun maliyetli ve dayanıklı olan CUK kartonlarını satın alabilen tek operatörün Tetra Pak olması, büyük ölçekli müşterilerin yüksek satın alma miktarları bakımından Tetra Pak'a bağımlı olduğu, zira rakiplerin kapasiteleri ve ürün portföylerinin darlığı nedeniyle yüksek talepleri karşılamada yetersiz olduğu, Tetra Pak'ın, müşteriler için daha çekici olan farklı şekil ve boyutlarda çeşitli karton ambalajları sunduğu, patent koruması nedeniyle Çin pazarındaki diğer ambalaj malzemesi tedarikçilerinin şu anda yalnızca Brick veya Pillow-shaped şeklinde ambalajlar sağlayabildiği, bu nedenle Tetra Pak'ın, çeşitlendirilmiş ürün hatlarına sahip ve ürünlerine değer katmak isteyen sıvı gıda üreticileri için neredeyse vazgeçilmez bir seçim olduğu, Tetra Pak'ın ambalaj malzemelerinin makineleriyle üstün uyumluluğu ve Tetra Pak'ın marka bilinirliği gibi faktörlerin, müşterilerin Tetra Pak'a olan bağımlılığını daha da artırdığı ifade edilmiştir.

¹⁰⁴ Ambalaj malzemesi sektörüne girmek için yüksek sermaye ve teknik gereksinimlerin karşılanması gerektiği, gıda güvenliği söz konusu olduğunda sektördeki teşebbüslerin güvenli üretim ve istikrarlı tedarik geçmişiye sahip olması gerektiği, hem ambalaj makinesi hem de ambalaj malzemeleri sağlayabilen tedarikçilerin, yalnızca ambalaj malzemesi sağlayabilenlere göre belirgin bir avantaja sahip olduğu, ambalaj malzemeleri sarf malzemeleri olduğundan müşterilerin fiyata duyarlı olduğu ancak piyasaya yeni girenlerin ölçeği hızla büyütme, maliyetleri düşürme ve mevcut piyasa oyuncularıyla etkin bir şekilde rekabet etme becerilerinin sınırlı olduğu ve tüm bunların potansiyel giriş engellerini artırdığı belirtilmektedir.

- (195) 2009 ve 2011 yılları arasında Tetra Pak'ın, dolum makinelerinin kullanıcılarından "performans değerlendirme dönemi" boyunca teşebbüsün ambalaj malzemelerini veya "Tetra Pak tarafından onaylanmış" ambalaj malzemelerini kullanmalarını ve ayrıca "garanti dönemi" boyunca teşebbüsün ambalaj malzemelerini veya "eşdeğer kalitede" ambalaj malzemelerini kullanmalarını talep etmesi, SAIC tarafından bağlama kapsamında değerlendirilmiştir. Tetra Pak 'ın 2011 yılında ham kağıt tedarikçisi Hongta ile imzaladığı münhasır anlaşmada, Hongta'nın üç yıllık süre içinde yalnızca Tetra Pak için kahverengi kağıt üretmeyi kabul ettiği; buna bağlı olarak sadakat indirimlerinin uygulandığı, sıvı gıda aseptik karton ambalaj malzemesi pazarında hâkim durumda olan Tetra Pak'ın, hammadde tedarikçilerinin rakiplerine kağıt sağlamasını kısıtladığı, bu tür bir davranışın Tekel Karşıtı Kanun'u ihlal ettiği; Tetra Pak'ın, sıvı gıda aseptik karton ambalajlama ve teknik hizmetler pazarındaki hâkim durumunu kullanarak ekipman ve teknik hizmetlerinin sağlanmasına karton ambalaj malzemelerinin satışlarını bağladığı, bu bağlamaya konu satışların makul hiçbir gerekçesinin olmadığı, kümülatif satış hacmi indirimleri ve kişiselleştirilmiş satın alma hacmi hedef indirimleri gibi sadakat indirimi planlarını benimseyerek ambalaj malzemesi pazarındaki adil rekabeti engellediği ve böylece hâkim durumunu kötüye kullandığına karar vermiştir.
- (196) Söz konusu kararların açıklanmasını takiben dosya konusu teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilmesine yer verilecektir. Bu bağlamda öncelikle tarafların ilgili pazarda hâkim durumda olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

K.2. Hâkim Durum Değerlendirmesi

- (197) Dosya taraflarından TLHF, Tetra Pak patent ve markalarını TPI'nin risk ve hesabına tescil ettirdiğinden SMK kapsamında sınai hakların yasal malikidir. TETRAPAK TÜRKİYE ise TPI ile akdedilen Lisans Sözleşmesi uyarınca Tetra Prizma ambalaj şekline ilişkin marka haklarından yararlanmaktadır. TPI ile TETRAPAK TÜRKİYE arasında akdedilen Lisans Sözleşmesi'nin konusu, TETRAPAK TÜRKİYE'nin, TPI'ya ait olan markalar üzerinde kullanım hakkı elde etmesi olarak açıklanmaktadır.
- (198) Dosya içeriğinde yer alan iddiaların konusunun temelde Tetra Prizma üç boyutlu markasının marka haklarının kullanımından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, prizma ambalaj şekline ilişkin marka tescillerinin TPMK nezdinde TLHF tarafından gerçekleştirilmekle birlikte Türkiye pazarında ilgili marka haklarının TETRAPAK TÜRKİYE'nin faaliyetleri kapsamında kullanıldığı görüldüğünden hâkim durum değerlendirmesinin Türkiye'de "*aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı*" ve "*aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı*" pazarlarında faaliyet gösteren TETRAPAK TÜRKİYE bakımından yapılmasının yerinde olacağı kanaatine varılmıştır.
- (199) 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde hâkim durum, "*Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü*" şeklinde tanımlanmaktadır. Aynı Kanun'un 6. maddesi kapsamında yapılacak değerlendirme için öncelikle ilgili teşebbüsün hâkim durumda olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir.
- (200) Hâkim durum değerlendirmesi yapılırken, esasen, incelenen teşebbüsün rekabetçi baskılardan ne ölçüde bağımsız davranabildiği araştırılmaktadır.¹⁰⁵ Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının

¹⁰⁵ Kılavuz, para. 10.

Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz'da (Kılavuz) bahsi geçen bağımsız davranabilme yetisinin tespiti için;

- İncelenen teşebbüsün ve rakiplerinin ilgili pazardaki konumu,
- Pazara giriş ve pazarda büyüme engelleri,
- Alıcıların pazarlık gücü

unsurlarının göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmektedir. Bu bağlamda mevcut dosya bakımından TETRAPAK TÜRKİYE'nin ilgili ürün pazarlarında hâkim durumda olup olmadığına ilişkin olarak aşağıda her bir unsura ilişkin tespit ve değerlendirmelere yer verilmektedir.

- (201) TETRAPAK TÜRKİYE'nin Türkiye'de aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarında 2012-2022 dönemine ilişkin pazar paylarını gösteren tabloya aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-43: TETRAPAK TÜRKİYE'nin Aseptik Sıvı Gıda Karton Ambalaj Dolum Makinesi Üretimi ve Satışı Pazarı Payları (%)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazılar.

- (202) Türkiye'de aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarının durumunu gösteren tablo incelendiğinde; TETRAPAK TÜRKİYE'nin 10 yıllık dönem içerisinde en düşük pazar payının %(.....) olduğu, pazar payının dalgalı bir seyir izlediği, bu durumun ise Türkiye'de makine satış adedinin düşük olması dolayısıyla tek bir makine satışının pazar paylarında önemli ölçüde değişikliklere neden olmasından kaynaklandığı; bu çerçevede önceki bölümlerde yer verilen Tablo-10'da 2020 ve 2021 yıllarında TETRAPAK TÜRKİYE'nin rakipleri tarafından yapılan makine satışlarının TETRAPAK TÜRKİYE'nin pazardaki payını düşürdüğü; diğer yandan 2022 yılında sadece TETRAPAK TÜRKİYE'nin dolum makinesi satmasından kaynaklı pazar payının %(.....) olarak gerçekleştiği görülmektedir.

- (203) Dosya kapsamında hâkim durum analizi bakımından incelenmesi gereken bir diğer pazar, aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarıdır. Bu çerçevede TETRAPAK TÜRKİYE'nin 2016-2022 döneminde söz konusu pazardaki paylarına aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 44: TETRAPAK TÜRKİYE'nin Aseptik Sıvı Gıda Karton Ambalaj Üretimi ve Satışı Pazarı Payları (%)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
TETRAPAK TÜRKİYE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Cevabi Yazılar.

- (204) Yukarıda yer verilen tablo incelendiğinde; TETRAPAK TÜRKİYE'nin ilgili dönemde pazar paylarının %(.....) ile %(.....) oranları arasında değişiklik gösterdiği; bununla birlikte önceki bölümlerde yer verilen Tablo-12'de 2019, 2020, 2021 ve 2022 yıllarında TETRAPAK TÜRKİYE'nin pazar payının en yakın rakibi olan MONDİ'nin pazar payının sırasıyla (.....), (.....), (.....) ve (.....) katı olduğu görülmektedir¹⁰⁶.

¹⁰⁶ İlgili dönemde MONDİ'nin pazar payı %(.....) ile %(.....) oranları arasında değişmektedir.

- (205) Kılavuz'un 12. paragrafında “%40'ın üzerindeki pazar payına sahip teşebbüsler için daha detaylı bir incelemeye gidildiği”, 13. paragrafında ise “incelenen teşebbüsün sahip olduğu pazar payının yanı sıra bu pazar payının zaman içerisindeki istikrarı ile ilgili pazarda faaliyet gösteren rakiplerin sayısı ve pazar paylarının da dikkate alınacağı” belirtilmiştir. Bu kapsamda aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarı bakımından Tablo-10'da yer alan veriler değerlendirildiğinde; 2019, 2020 ve 2021 yıllarında Türkiye çapında adet bazında makine satışının oldukça düşük (3-4 adet) olduğu, bununla birlikte bahse konu satışlar yüzdeye vurulduğunda en yüksek pazar payına istikrarlı bir şekilde TETRAPAK TÜRKİYE'nin sahip olduğu görülmektedir. Aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarı bakımından ise Tablo-12 incelendiğinde; 2019-2021 döneminde TETRAPAK TÜRKİYE'nin pazar paylarında düşüş görülmekle birlikte teşebbüs ile rakipleri arasında oldukça yüksek bir pazar payı farkının bulunduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla incelenen teşebbüsün ve rakiplerinin ilgili pazardaki konumu dikkate alındığında TETRAPAK TÜRKİYE'nin hem aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarı hem de aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarı bakımından yüksek pazar gücüne sahip olduğu ve bunu yıllar itibarıyla muhafaza ettiği değerlendirilmektedir.
- (206) Hâkim durum değerlendirmesi yapılırken göz önüne alınması gereken bir diğer unsur ise pazara giriş ve pazarda büyüme engellerinin bulunup bulunmadığıdır. Girişin ya da büyümenin önündeki engeller ilgili pazarın özelliklerinden, incelenen teşebbüsün özelliklerinden ya da davranışlarından kaynaklanabilmektedir.
- (207) Cevabi yazılardan aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarı ile aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında fikri mülkiyet hakkı nedeniyle pazara giriş engeli bulunduğu anlaşılmaktadır. Anılan sektörler yeni giren bir teşebbüs bakımından katlanılması gereken unsurlar; araştırma ve geliştirme, know-how edinimi, altyapı ve finansman, diğer operasyonel maliyetler, tanıtım ve pazarlama yatırımları şeklinde sıralanabilecektir.
- (208) Diğer yandan, “Aseptik Sıvı Gıda Karton Ambalaj Alımı Yapan Teşebbüslerden Elde Edilen Bilgi ve Belgeler” başlığı altında da yer verildiği üzere, (.....) gibi Türkiye'de aseptik karton ambalaja dolum yapan birçok teşebbüsün hem makine hem de ambalaj ürünleri bakımından TETRAPAK TÜRKİYE'nin müşterisi olduğu ve TETRAPAK TÜRKİYE'den yüksek miktarlarda aseptik karton ambalaj alımı yaptığı görülmektedir. İlâveten Tablo-4'te görüleceği üzere TETRAPAK TÜRKİYE'nin Tetra Brik Aseptik, Tetra Prizma Aseptik ve Tetra Gemina Aseptik ambalaj çeşitlerinin aseptik sıvı gıda dolumu gerçekleştiren teşebbüsler tarafından tercih edildiği göz önünde bulundurulduğunda; TETRAPAK TÜRKİYE'nin pazardaki marka bilinirliği, aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makineleri pazarındaki hâkim durumu ve bu makinelere yönelik satış sonrası hizmetleri sağlıyor olması dolayısıyla rakiplerine göre daha geniş ambalaj çözümlerini sunabiliyor olması gibi pek çok faktörden kaynaklı bir pazar gücüne sahip olduğu da görülmektedir. Bahsi geçen bu faktörlerin aynı zamanda pazara girmek isteyen teşebbüsler bakımından katlanılması gereken maliyetler yaratabileceği, bu kapsamda TETRAPAK TÜRKİYE'nin ürün çeşitliliği ve müşteri portföyü ile yüksek pazar payının caydırıcı olabileceği, zira pazara yeni giren teşebbüslerin TETRAPAK TÜRKİYE'nin müşterilerini sağlayıcı değiştirmeye ikna etmelerinin gerekeceği anlaşılmaktadır.
- (209) Aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makineleri pazarına yönelik giriş engelleri değerlendirilirken aseptik sıvı gıda dolumu pazarındaki makine ihtiyacının da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Aseptik sıvı gıda dolumu yapan teşebbüslerin özellikle meyve suyu ve süt ürünleri dolumu yapan teşebbüsler olduğu görülmektedir.

Pazarda mevcut makinelerin ekonomik ömrünün yaklaşık 15-25 yıl arasında değiştiği bilinmektedir. Bu durum makinelere yönelik bir talebin ancak pazara yeni bir sıvı gıda üreticisi teşebbüsün girmesi veya mevcut teşebbüslerin kapasite artırması veya makinelerini yenilemesi yoluyla mümkün olmasına neden olmaktadır. Bu nedenle makine satışları yılda ortalama 3-4 adet düzeyinde kalmakta, satışların büyük kısmı ise istikrarlı şekilde TETRPAK TÜRKİYE tarafından gerçekleştirilmektedir. İlaveten, Tetra Pak markası hem üst pazarda hem de alt pazarda yüksek marka bilinirliğine ve tercih edilirliliğine sahiptir. Tüm bu sebeplerin yeni teşebbüslerin pazara girişini zorlaştıracığı, aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makineleri pazarına girişlerin sınırlı olacağı değerlendirilmektedir. Bunların yanı sıra TETRPAK TÜRKİYE'nin uzun yıllar itibarıyla istikrarlı olarak yüksek pazar paylarını sürdürmesinin de giriş ve genişleme engellerinin varlığına işaret ettiği değerlendirilmektedir. Diğer yandan cevabi yazılardan anlaşıldığı üzere, aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makineleri bakımından bakım ve onarım gerekliliklerinin bulunması ve ithalat maliyetleri, makinelerin ithal edilmesinin önünde fiili bir engel oluşturmaktadır. Dolayısıyla aseptik karton ambalaj dolum makineleri pazarında giriş engellerinin bulunduğu değerlendirilmektedir.

- (210) Aseptik sıvı gıda karton ambalaj pazarına bakıldığında ise her ne kadar bu pazarın aseptik karton ambalaj dolum makinelerine kıyasla daha parçalı bir görünüme sahip olduğu söylenebilecekse de TETRPAK TÜRKİYE'nin marka bilinirliği ve ürün çeşitliliği ile ambalaj, makine ve bu makinelere yönelik bakım hizmetleri pazarlarındaki entegre yapısı kendisine aseptik sıvı gıda karton ambalaj pazarında da yüksek bir pazar gücü sağlamaktadır. Diğer yandan gıda ile temas eden ambalaj ürünlerine uygulanan %25 gümrük vergisi oranının da ambalaj talebinin yurtiçinde faaliyet gösteren teşebbüslere yönelmesine yol açtığı anlaşılmaktadır¹⁰⁷. Büyük ambalaj alımları bakımından yüksek kapasitesi, ürün portföyü ve ithalat maliyetleri nedeniyle TETRPAK TÜRKİYE kaçınılmaz bir tedarikçi konumundadır.
- (211) Hâkim durum analizinde değerlendirilmesi gereken son unsur ise alıcıların pazarlık gücüdür. Kılavuz'da yer verildiği üzere incelenen teşebbüsün müşterileri görece büyük, alternatif temin kaynakları hakkında yeterince bilgili ve makul bir süre içerisinde başka bir sağlayıcıya geçme ya da kendi arzını yaratma imkânına sahip ise bu müşterilerin pazarlık gücüne, bir başka deyişle alıcı gücüne sahip oldukları söylenebilecektir. Bu çerçevede, TETRPAK TÜRKİYE faaliyetleri gereği direkt son kullanıcıya ürün satışı gerçekleştirmemektedir. Önceki bölümlerde belirtildiği üzere TETRPAK TÜRKİYE, aseptik sıvı gıda dolum makineleri ve söz konusu dolum makinelerinde kullanılan ambalajların sıvı gıda üretimi/dolumu faaliyetleri ile iştigal eden teşebbüslere satışını gerçekleştirmektedir. Dosya kapsamında aseptik sıvı gıda karton ambalaj alımı yapan teşebbüslerden elde edilen bilgilerde; (.....)'nın aseptik dolum makinesi bakımından en büyük tedarikçilerinin TETRPAK TÜRKİYE, (.....) olduğu, aseptik karton ambalajların büyük çoğunluğunun TETRPAK TÜRKİYE'den alındığı (Tablo-14); (.....) tarafından, her ne kadar kullanılan ambalaj makinelerine benzer ve bu ambalajların yerini alabilecek üretimler yurt dışında da yapılabilmekeyse de ambalaj alınan yerden makinenin de alınmasının tercih edildiği, bu nedenle TETRPAK TÜRKİYE'nin Türkiye'de karton ambalaj üretimi de yapmasından kaynaklı olarak TETRPAK TÜRKİYE'nin makinelerinin tercih edildiği aseptik karton ambalajların büyük çoğunluğunun TETRPAK TÜRKİYE'den alındığı (Tablo-17); (.....)'in TETRPAK

¹⁰⁷ Gümrük vergisi, 10 Kasım 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan, 6369 sayılı İthalatta İlave Gümrük Vergisi Uygulanmasına İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar gereğince uygulanmaktadır.

TÜRKİYE'den aseptik sıvı gıda karton dolum makinesi alımı gerçekleştirdiği, aseptik karton ambalajların büyük çoğunluğunun TETRPAK TÜRKİYE'den alındığı (Tablo-20); (.....)'nın ise aseptik karton ambalajların büyük çoğunluğunu IP'dan tedarik ettiği (Tablo-22); (.....)'nın aseptik kâğıt ambalaj makinesi bakımından tedarikçisinin TETRPAK TÜRKİYE olduğu, aseptik karton ambalajların çoğunluğunun TETRPAK TÜRKİYE'den alındığı (Tablo-24); (.....)'nin aseptik kâğıt ambalaj makinesini TETRPAK TÜRKİYE'den, aseptik karton ambalajların büyük çoğunluğunu ise MONDİ'den temin ettiği (Tablo-26), (.....)'nın aseptik kâğıt ambalaj makinesini TETRPAK TÜRKİYE'den, aseptik karton ambalajların büyük çoğunluğunu ise MONDİ'den temin ettiği (Tablo-32) görülmektedir.

- (212) İlâveten aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin 15-25 yıl boyunca kullanılabilmesi ve makinelerin yüksek maliyetleri nedeniyle sıvı gıda dolumu gerçekleştiren teşebbüsler bakımından söz konusu makinelerin sıklıkla değiştirilemeyeceği; öte yandan dolum makinesi ile uyumlu aseptik karton ambalajların aseptik karton ambalaj üretimi gerçekleştiren diğer tedarikçilerden de sağlanabileceği kanaatine ulaşılmıştır. Aseptik karton ambalaj alımı gerçekleştiren teşebbüslerden (.....) (Tablo-14), (.....) (Tablo-20), (.....) (Tablo-22), (.....) (Tablo-24), (.....) (Tablo-26), (.....) (Tablo-28), (.....) (Tablo-30), (.....) (Tablo-32), (.....) (Tablo-38) ve (.....) (Tablo-40) yıllar itibarıyla aseptik karton ambalaj alımları bakımından tedarikçilerinde değişikliğe gittikleri görülmektedir. Buradan hareketle aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin kullanım ömürlerinin uzun olması ve bu makineleri alan teşebbüslerin üretim açısından belirli kapasitelerinin bulunması, başka bir deyişle sıvı gıda dolum makinelerinin ömürleri dolana kadar ve/veya sıvı gıda dolumu gerçekleştiren teşebbüs üretim kapasitesini arttırana kadar yeni bir makine alımına ihtiyaç duyulmaması sebebiyle aseptik sıvı gıda dolum makineleri bakımından alıcı gücünden bahsedilemeyeceği değerlendirilmektedir. Buna karşın, yukarıda yer verildiği üzere aseptik karton ambalajların, dolum yapacak makineye uyumlu olduğu sürece üretim gerçekleştiren her teşebbüsten alınabileceği ve ambalaj alımının üretim açısından süreklilik arz ettiği göz önünde bulundurulduğunda aseptik karton ambalajlar açısından alıcı gücünün var olabileceği kanaatine varılmıştır. Ancak aseptik sıvı gıda karton ambalajı bakımından TETRPAK TÜRKİYE'nin ürün çeşitliliği dolayısıyla alıcılara rakip teşebbüslere kıyasla daha fazla seçenek sunduğu¹⁰⁸, aynı pazarda faaliyet gösteren POŞETSAN (Tablo-2), (.....) (Tablo-41) ve (.....) (Tablo-42) gibi teşebbüslerin ürün seçeneklerinin ve üretim miktarlarının TETRPAK TÜRKİYE'ye (Tablo-5) kıyasla daha az sayıda olduğu görülmektedir. Bu çerçevede TETRPAK TÜRKİYE'nin rakipleriyle arasındaki üretim miktarı ve ürün çeşitliliği farkları göz önüne alındığında aseptik karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında alıcıların alternatifinin kısıtlı olduğu, dolayısıyla alıcı gücünün TETRPAK TÜRKİYE'nin pazar gücünü dengeleyecek seviyede olmadığı değerlendirilmektedir.

- (213) Hâkim durum analizi bakımından özetle, her iki ilgili ürün pazarı bakımından TETRPAK TÜRKİYE'nin pazar paylarının rakip teşebbüslerin oldukça üzerinde seyrettiği ve yıllar itibarıyla pazar gücünü koruduğu; yine her iki ilgili ürün pazarı bakımından da hem ithalatın önünde hem de pazara girişin önünde fiili engellerin mevcut olduğu; son olarak aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarı bakımından alıcı gücünün varlığından bahsedilemeyeceği; bununla

¹⁰⁸ Sıvı gıda ambalaj türleri bakımından, TETRPAK TÜRKİYE sıvı gıda dolumu için farklı hacim ve şekillerde çok çeşitli aseptik karton ambalajlar üretmektedir: Tetra Brik Aseptik, Tetra Classic Aseptik, Tetra Fino Aseptik, Tetra Gemina Aseptik, Tetra Prizma Aseptik, Tetra Stelo Aseptik, Tetra Wedge Aseptik.

birlikte aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında alıcı gücünden bahsedilebilecek olsa da bunun TETRPAK TÜRKİYE'nin pazar gücünü dengeleyecek seviyede olmadığı hususları dikkate alındığında TETRPAK TÜRKİYE'nin aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarı ile aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında hâkim durumda olduğu değerlendirilmektedir.

- (214) Bu aşamada tarafların hâkim durumunu kötüye kullanıp kullanmadığına ilişkin değerlendirmeye yer verilecektir.

K.3. Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması İddialarının Değerlendirmesi

- (215) Şikâyet başvurusunda özetle; TETRPAK TÜRKİYE'nin sıvı gıda dolum makineleri pazarında hâkim durumda olduğu, sıvı gıda dolum makinelerinin hangi tipte ve ölçüde ambalaj malzemesini dolduracak şekilde üretilmişse ancak o tipteki ambalajları doldurabildiği, TETRPAK TÜRKİYE'nin prizma ambalaj sıvı gıda dolum makinesini sıvı dolumu yapan gıda işletmelerine sattığı ve bu makinede kullanılacak prizma ambalaj şeklini de marka olarak tescil ettirmek suretiyle bahse konu makineyi alanların ambalajı da TETRPAK TÜRKİYE'den almaya mecbur bırakıldığı, bu şekilde bağlama yapmak suretiyle TETRPAK TÜRKİYE'nin aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışındaki hâkim durumunu bu makinelerde kullanılan ambalaj pazarında kötüye kullandığı öne sürülmektedir. Bu doğrultuda ilk olarak tarafların marka hakkının kullanımına yönelik faaliyetleri, sonrasında ise marka ve tasarım hakkının tesisine yönelik faaliyetlerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

K.3.1. Tarafların Marka Hakkının Kullanımına Yönelik Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

- (216) Şikâyetin esası, TETRPAK TÜRKİYE'nin ilgili marka hakkını kullanarak aseptik dolum makinelerini alan müşterilerine kendi aseptik ambalaj ürünlerini (Tetra Prizma Aseptik) almalarını da zorunlu hale getiren "bağlama" davranışını gerçekleştirdiği, aseptik ambalaj pazarında rekabeti engellediği ve pazarı kapama girişiminde bulunduğu yönündedir.
- (217) Bu kapsamda ilk olarak TETRPAK TÜRKİYE tarafından satışı gerçekleştirilen aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin türleri ve dolum yapabildikleri ambalaj modelleri kapsamında Tetra Prizma Aseptik ambalaj modeli ile TETRPAK TÜRKİYE'nin satışını yaptığı aseptik sıvı gıda dolum makineleri arasında bağlama veya bağlama ile aynı etkiyi doğuracak bir uygulamanın olup olmadığının tespiti gerekmektedir.
- (218) Bilindiği üzere 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ilk fıkrasında, *"Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması"* yasaklanmakta ve maddenin ikinci fıkrasında da beş bent halinde örnek niteliğinde kötüye kullanma halleri sayılmaktadır:

"a) Ticarî faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler,

b) Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması,

c) Bir mal veya hizmetle birlikte, diğer mal veya hizmetin satın alınmasını veya aracı teşebbüsler durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın veya hizmetin, diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da satın alınan bir

malın belirli bir fiyatın altında satılmaması gibi tekrar satış halinde alım satım şartlarına ilişkin sınırlamalar getirilmesi,

d) Belirli bir piyasadaki hâkimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticarî avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler,

e) Tüketicinin zararına olarak üretimin, pazarlamanın ya da teknik gelişmenin kısıtlanması.”

- (219) Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'da (Dikey Kılavuz) bağlamanın tanımı; *“Sağlayıcının bir ürünün (bağlayan ürün) satışında farklı bir ürünün (bağlanan ürün) kendisinden veya kendi belirlediği bir başkasından satın alınması koşulu getirmesi”* şeklinde yapılmıştır¹⁰⁹. Başka bir deyişle bağlama, bir ürünü (bağlayan ürün) hâkim durumdaki teşebbüsten satın alan müşterilerin bir başka ürünü (bağlı ürün) de aynı teşebbüsten almasını gerektiren durumları ifade etmektedir¹¹⁰. Kılavuz'da bağlayan pazarda hâkim durumda olan teşebbüsün uygulamasının 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmediği değerlendirilirken bağlayan ve bağlı ürünlerin iki farklı ürün olması ve bağlama uygulamasının rekabet karşıtı piyasa kapamaya sebep olmasının muhtemel olması olmak üzere iki faktörün varlığının arandığı belirtilmektedir¹¹¹. Kılavuz'a göre rekabet karşıtı piyasa kapama, *“hâkim durumdaki teşebbüsün davranışları sonucunda tüketicilerin zararına olacak şekilde mevcut ya da potansiyel rakiplerin arz kaynaklarına veya pazarlara ulaşımının zorlaştırılması ya da engellenmesi”*dir¹¹².
- (220) Yukarıda yer verildiği üzere bağlama uygulamasına ilişkin yapılacak değerlendirmede, bağlayan ve bağlı ürünlerin iki farklı ürün olup olmadığı incelenen kriterler arasında yer almaktadır. Bu kapsamda bağlama uygulamasının yokluğunda müşterilerin önemli bir kısmının bağlı ürünü almaksızın bağlayan ürünü alması ya da alabilecek durumda olması, bu ürünlerin iki ayrı ürün olduğunu ortaya koymaktadır.¹¹³ Dosya kapsamında incelenen aseptik sıvı gıda dolum makinesi ve aseptik sıvı gıda ambalajı kullanım amacı itibarıyla ve doğası gereği iki ayrı ürünü teşkil etmektedir.
- (221) Bu bağlamda, rekabet hukukunda bağlama, farklı iki ürünün alımını birbirine bağlayan nitelikteki edim ve uygulamaları ifade etmekte olup, hâkim durumdaki teşebbüslerin genellikle bir pazardaki hâkimiyetlerini diğer pazara yansıtmak amacıyla yürürlüğe koyduğu bu türden edim ve uygulamalar, ulusal/uluslararası içtihat ve doktrinde birçok kez vurgulandığı üzere bir kötüye kullanma halini teşkil etmektedir¹¹⁴. Bağlama uygulamaları genellikle teşebbüslerin müşterileriyle akdettikleri sözleşmelerle ve/veya müşterilere getirdikleri fiili yükümlülüklerle ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda TETRAPAK TÜRKİYE tarafından, Tetra Prizma Aseptik ambalaj ile bu ambalaja dolum yapabilen TP A3 Compact Flex, TP A3 Flex ve TP A3 Speed modelindeki aseptik sıvı gıda dolum makinelerinin ayrı ayrı satıldığı; her iki ürünün beraber alınmasının müşterilerle akdedilen sözleşmelerde açıkça zorunlu tutulmadığı görülmektedir.

¹⁰⁹ Dikey Kılavuz, para. 208.

¹¹⁰ Kılavuz, para. 82.

¹¹¹ a.g.k. para. 86.

¹¹² Para. 25.

¹¹³ a.g.k. para. 87.

¹¹⁴ 27.08.2020 tarihli ve 20-39/538-239 sayılı Kurul kararı, Eastman Kodak v. Image Technical Services, 504 U.S. 451 (1992), Hilti AG v Commission, Case C-53/92 P., 02.03.1994, Case No COMP/M.2220 General Electric/Honeywell, OJ L 395, 30.12.1989., (Case COMP/C-3/37.792) – Microsoft OJ L 32, 6.2.2007.

- (222) Bununla birlikte şikâyet esasen teşebbüslerin ambalaj pazarındaki marka tescilleri ve başvuruları ile birlikte marka haklarına dayalı eylemlerinin, bağlama uygulamalarında görülen etkiye eş değer nitelikte rekabet karşıtı sonuçlara yol açtığı, rekabeti engellediği ve pazarda tekelleşmeye sebebiyet verdiği yönündedir. Bu nedenle TETRAPAK TÜRKİYE'nin, TPI ile akdettiği Lisans Sözleşmesi'ne konu marka haklarını ambalaj piyasasındaki rakip faaliyetlerini zorlaştıracak şekilde kullanıp kullanmadığının tespiti gerekmektedir.
- (223) Dosya kapsamındaki bilgilerden, TLHF'nin ambalaj şekillerine ilişkin çeşitli marka başvurularında bulunduğu, TPMK'nin ise şikâyete konu marka hakkı başvurusunu¹¹⁵, ürünün ayırt edici özelliğinin bulunmaması nedeniyle reddettiği görülmektedir. Öte yandan marka hakkının, ilgili tarafın başvurusu üzerine Ankara 2. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi kararı ile verildiği ve söz konusu karar sonrasında benzer nitelikteki marka başvurusunun¹¹⁶ TPMK tarafından tescil edildiği, hâlihazırda TPMK nezdinde değerlendirme aşamasında bulunan benzer başkaca marka başvurularının¹¹⁷ da olduğu anlaşılmaktadır.
- (224) Bu bağlamda, dosya taraflarının aynı pazarda tekrarlı ve benzer şekil marka başvuruları yapması dikkat çekici olan bir durumdur. Tetra prizma ambalaj şeklinin üç boyutlu marka olarak tescil edilmesine ilişkin elde edilen bilgi ve belgelerde de görüleceği üzere, TLHF'nin prizma ambalaj şekline ilişkin şeklin kapaklı, kapaksız ve pipet deliksiz, pipet delikli, sözel marka içeren veya içermeyen gibi pek çok versiyonuna ilişkin tescil başvurularının devam etmekte olduğu anlaşılmaktadır.
- (225) Kurum kayıtlarına 09.06.2022 tarih ve 28694 sayı ile intikal eden şikâyetin ekinde yer alan, TLHF tarafından POŞETSAN'a gönderilen 04.02.2021 tarihli ihtarnameden de görüldüğü üzere TETRAPAK TÜRKİYE, TLHF adına tescilli Tetra Prizma Aseptik ambalaj markasının benzeri olan ve şikâyetçi tarafından üretilen ambalaj ile bu şekilde katlanan ambalaj materyalinin üretiminin, dağıtımının, satışının teklif edilmesinin, satışının ve kullanımının sonlandırılmasını talep etmiştir. TETRAPAK TÜRKİYE ve TLHF'nin rakiplerine ve müşterilerine yönelik mektuplarından, ihtarlarından ve açtığı davalardan¹¹⁸, prizma ambalaj şeklinin rakip teşebbüsler tarafından üretimini, dağıtımını, satışını ve kullanımını marka haklarına dayalı olarak engelleme girişimlerinde bulunduğu görülmektedir.
- (226) Dosya kapsamında elde edilen belgelerden Bulgu-5 ve Bulgu-6'da görüldüğü üzere TETRAPAK TÜRKİYE'nin, marka korumasını aşan derecede üretimi engellemeye çalıştığı, zira 2014/54843 numaralı marka başvurusu incelendiğinde üç boyutlu şeklin tescilli özelliklerinde şekil görünümünde açma kapama özelliklerini ve pipet yerini ihtiva etmeyen bir şekil söz konusu iken; (.....)'e gönderilen mektupta açma kapama özellikleri fark etmeksizin her türlü prizma ambalaj üretiminin yasaklandığı anlaşılmaktadır. İlgili mektubun içeriğinde, tescilli marka görünümünü aşan

¹¹⁵ 2014/54843 numaralı başvuru.

¹¹⁶ 2022/119379 numaralı başvuru.

¹¹⁷ 2022/119373, 2022/119376, 2022/119380 numaralı başvurular.

¹¹⁸ Rakiplere karşı açılan ilgili davalar: (i) Poşetsan aleyhine ihtiyati tedbir talebine ilişkin dava – İstanbul 1. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi, (2021/327 esas numaralı dava dosyası), (ii) Dizaynpack aleyhine ihtiyati tedbir talebine ilişkin dava – Ankara 4. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi (2021/72 esas numaralı dava dosyası).

kısıtlamaların olduğu, bu özellikleri içeren şekle ilişkin markaların, e-postadan sonraki tarihte TPMK'ye yapılan marka başvurularının özelliklerini taşıdığı görülmektedir.¹¹⁹

- (227) Söz konusu e-postada yer alan, (**....TİCARİ SIR....**) ifadeleri marka tescillerinin ve henüz tescille sonuçlanmamış marka başvurularının rakip faaliyetlerinin sınırlandırılmasına yönelik olarak kapsamlı bir şekilde kullanıldığını göstermesi bakımından dikkat çekicidir.
- (228) Bahse konu e-posta yazışması ile TETRAPAK TÜRKİYE tarafından (**.....**) getirilen yükümlülük ile amaçlanan hususun, esasen üç boyutlu şeklin tüm versiyonları ile birlikte üretiminin, satışının ve dağıtımının engellenmesi olduğu anlaşılmaktadır. Bahse konu e-postada üretimin engellenmesine yönelik olarak belirtilen özelliklerin, TETRAPAK TÜRKİYE'nin tescilli markalarının yanı sıra tescilli marka olmayan özelliklerini de içerdiği anlaşıldığından, bu yükümlülüğün, marka hakkını koruma amacının sınırlarını aştığı, bu nedenle sağlanmak istenen faydayı aşan hatta tescilsiz şekillere ilişkin olması nedeniyle bu faydayla ilişkilendirilmesi mümkün olmayan bir yükümlülüğü müşterilerine getirdiği anlaşılmaktadır.
- (229) TETRAPAK TÜRKİYE'nin söz konusu faaliyetleriyle, TETRAPAK TÜRKİYE'den TP A3 Compact Flex, TP A3 Flex veya TP A3 Speed modelinde bir aseptik sıvı gıda dolum makinesi alan müşterilerin; prizma aseptik ambalajlarını da yine TETRAPAK TÜRKİYE'den satın almaya zorladığı görülmektedir. Bu şekilde TLHF üzerindeki marka haklarının ve hatta henüz tescillenmemiş marka başvurularının, prizma aseptik makinesi alan müşterilerin, prizma aseptik ambalajları da yalnızca TETRAPAK TÜRKİYE'den tedarik etmesini sağlayacak şekilde, bir başka deyişle fiili olarak bağlamaya eş değer nitelikte ve etkide kullanıldığı anlaşılmaktadır.
- (230) Öte yandan, Tetra Prizma Aseptik ambalaj markasının bir üç boyutlu şekle ilişkin olması nedeniyle söz konusu teşebbüs eylemlerinin, üç boyutlu şekil markalarının pazardaki rekabete potansiyel etkilerini de dikkate alarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bir marka hakkının üç boyutlu bir şekle ilişkin olması halinde, üç boyutlu şeklin kendisinin bir ürünü teşkil etmesi, belirli bir ürün pazarında tekelleşmeye yol açabilmektedir¹²⁰. Bu nedenle bir üç boyutlu şekle ilişkin marka hakkının pazar gücü yüksek bir teşebbüsçe elde edilmiş olması pazarda hâlihazırda sınırlı bir rekabetin varlığı nedeniyle dikkatle incelenmesi gereken bir husustur. Kural olarak marka hakkının edinimi rekabet hukuku bağlamında bir ihlal teşkil etmemektedir. Ancak bazı marka türleri, marka hakkının kim tarafından elde edildiği ve nasıl kullanıldığı göz önüne alındığında, teşebbüslerin pazardaki rakiplerinden ayırt edilmelerini sağlamakla kalmayıp, ilgili pazarda tekel olmalarına da zemin hazırlayabilmektedir.
- (231) Nitekim Tetra Prizma Aseptik üç boyutlu şekline ilişkin marka tesciline karar veren Ankara 2. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi de aynı kararda benzer bir riske dikkat çekmiş ve tekelleşmenin marka hakkının tescilinde çok önemli bir husus olduğunu vurgulamıştır. Mahkeme kararının 3. sayfasında ve 6. paragrafında, *"Bunun gibi; şekiller de ayırt ediciliği sağlayabilirler. Şekil terimi, her türlü çizimleri, resimleri, simgeleri (sembolleri); amblemleri; somut, çizgi veya renk/renkler ile anlatımları, sözcük resim, grafik ve renk karışımı veya birleşimi düzenlemeleri ve kompozisyonları*

¹¹⁹ Bulgu-5 ve Bulgu-6'dan elde edilen mailler 27.05.2022 ve 01.06.2022 tarihlidir. 2022/119373, 2022/119376, 2022/119379 ve 2022/119380 numaralı başvurular ise TPMK'ye 18.08.2022 tarihinde yapılmıştır.

¹²⁰ Sıla YALÇIN, "Üç Boyutlu Şekil Markalarının Pazarda Yarattığı Etkiler Üzerine Bir Değerlendirme" Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi, 2023/2, s. 120.

ifade eder. Bu meyanda gerek ürünün kendisi, gerekse kendisinden bağımsız üç boyutlu şekiller de marka olarak tescil olunabilirler. Üç boyutlu şekillerden oluşan markaların malın kendi biçiminden oluşması ve bu şeklin marka olarak tescili birtakım sorunları beraberinde getirebilir. Bu bağlamda en önemli sorun, belli bir malın şeklinden ziyade kendisinin yani ürünün tekelleşmesi olasılığıdır. Bu nedenle üç boyutlu marka tescilinin ürün tekelleşmesine yol açmayacak biçimde gerçekleşmesi icap eder.” ifadelerine yer verilmiştir.

- (232) Mahkeme söz konusu değerlendirmelerin ardından, Tetra Prizma Aseptik ambalaj şeklinin marka olarak tesciline karar vermiştir. Ancak mahkeme kararının 6. sayfasında bu kararın hangi koşullar altında verildiği belirtilmektedir:

“...Yukarıda da açıklandığı üzere, başvuru ve yargılama konusu işaret, daha önce aynı sektörde yer alan diğer firmalar tarafından bilinip kullanılmayan ilk olarak davacı tarafından özgün biçimde yaratılmış bir şekli ihtiva eden alışılmışın dışında, özgün ve orijinal bir biçimden meydana getirilmiştir. Piyasada genel kullanımı olduğu ispatlanamadığına ve özellikle toplanan kanıtlar kapsamına göre sadece davacı tarafından kullanılan bir biçim olması karşısında halen somut manada ayırt ediciliğinin muhafaza ettiğini kabul, ulaşılan aşama itibariyle zorunludur. Elbette ki işaretin şekli, eğer sektörde genel kullanımı olan bir biçimi taşımakta ise, yalnızca davacı tekeline bırakılması, sektörde yer alan diğer kesimleri ciddi biçimde sıkıntıya sokacaktır. Onlar yönünden rekabeti haksız biçimde sınırlandıracaktır. Zira öteden beri tescil kapsamındaki ürünleri söz konusu biçimle satışa arz ederken, tescille birlikte artık üretme ve ticaretini yapma olanakları kalmayacaktır. Ancak bu son halin bulunduğu, davalı tarafından kanıtlanmadığı gibi, bilirkişi raporundan da anlaşılabileceği üzere bu biçim sektörde genel kullanımı bulunan bir biçim değildir. Aksine davacı tarafından özgün olarak özel biçimde tasarlanmışlardır. Dolayısıyla bu şeklin sektörde genel kullanımının olduğundan söz edilebilmesi olanaksızdır. Zira yukarıda ifade olunduğu üzere; 16.sınıf ürünlerin gösterilen biçimle başkalarının da piyasaya sunulabileceği ayrı, başvuru tarihi itibariyle böyle bir sunum biçiminin yaygın olması ayrı vakalardır. Kaldı ki bu biçimle anılan ürünleri piyasaya sunan hiçbir işletmenin varlığı gösterilmiş de değildir. ” şeklinde ifade etmektedir.

- (233) Mahkeme kararından da anlaşıldığı üzere, marka hakkı ambalaj şeklinin ayırt edici özelliği nedeniyle tanınmıştır¹²¹. Bununla birlikte mahkemenin isabetle işaret ettiği gibi *“üç boyutlu marka tescilinin ürün tekelleşmesine yol açmayacak biçimde gerçekleşmesi icap eder.”* Nitekim, mahkemenin diğer kesimler (rakipler) yönünden rekabetin haksız biçimde sınırlandırıldığının davalı tarafından kanıtlanamaması nedeniyle tescile hükmettiği anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle bu yöndeki bir bulgunun varlığı

¹²¹ Mahkemenin tescil kararını verirken tescil kararına konu ambalaja ilişkin en tartışmalı husus olan ayırt edicilik özelliği üzerinde yoğunlaştığı ve bu konuda bilirkişi raporunu da dikkate alarak karar verdiği anlaşılmaktadır. Öte yandan Ankara 2. Fikri Sınai Haklar Hukuk Mahkemesinde görülmüş olan davaya ilişkin TPMK'nin beyan ve savunmalarında, başvuruya konu şeklin halkın geneline hitap ettiği, makul düzeyde tüketicilerin ambalaj markasına bakarak ürünün üreticisini tespit edemeyeceği, şeklin herkesin kullanımına açık olduğundan dolayı genel niteliği haiz olduğu değerlendirilmiştir. Fikri mülkiyet haklarına ilişkin yasaların kapsamından anlaşılabileceği üzere markaların ayırt edici özelliğinin temel hedef kitlesi nihai tüketicidir. Bununla birlikte mevcut dosya bakımından ortalama bir nihai tüketicinin, ambalajın markasının değil nihai ürünün (örneğin meyve suyu üreticisinin (MEYSU, DİMES vb. gibi)) markasının farkında olduğuna; bir başka deyişle nihai tüketici gözünde herhangi bir ambalajda yaşanan sıkıntıdan kaynaklanan ve marka imajının zedelenmesine yol açan risklerin ambalaj üreticisinin değil, nihai ürün üreticisinin üzerinde olduğuna ilişkin görüşler mevcuttur. Bununla birlikte söz konusu ambalaj şeklinin daha önce genel kullanımının olmadığına ilişkin tespitlerin tescil kararında belirleyici bir rol oynadığı anlaşılmaktadır.

mahkemenin tescil kararını tümünden değiştirebilecek nitelikte bir esasa işaret etmektedir.

- (234) Bu nedenle ürün şeklinin ayırt ediciliği nedeniyle tanınan marka hakkının öncelikle söz konusu ürünün dâhil olduğu ilgili pazardaki tekelleşme sürecine katkısı incelenmelidir. Zira rakip faaliyetlerin zaman içinde dışlanması ile ortaya çıkacak asıl endişe piyasanın tekelleşme süreci ile yakından ilgilidir. Bu bakımdan bir pazar analizi ile birlikte bu marka hakkının pazardaki etkisinin incelenmesi zaruridir.
- (235) Söz konusu inceleme bakımından vurgulanması gereken ilk husus TETRPAK TÜRKİYE'nin hem aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarı hem de aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında hâkim durumda olduğudur¹²². Söz konusu pazarlarda TETRPAK TÜRKİYE'nin hâkim durumda olduğuna ilişkin en önemli bulgulardan biri olan pazar payı verilerine Tablo-43 ve Tablo-44'te yer verilmiş olup, teşebbüsün pazar payının 2012-2022 yılları arasında aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarında sırasıyla %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....) olduğu; 2016-2022 yılları arasında aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında ise sırasıyla %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....), %(.....) olduğu görülmektedir¹²³.
- (236) Dosya mevcudu bilgilerden, Tetra Prizma Aseptik ambalaj şeklinin mahkemece tespit edilen ayırt edici özelliğine karşın esasen prizma ambalajın diğer aseptik ambalaj türleri ile rekabet halinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda sıvı gıdanın muhafazası ve sunumu amacıyla üretilen tüm ambalaj türleri, kullanıcılar (örneğin meyve suyu üreticileri) bakımından birbirinin alternatifi niteliğindedir.
- (237) Tablo-6'da Türkiye'deki aseptik karton ambalajların Türkiye'deki toplam satışlar içerisindeki oranları ve TETRPAK TÜRKİYE tarafından yapılan satışlar içerisindeki oranları yer almaktadır. Bu verilerden yararlanılarak TETRPAK TÜRKİYE'nin aseptik sıvı gıda karton ambalaja yönelik pazar payının, brik, prizma ve gemina satışlarına kıyaslanması ile elde edilen her bir ambalaj türü özelindeki pazar paylarına aşağıda yer verilmektedir:

¹²² Kimi vakalarda bu durum, süper hâkim durum olarak nitelendirilmiştir. Compagnie Maritime Belge (CMB) kararında, teşebbüslerin hâkimiyet derecesine ilişkin bir başka ayrım olan "süper-hâkim durum" kavramı geliştirilmiştir (Joined Cases C-395/96 P and C-396/96 P, Compagnie Maritime Belge NV and Dafra-Lines v Commission, ECLI:EU:C:2000:132.). Bu yeni ayrım, aynı davranışın "olağan hâkim durumda bir teşebbüs tarafından değil süper-hâkim durumda bir teşebbüs tarafından" yapıldığında 102. maddeyi ihlal edebileceği anlamına gelmektedir. Olağan hâkim durumdaki teşebbüslerden ziyade, süper hâkim durumdaki teşebbüslere getirilen yükümlülükler, fiili davranışlarından ziyade söz konusu teşebbüslerin "piyasa konumlarından" bir başka deyişle "pazar gücünden" kaynaklanmaktadır.

¹²³ Bu oranlar 2019-2022 yılları arasında TETRPAK TÜRKİYE'nin en yakın rakibi konumunda bulunan MONDİ'nin yıllar itibarıyla sırasıyla (.....), (.....), (.....) ve (.....) katıdır.

Tablo-45: TETRAPAK TÜRKİYE'nin Aseptik Sıvı Gıda Karton Ambalaj Pazarındaki Pazar Paylarının Ambalaj Türlerine Göre Dağılımı

TETRAPAK TÜRKİYE'nin Pazar Payları	2019	2020	2021	2022
Tetra Brik Aseptik (Slim, Slim Leaf, Square, Edge dahil)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tetra Prizma Aseptik ¹²⁴ (Square, Edge dahil)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tetra Gemina Aseptik (Square, Crystal dahil)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (238) 2019-2022 yılları arasında, toplam aseptik karton ambalaj satışlarından prizma ambalaj satışları hariç tutulduğunda, TETRAPAK TÜRKİYE'nin pazar payının sırasıyla %(.....), %(.....), %(.....), %(.....) olduğu hesaplanmıştır. Buna göre marka hakkı ile korunmayan ambalajların satıldığı pazarda TETRAPAK TÜRKİYE'nin pazar payı yaklaşık %(.....) arasında değişmektedir. Bu pazar payı, bir teşebbüsün pazar gücünü ortaya koyabilecek düzeyde olup, TETRAPAK TÜRKİYE'nin hâkim durumuna katkıda bulunan diğer faktörler –hem alt hem üst pazarda hâkim durumda olması, marka bilinirliği ve ürün portföyünün çeşitliliği, aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi pazarındaki yüksek pazar gücünün ve bu pazara yönelik giriş engellerinin aseptik sıvı gıda karton ambalaj pazarındaki gücünü artırıyor olması vb.- göz önünde bulundurulduğunda rakiplerin faaliyet gösterdiği pazar bakımından da TETRAPAK TÜRKİYE'nin ciddi bir pazar gücüne sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu pazarda da hâlihazırda rekabetçi bir ortamın mevcut olduğunu söylemek güçtür. Bu nedenle rekabetçi bir nitelik sergilemeyen aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında, Tetra Prizma Aseptik ambalaja yönelik marka hakkının tesisi ile sadece hâkim konumdaki teşebbüsün faaliyet göstereceği ayrı bir pazar bölümünün oluştuğu ve pazarın bu bölümünün hâkim konumdaki teşebbüsün pazar payına ve pazar gücüne önemli bir katkı sunduğu anlaşılmaktadır. Nitekim 2019-2022 yılları arasında, toplam prizma ambalaj satışları dâhil edildiğinde TETRAPAK TÜRKİYE'nin aseptik ambalaj pazarındaki payının sırasıyla %(.....), %(.....), %(.....) ve %(.....)'e çıktığı; pazar payındaki ortalama %(.....) civarındaki ilave oranın TETRAPAK TÜRKİYE'nin marka haklarını haiz olduğu prizma ambalaj satışlarından kaynaklandığı görülmektedir. Bu durum marka haklarının kullanımının teşebbüsün hâlihazırdaki aseptik ambalaj pazarındaki hâkim durumunu güçlendiren nitelikte bir etkiye sahip olduğuna ve mahkemenin ifade ettiği tekelleşme riskine işaret etmektedir.
- (239) TLHF tarafından TPMK'ye yapılan başvurulardan¹²⁵ da görüleceği üzere üç boyutlu şekil markası başvurularının devam ettiği, bu nedenle ilerleyen dönemlerde ilgili ürün pazarında Tetra Prizma Aseptik ambalajın kullanım oranının artması ve/veya TLHF tarafından farklı ambalaj çeşitlerinin de üç boyutlu marka olarak tescil edilmesi durumlarında rekabetçi endişelerin artacağı değerlendirilmektedir. Bu veriler ışığında, aseptik ambalaj pazarında tesis edilen marka hakkının şekle ilişkin tüm versiyonları kapsaması ve buna yönelik benzer şekil marka başvurularının kabulü halinde aseptik ambalaj pazarında rakiplerin giremeyeceği pazar segmentlerinin oluşacağı, hâlihazırda TETRAPAK TÜRKİYE'nin yüksek pazar payları dikkate alındığında pazarın tekelleşme riskiyle karşı karşıya olduğu anlaşılmaktadır.
- (240) Bu noktada marka hakkının yasal koruma süresi, değerlendirilmesi gereken bir diğer önemli husustur. SMK'nin 23. maddesinde, tescilli bir markanın koruma süresinin başvuru tarihinden itibaren 10 yıl olduğu ve tescile bağlanmış bir markanın koruma süresinin onar yıllık dönemler halinde yenilenebileceği öngörülmüştür. Marka hakkının,

¹²⁴ Marka hakkının bulunduğu ambalaj türü.

¹²⁵ 2022/119373, 2022/119376 ve 2022/119380 numaralı başvurular.

patent gibi diğerk fikri mülkiyet hakkına nazaran süresiz olması rekabet karşıtı riskleri daha da belirgin hale getirmektedir. Patent hakları genellikle teknik bir soruna teknik bir çözümü ve teknolojiyi konu almaktadır. Söz konusu teknik çözüm ya da teknoloji genellikle tüketici refahını artıran unsurlar olarak görölmektedir ki, esasen bu durum patent haklarının (rekabetten) koruma gerekçelerinin temelini oluşturmaktadır. Önemli bir teknolojiyi ya da gelişmiş bir ürünü korumaya yönelik patent hakları için dahi sınırlı bir süre koruma öngörölürken, nihayetinde ürün şekillerindeki ayırt ediciliğe dayanılarak verilen şekil markalarının süresiz bir korumadan faydalanabileceğı gerçeğı tüketicilerin rekabetten elde edeceği kamusal yararı orantısız bir biçimde engelleyecektir. Fikri mülkiyet hak sahibinin haklarından doğan bireysel faydanın süresiz oluşu, piyasada rekabetin zorlaştırılmasından doğacak kamusal zararı ciddi biçimde olumsuz etkileyecektir. Dolayısıyla aseptik ambalajın marka hakkının dosya taraflarının iradesine bağılı olarak çok uzun bir süreyle rakiplerinin ürünün üretimini, satışını, dağıtımını engellemeye dönük olarak kullanılması pazarın tekelleşmesi sürecini pekiştirecektir.

- (241) Dosya mevcudundan, tescilli marka haklarının ve henüz tescillenmemiş marka başvurularının prizma dolum makinesi alan müşterilerin TETRPAK TÜRKİYE dışındaki sağlayıcılardan prizma ambalaj alımlarını engelleyecek ve fiilen bir bağlama uygulamasına yol açacak şekilde kullanıldığı; yanısıra, TETRPAK TÜRKİYE ile söz konusu müşteriler arasında yapılan sözleşmelerin bazı maddelerinin, müşterilerin ambalaj tedariki konusunda TETRPAK TÜRKİYE'ye bağımlı kalmasını pekiştirici hükümler içerdığı görölmektedir.
- (242) TETRPAK TÜRKİYE ile (.....) arasında gerçekleştirilen Ekipman Kiralama Sözleşmesi'nin 2.6. maddesinde makinelerin kurulumu ve test prosedürleri için temin edilecek paketleme malzemeleri ile ek materyaller ve yedek parçaların müşteri tarafından Tetra Pak'tan veya başka herhangi bir tedarikçiden satın alınabileceğı ifade edilmiştir. Sözleşmenin "Garanti" başlıklı 11.3 numaralı maddesinde makinelerin sözleşmede tanımlanan kullanım amacı dışında kullanılması (örneğin, sözleşmede açıkça belirtilenler dışındaki ürünlerin paketlenmesi ve işlenmesi); makinelerin TETRPAK TÜRKİYE tarafından temin edilmemiş üçüncü kişi ürün ve hizmetleri ile birlikte kullanılması; müşteri tarafından veya müşterinin talebi üzerine makinelerin herhangi bir şekilde yerinden taşınması, makinelerde değişiklik yapılması veya yeniden inşa yapılması durumlarında oluşan ayıplardan kaynaklanan zarar ve kayıpların TETRPAK TÜRKİYE'nin sorumluluğunda olmadığı ifade edilmiştir. Sözleşmenin 11. maddesindeki "Garanti" koşullarının yerine getirildiğinin kanıtlanabilmesi için asgari olarak makine ve yazılım ürünleri üzerinde gerçekleştirilen her türlü bakım, tamir ve servis işlemlerinin doğru bir şekilde kaydının tutulması tavsiye edilmiştir. Sözleşmenin 14.1.5 numaralı maddesinde TETRPAK TÜRKİYE'nin ürün kayıplarından yalnızca eğer makineler sözleşmeye veya TETRPAK TÜRKİYE'nin kılavuz ve talimatlarına göre kullanılmış, işletilmiş ve bakım yapılmış ise sorumlu olacağı belirtilmiştir.
- (243) TETRPAK TÜRKİYE'nin müşterileri ile imzaladığı sözleşmelerde yer alan hükümlerle müşteri, görünürde alternatif bir ambalaj tedarikinde serbest bırakılmış olmakla birlikte, TETRPAK TÜRKİYE'nin onaylamadığı bir tedarikçiden ambalaj, parça, bileşen vb. ürünlerin alınmasından kaynaklanacak sorunlarda TETRPAK TÜRKİYE'nin sorumluluğunun bulunmayacağı belirtilmiştir. Bu hususun müşterilerin, Tetra Pak markalı makineleri satın alması veya kiralaması durumunda, makinelerde ihtiyaç duyulabilecek her türlü malzemenin TETRPAK TÜRKİYE'den temin edilmesinin kendisine güvenli bir alan tanımasına, müşterilerin yüksek maliyetine katlanarak

kullandığı dolum makinesinin TETRPAK TÜRKİYE'nin sunacağı garanti kapsamından çıkmak istememesine neden olabileceği, bu durumun müşterinin TETRPAK TÜRKİYE'nin entegre çözümler sistemi dışına çıkmayarak herhangi bir arıza durumunda daha az maliyetle karşılaşmak istemesine neden olabileceği, müşterilerin TETRPAK TÜRKİYE'nin ambalajlarını kullanmaya devam etmeleri yönünde baskı oluşturmalarına ve diğer ambalajlara yönelme çabalarını engelleyerek ambalaj pazarındaki rekabeti zedelemesine neden olacağı değerlendirilmiştir.

- (244) Öte yandan, dosya mevcudundan, Tetra Prizma Aseptik ambalajlara dolum yapan makinelerin başka ambalajlara dolum için kullanılabildiği, ancak aseptik sıvı gıda dolum makinesi satış fiyatları (Tablo-7) ve sıvı gıda dolumu yapan teşebbüslerin makinelerdeki değişikliklere yönelik yaklaşımları birlikte değerlendirildiğinde, makinelerde yapılacak değişimlerin maliyetli olduğu, bu maliyetli değişikliği karşılayabilen teşebbüslerin sınırlı olduğu ve bu durumun sıvı gıda dolumu yapan teşebbüsler bakımından bir geçiş maliyeti yarattığı anlaşılmaktadır.¹²⁶
- (245) Ek olarak, aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinelerinin bakım ve onarım gibi satış sonrası hizmetleri gerekliliğinin, makinelerin ithalat yoluyla tedarikinin önünde bir engel olduğu, bu nedenle Türkiye'de bu hizmeti sunma imkânı olan TETRPAK TÜRKİYE gibi makine tedarikçilerinin tercih edildiği, bu hususun makine alımları bakımından TETRPAK TÜRKİYE'ye olan bağımlılığı artırdığı değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra söz konusu geçiş maliyetlerini pekiştiren diğer bir husus da TETRPAK TÜRKİYE'nin dolum makinesi alımı yapan müşterileri ile gerçekleştirdiği sözleşmelerdir. Zira marka hakkının yanı sıra, TETRPAK TÜRKİYE'nin dolum makinesi alan müşterileri ile imzaladığı sözleşmelerde yer alan kimi hükümlerin de ambalaj türleri arasındaki rekabeti kısıtlayıcı etkilere neden olduğu görülmektedir. Dosya mevcudu bilgilerden prizma ambalaj dolum makinesi alan bazı müşterilerin belirli maliyetlere katlanarak makine bileşenlerinde değişikliğe gidebildikleri ve bu sayede diğer aseptik ambalaj türlerini üretme olanağı elde edebildikleri anlaşılmaktadır. Ancak TETRPAK TÜRKİYE'nin kimi müşterilerle imzaladığı sözleşmelerde, söz konusu dolum makinelerinde değişikliğe gidilmesinin makineleri garanti kapsamından çıkarabileceği, TETRPAK TÜRKİYE tarafından tedarik edilmeyen her türlü ekipman, parça, ürün, bileşen, araç, donanım, yazılım, otomasyon veya diğer materyallerin kullanımından kaynaklanan zarar ve kayıpların TETRPAK TÜRKİYE'nin sorumluluğunda olmadığı hükme alınmıştır. Söz konusu hükümlerin, müşterileri TETRPAK TÜRKİYE'nin tedarik edeceği malzemelere bağımlı kılması

¹²⁶ Bir dolum makinesi belirli bir tür, format ve boyuttaki ambalajlama materyalini şekillendirmek ve doldurmak için yapılandırıldığında başka tür, format ve boyutlardaki ambalajlama materyallerine geçiş yapabilmek için makinede değişikliğe ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut ambalajlama materyali arasındaki farklı türler, formatlar ve boyutlar arasında değişim seçenekleri dolum makinesinin türüne bağlı olarak değişmektedir. Bu kapsamda Tetra Prizma Aseptik ambalaja dolum yapabilen TP A3 Compact Flex, TP A3 Flex ve TP A3 Speed model makineler özelinde değişim seçenekleri incelendiğinde; TP A3 Compact Flex ve TP A3 Flex makinelerinde, müşterilerin QC veya HDK kullanarak formatlar veya boyutlar arasında değişiklik yapabildikleri görülmektedir. Soruşturma raporunun "QC ve HDK'lerin Kullanımına İlişkin Bilgi ve Belgeler" başlıklı bölümünde söz konusu değişim kitlerinin maliyetlerine yer verilmektedir. Bu kapsamda QC fiyatının istenen yapılandırmaya bağlı olarak (.....) ila (.....) avro arasında, HDK fiyatının ise dolum makinesinin türüne, yaşına ve mevcut durumuna, ayrıca istenen yapılandırmaya bağlı olarak (.....) ila (.....) avro arasında değişiklik gösterdiği; HDK kurulumuna ilişkin işçilik maliyetleri ise genellikle (.....) ila (.....) avro arasında değiştiği; öte yandan QC ve HDK'lerin makinenin üretimi esnasında kurulmuş olmaları halinde (.....) kullanılabildiği görülmektedir. Nitekim (.....) tarafından (.....) adet 1000 ml Prizma makinenin, 1000 ml Slim makineye dönüştürüldüğü bildirilmiştir. Ancak sıvı gıda dolumu yapan teşebbüslerin çoğu bu değişimleri yapmanın maliyetli olduğunu, hatta bazı durumlarda bir makinenin maliyetine yakın olduğunu ve çok tercih edilmediğini ifade etmişlerdir.

nedeniyle marka hakkında kaynaklanan rekabeti kısıtlayıcı etkileri pekiştirdiği görülmektedir.

- (246) Yukarıda yer alan açıklamalar doğrultusunda, marka hakları ve başvuruları ile yaratılan ve Kılavuz'un 82. paragrafında yer alan bağlama fiilinin tanımına uygun biçimde, aseptik sıvı gıda karton ambalaj makinelerini (bağlayan ürün) hâkim durumdaki teşebbüsten (TETRAPAK TÜRKİYE) satın alan müşterilerin aseptik sıvı gıda karton ambalajları (bağlı ürün) da aynı teşebbüsten almasını gerektiren fiili durumun sözleşme yükümlülükleri ile pekiştirildiği görülmektedir.
- (247) Yukarıdaki bilgi ve değerlendirmeler ışığında, TLHF adına 2014/54843 ve 2022/119379 tescil numaraları ile tescilli marka haklarının ve tescili henüz gerçekleşmemiş marka başvurularının, aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarı ile aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarlarında rekabeti kısıtlamaya yönelik olarak fiili bir bağlama uygulamasına aracılık edecek şekilde kullanıldığına ve çeşitli sözleşme hükümleri ile bağlamanın etkilerinin pekiştirildiğine, bu yolla TETRAPAK TÜRKİYE'nin hâkim durumunu kötüye kullandığına karar verilmiştir.

K.3.2. Tarafların Marka ve Tasarım Hakkının Tesisine Yönelik Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

- (248) TLHF'nin TPMK nezdinde sırasıyla 2014/54843 ve 2022/119379 tescil numaraları ile tescilli Tetra Prizma ve Prizma Ambalaj olmak üzere iki markasının olduğu, Tetra Prizma markasının yargı incelemeleri sonucunda kesinleşerek tescil edildiği görülmektedir. Diğer yandan Tetra Prizma Aseptik ambalaj şeklinin tasarım yoluyla da korunduğu, TLHF adına yapılan ve Tetra Prizma Aseptik ambalaj marka şekline benzeyen iki adet tasarım tescilinin olduğu, bunlardan birinin 2022 yılında tasarım korumasının süresinin sona erdiği, 2013/08197 numaralı tasarım tescilinin, 10.12.2018 tarihli bülten marifetiyle 5 yıl süreyle birinci yenilemesi yapılmış olup halen korumasının devam ettiği görülmektedir. Başvuru aşamasında olan fikri mülkiyet haklarına bakıldığında ise TLHF adına kayıtlı 2014/55949 numaralı ve prizma ambalaj şekline yönelik 2022/119373, 2022/119376, 2022/119380 numaralı marka başvurularının bulunduğu anlaşılmaktadır.
- (249) TLHF'nin tescil edilmiş veya başvuru aşamasında bulunan tüm bu fikri mülkiyet haklarının, prizma ambalaj üç boyutlu şeklinin korunmasına yönelik olduğu ve prizma ambalaj şekline eklenen sözel marka veya kapak, pipet deliği vb. gibi eklemeler yönünden farklılaştığı görülmektedir.¹²⁷ Bu durum soruşturma taraflarının pazarda bir ürüne dönüşmüş olan şeklin tüm versiyonlarının marka koruması altına alınarak, ambalajın rakip teşebbüslerce üretilmesinin, satışının ve dağıtımının tamamen engellenmesi iradesi ile hareket ettiklerine ilişkin önemli bir bulgudur.
- (250) Daha evvel yer verildiği üzere, soruşturma tarafı teşebbüslerin bağlama uygulamaları, çeşitli uluslararası rekabet otoritelerinin ihlal ve yaptırım kararlarına konu olmuştur. Komisyonun *Tetrapak II* kararında, Tetra Pak'ın arzı ciddi şekilde kısıtlamayı ve ulusal pazarları bölümlere ayırmayı amaçlayan bir üretim ve pazarlama politikası izlediği; tüm üye devletlerdeki kullanıcılara, onları Tetra Pak'a haksız yere bağlamayı ve potansiyel

¹²⁷ Üç boyutlu prizma ambalaj şekline yönelik olarak, 2014/54843 numaralı marka ambalaj şeklinin kapaksız ve pipet deliksiz bir versiyonu olup herhangi bir sözel marka içermemektedir. 2022/119379 numaralı marka ise ambalaj şeklinin pipek delikli bir versiyonu olup tabanında "Tetra Prisma" sözel markasını taşımaktadır. 2022/119373 numaralı marka başvurusu, ambalaj şeklinin kapaklı versiyonu olup, tabanında "Tetra Prisma" sözel markasını taşımaktadır. 2022/119376 numaralı marka başvurusu ise ambalaj şeklinin kapaklı versiyonu olup, herhangi bir sözel marka taşımamaktadır.

rekabeti yapay olarak ortadan kaldırmayı amaçlayan çok sayıda sözleşme hükmü dayattığı tespit edilmiştir. Çin Rekabet Otoritesi de Tetra Pak'ın dolum makinelerinin kullanıcılarına kendi ambalaj malzemelerinin kullanımına yönelik getirdiği sözleşmesel yükümlülükleri bağlama olarak değerlendirerek Tekel Karşısı Kanunu ihlal ettiğine hükmetmiştir.

- (251) Öte yandan Tetra Pak'ın rekabet ihlali kararlarına ve yaptırımlara konu olan davranışları bağlama uygulamaları ile sınırlı değildir. Çin Rekabet Otoritesi'ne göre, Tetra Pak'ın bağlama uygulamalarının yanı sıra, kümülatif satış hacmi indirimleri ve kişiselleştirilmiş satın alma hacmi hedef indirimleri gibi sadakat indirimi planlarını benimseyerek ambalaj malzemesi pazarındaki rekabeti engelleme davranışları, ihlal kararına dayanak teşkil etmektedir. Komisyon ise *Tetrapak I* kararında, Tetra Pak'ın, Liquipak Grubu'nun satın alınması yoluyla BTG'den münhasır lisans edinerek hâkim durumunu kötüye kullandığına; bu edinimin, sadece Tetra Pak'ın hâkimiyetini güçlendirmekle kalmadığına, aynı zamanda oldukça az olan ya da hiç rekabet bulunmayan bir pazara yeni bir rakibin girişini engellediğine veya en azından bu girişi önemli ölçüde zorlaştırdığına hükmetmiştir. Komisyon *Tetrapak II* kararında, Tetra Pak'ın hem kartonlar hem de makineler için farklılaştırılmış ve ayrımcı bir fiyatlandırma politikası uyguladığını, rekabetin hâlâ devam ettiği sektörlerde (esas olarak aseptik olmayan pazarlarda) saldırgan ve hatta yıkıcı bir fiyat politikasının desteklenmesini mümkün kıldığını, hâkim durumunu korumak veya güçlendirmek amacıyla, Tetra Pak'ın, üretim ve dağıtım politikalarını geliştirme konusundaki sözleşmesel politikasını desteklemek için fikri mülkiyet haklarını kullandığını, yine aynı amaçla rakipleri devralmak dâhil olmak üzere, çok çeşitli özel yöntemleri uygulamaya koyduğunu belirtmektedir. Söz konusu kararda rekabet kısıtlamalarının, Tetra Pak'ın entegre dağıtım sistemi ve patent politikası (yani ürünlerin çeşitli küçük teknik özelliklerinin veya bunlarda yapılan en ufak bir değişikliğin patentlenmesi) yoluyla daha da güçlendirildiği, bunun, karton ambalaj pazarını tamamen makine pazarına bağımlı hale getirdiği ve ikinci pazarda ayrımcı fiyatların veya rakiplerini zarara uğratacak politikaların uygulanmasını desteklediği de vurgulanmaktadır.
- (252) Söz konusu kararlarda dikkat çeken ortak husus, Tetra Pak'ın ambalaj pazarındaki ya da bu pazarın bir bölümündeki hâkim durumunu güçlendirmeye ve rakip faaliyetlerini kısıtlamaya yönelik davranışlar içinde bulunması ile aseptik karton ambalaj talebinin, aseptik karton ambalaj dolum makineleri alımlarına bağlanması sonucunu doğuran eylemlerdir. Bu davranışların, Tetra Pak grup şirketlerinin aseptik karton ambalaj dolum makineleri pazarında mevcut olan yüksek piyasa güçlerini, çeşitli yöntemlerle aseptik karton ambalaj pazarına aktarmayı amaçlayan veya bu etkiye sahip eylemler ile bu pazarlarda kendisine rakip olabilecek teşebbüsleri dışlayıcı, pazardaki rakiplerin faaliyetlerini zorlaştıracı nitelikte olduğu görülmektedir.
- (253) Rakiplerin faaliyetlerini zorlaştıracı nitelikteki söz konusu davranışların gerçekleştirilmesinde fikri mülkiyet hakları bir araç olarak kullanılmakta; bu haklar, Komisyon örneğinde, münhasır hakkın maliki olan teşebbüsün devralınması yoluyla; Türkiye örneğinde ise işbu dosyada olduğu gibi mahkeme kararı üzerine TPMK tarafından verilen tescil kararı yoluyla elde edilmektedir. Her iki durumda da söz konusu hakkın rakipleri dışlamak hususunda etkili bir araç vazifesi görebilmesi bakımından sonuç değişmemekte ancak bu aracı elde etmeye ilişkin yöntemler farklılaşmaktadır. İşbu dosya kapsamında da, TETRAPAK TÜRKİYE'nin TLHF adına tescilli marka haklarını bağlama yoluyla pazar gücünü artırmaya yönelik olarak kullandığı çok açık bir biçimde görülmektedir.

- (254) Hemen hemen aynı ya da benzer nitelikteki davranışların farklı ülkelerde tespiti, söz konusu teşebbüsün bu amaca yönelik neredeyse uluslararası bir politika izlediğine işaret etmektedir. Fikri mülkiyet haklarının ya da bu haklar kapsamındaki lisansların kullanımı da dâhil olmak üzere ortaya konan uygulamalar, stratejik olarak rakipleri dışlamasını kolaylaştıracak şekilde Tetra Pak'ın hâkim durumunu güçlendiren, rakiplerin en azından pazarın bir bölümüne girmesini engelleyen ve tamamı rekabet yasalarının ya da tekel karşıtı yasaların kapsamına giren nitelikte uygulamalardır. Esasen mevcut dosyadaki şikâyet konusu da bu durum ile yakından ilişkili bir görünüm arz etmektedir.
- (255) Önceki bölümde prizma ambalaja dolum yapmak isteyen bir teşebbüsün TETRAPAK TÜRKİYE'den TP A3 Compact Flex, TP A3 Flex veya TP A3 Speed modelinde bir aseptik sıvı gıda dolum makinesi alması gerektiği; Tetra Prizma Aseptik ambalajı ise marka hakkı nedeniyle yine TETRAPAK TÜRKİYE'den satın almak zorunda olduğu dolayısıyla Tetra Prizma Aseptik ambalaj bakımından TETRAPAK TÜRKİYE'nin dolaylı yoldan fiili olarak bağlama yaptığı ve bu yolla rakiplerinin pazardaki faaliyetlerinin zorlaştırdığı tespit edilmiştir. Diğer yandan yukarıda ortaya konan ve uluslararası kararlarla sabit olan söz konusu stratejiyle çok benzer biçimde, daha önce de yer verildiği üzere TETRAPAK TÜRKİYE'nin, SMK'nin marka korumasından yararlanarak rakiplerin ya da müşterilerinin prizma ambalaj üretimini engellemeye yönelik olarak tescilli marka görünümünü aşan kısıtlamalar ile marka korumasını aşan derecede üretimi engellemeye çalıştığı, diğer yandan gerçekleştirdiği marka ve tasarım tescil başvuruları ile üç boyutlu şeklin tüm versiyonları ile birlikte üretiminin engellenmesini amaçladığı anlaşılmaktadır.
- (256) Sonuç olarak soruşturma konusu fikri mülkiyet koruması esasen daha evvel aynı teşebbüs tarafından uluslararası alanda uygulamaya konan fiili ve/veya sözleşmeye dayalı uygulamalar ile eş değer nitelikte rekabet karşıtı etkiler yaratmaktadır. Söz konusu fikri mülkiyet koruması, teşebbüsün 4054 sayılı Kanun kapsamındaki sorumluluktan kaçınmasına, bir başka deyişle SMK'nin 4054 sayılı Kanun'un dolanılmasına imkân verecek şekilde kullanılmasına zemin teşkil etmektedir. Hukuk literatüründe "kanuna karşı hile" kavramı ile açıklanan bu hususun dosya özelinde değerlendirilmesine aşağıda yer verilmektedir.
- (257) Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin kararına göre "*Kanuna karşı hile; kanunun emredici hükmü ile yasaklanan bir sonucun başka bir kanun hükmünden yararlanarak dolanılmasıdır.*"¹²⁸ Hukukun sùjeleri haklarını kullanırken zaman zaman kanun koyucunun gerçek amacına aykırı biçimde, hukuken caiz fakat netice itibarıyla kanun koyucunun gerçek amacını bertaraf edecek biçimde hak kazanımı yoluna gidebilmektedirler. Bu durum kanuna¹²⁹ karşı hile kavramını oluşturmaktadır¹³⁰. Kanuna karşı hileye vücut veren eylemler, kanunların lafızlarına uygun gerçekleştiklerinden, kanunun lafzi yorumlanması halinde hukuka aykırı bir durumun olmadığı kanaati oluşabilecektir. Fakat ilgili kanun ile kanun koyucunun murat ettiği

¹²⁸ Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 2013/12938 E., 2014/8641 K. sayılı kararında kanuna karşı hile durumunda davacının iyi niyetli olduğundan söz edilemeyeceği, ve Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesi gereğince bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasının hukuk düzenince korunmayacağı ifade edilmiştir.

¹²⁹ Burada kullanılan "kanun" kavramı geniş manada anlaşılması gerekmekte olup, işbu kavram emredici nitelikteki bütün hukuk kurallarını (Anayasa, kanun hükmündeki karamameler, mahkeme hükümleri, bağlayıcı sözleşme hükümleri ve hatta yaptırım olan örf ve adet kuralları) kapsamaktadır (ÖZKAYA, Eraslan, (2004), İnançlı İşlem ve Muvazaa Davaları, Seçkin Yayınları, Ankara, 3. Baskı, s. 965).

¹³⁰ İYİLİKLİ, Ahmet Cahit, (2013). Kanuna Karşı Hile Kavramının Boşanma (Aile) Hukukundaki Görünümünün Suç Genel Teorisi Meseleleri Bağlamında İrdelenmesi. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 4(12), s. 260.

amaçlar göz önünde bulundurularak yapılacak amaçsal yorum yöntemi ile bu eylemlerin kanuna aykırılık oluşturduğu görülebilecek ve ancak bu takdirde bir yaptırım uygulanabilecektir. Buna göre, kanuna karşı hilede, kanunun metnine uyulmakta ancak kanun normunun anlam ve amacı ihlal edilmektedir¹³¹. Kanuna karşı hilede emredici bir norm, bu normun gereklerini yerine getirmekten kaçınan ve bu eylemini de gizlemek isteyen bir özne söz konusu olmakla birlikte¹³² taraflar hukuk düzeninin yasakladığı hukuki veya ekonomik bir sonucu elde etmek için, yapılması hukuken caiz olan başka bir işlem yapmaktadırlar¹³³. Böylelikle bir taraftan yasaklanan işlemin sonuçları doğmakta; diğer taraftan görünüşte yasal bir işlemin yapılması sonucunda hukuka aykırılık da ortaya çıkmamaktadır. Taraflar, hukuk düzeni çerçevesinde olağan şartlarda ve normal yollardan ulaşamayacakları bir neticeye, asıl iradelerini saklamak suretiyle ulaşmaktadırlar.

(258) Mevcut dosyada, kanuna karşı hilenin varlığına işaret eder nitelikte bulgular söz konusudur. Bu bulgulara aşağıda yer verilmektedir:

- Taraflar aynı ekonomik bütünlük içindedir ve uluslararası bir teşebbüsün kontrolündedir.
- Söz konusu teşebbüsün daha önce çeşitli ülkelerde rekabet kurallarını ihlal ettiği ve bu nedenle başta idari para cezaları olmak üzere çeşitli yaptırımlarla karşılaştığı görülmektedir. Bu durum teşebbüsün, rekabet hukuku ve uygulamaları konusunda önemli bir tecrübeye sahip olduğunu göstermektedir.
- Teşebbüsün pazarda rakip faaliyetlerini zorlaştırmaya ve hâkim durumunu korumaya ya da güçlendirmeye yönelik niyeti teşebbüs ile ilgili ihlal kararlarının neredeyse tamamında açıkça ortaya konmaktadır.
- Teşebbüsün gerçekleştirdiği rekabet ihlalleri arasında bağlama uygulamaları dikkat çekmektedir. Dolum makinelerini alan müşterilerine aynı zamanda ambalaj ürünlerini alma zorunluluğu getiren sözleşmesel ya da fiili uygulamaları çeşitli ülkelerde rekabet otoritelerinin yaptırımlarına konu olmuştur.
- Komisyon ve bazı yerel mahkemeler teşebbüsün rekabeti kısıtlayıcı eylemlerini fikri mülkiyet haklarını kullanarak pekiştirdiğini, söz konusu hakları rakiplerin faaliyetlerini zorlaştırmaya yönelik olarak kullandığını tespit etmektedir.
- Farklı zamanlarda ve farklı ülkelerde benzer nitelikteki rekabet ihlallerinin tespiti, teşebbüs tarafından yürütülen, rakiplerin faaliyetlerini zorlaştırmaya yönelik uluslararası bir stratejinin varlığına işaret etmektedir.
- Taraf beyanları ve sunulan belgelerden Tetra Pak Grubu'nun fikri mülkiyet haklarını yurtdışında mukim olan TLHF'de konumlandırarak, bu hakları Türkiye'de faaliyet gösteren TETRAPAK TÜRKİYE'ye lisanslama yoluyla kullandığı, farklı ülkelerde de benzer uygulamaların bulunduğu tespit edilmektedir.¹³⁴ Ulusal fikri mülkiyet haklarının uluslararası düzeyde TLHF

¹³¹ Özkaya, E., s. 967.

¹³² Eren, F. (2017). Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 22. Baskı, Yetki Yayınları, Ankara, s.338; Yılmaz, Elif. (2013). Kanuna Karşı Hilenin Vergi Hukukundaki Görünümü Olarak Peçeleme Kavramı ve Muvazaa ile Mukayesesi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 17(2), 1764.

¹³³ Eren, F., s. 338.

¹³⁴ Taraflarca iletilen bilgilerden anlaşıldığı üzere, Faydalanıcı Sözleşmesi gereğince, TPI adına TLHF, faaliyet gösterdiği tüm ülkelerdeki Tetra Pak gayri maddi varlıklarının yasal mülkiyetine sahiptir. Ayrıca, Tetra Prisma ambalaj şekli Avrupa Birliği, Arjantin, Meksika, Yeni Zelanda, Pakistan, Filipinler, Polonya, Rusya, İsviçre, Ukrayna, Birleşik Krallık ve ABD'de tescillidir.

bünyesinde toplanması ve ulusal düzeyde faaliyet gösteren Tetra Pak şirketlerine lisans yoluyla devri, taraflarca yürütülen uluslararası bir fikri mülkiyet politikasının varlığına ilişkin önemli bir bulgu niteliğindedir¹³⁵.

- TETRPAK TÜRKİYE ise Türkiye’de gerek aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı gerekse aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında diğer ülkelerde de benzer şekilde tespit edildiği üzere hâkim durumdadır. Esasen teşebbüs son beş yıl itibarıyla Türkiye aseptik ambalaj pazarında sahip olduğu yaklaşık %(.....) ila %(.....) arasında değişen pazar paylarıyla, hâkim durumda olduğunun ya da en azından bir rekabet incelemesinde kuvvetle muhtemel hâkim durum tespitiyle karşılaşacağıının farkındadır.
- Teşebbüs, rekabet hukuku uygulamalarına ilişkin sahip olduğu uluslararası tecrübe nedeniyle hâkim durumdaki bir teşebbüsün rekabet kanunları kapsamındaki özel sorumluluğundan haberdardır. Teşebbüs geçmişte aynı nitelikteki uygulamalara ilişkin aldığı cezalar nedeniyle hâkim durumdaki bir teşebbüsün bağlama uygulamalarının rekabet ihlali olarak değerlendirilebileceğinin ve yaptırıma konu olabileceğinin farkındadır.
- Öte yandan teşebbüs bir fikri mülkiyet hakkının bağlama uygulamaları ile eşdeğer etkilere sahip olabileceğinin de farkındadır. Nitekim mevcut dosyadaki bilgilerden, TLHF’nin marka hakkına dayanarak ambalaj pazarındaki rakiplerine ve kendisinden Tetra Prizma Aseptik dolum makinesi alan müşterilerine, Tetra Prizma Aseptik ambalajların TETRPAK TÜRKİYE dışında başka bir teşebbüsçe üretilmeyeceğine ilişkin uyarılar gönderdiği anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle, taraflar bağlama uygulamasına eşdeğer etkilere sahip bir uygulamayı bu kez marka hakkına dayanarak yürürlüğe koymaktadır. Kanuna karşı hileye ilişkin doktrinde ifade edildiği üzere taraflar, hukuk düzeninin yasakladığı hukuki veya iktisadi bir sonucu elde etmek için, yapılması hukuken caiz olan bir başka hukuki işleme başvurmaktadır.

(259) Herhangi bir hakkın, rekabeti kısıtlayıcı etki yaratmak amacıyla araçsallaştırılabildiği statülerin korunması, rekabeti kısıtlayan davranışların yasaklandığı diğer hukuk normlarını işlevsiz bırakabilecek ve rekabetin doğası korumasız kalabilecektir. Aynı mantık, marka ya da tasarım hakkı gibi diğer fikri mülkiyet haklarının da benzer biçimde kötüye kullanılması durumunda geçerlidir. Bir teşebbüsün, marka hakkını rakip ürünleri piyasadan dışlamak veya rakiplerin pazara girişlerini zorlaştırmak amacıyla

¹³⁵ Nitekim Avrupa’da çeşitli iştirakleri aracılığıyla faaliyet gösteren küresel bir ilaç şirketi olan Teva Pharmaceutical Industries Ltd. (Teva İlaç) hakkında Komisyon, multipl skleroz (MS) hastalığı tedavisinde kullanılan Copaxone adlı ilacın temel etken maddesi olan glatiramer asetat maddesi üzerindeki patent hakkı aracılığıyla, Belçika, Çekya, Almanya, İtalya, Hollanda, Polonya ve İspanya’da hâkim durumunu kötüye kullandığına, zira daha ucuz alternatif glatiramer asetat ilaçlarının piyasaya girişini engellemek amacıyla münhasır patent hakkının süresini uzattığı, normal şartlarda esas patent başvurusundan türetilen alt/bölünmüş patentler olabileceği, bu alt patenlerin ilgili buluşun farklı yönlerine odaklanılabileceği, Teva İlaç’ın ise üretim süreci ve doz rejimine odaklanan çok sayıda bölünmüş patent başvurusu yaparak Copaxone etrafında ikincil bir patent ağı oluşturduğu, Teva İlaç’ın rakiplerinin bu patenti hükümsüz kılmak amacıyla dava açtığı ancak bu davalarda Teva’nın bu defa da ilgili patent hakkına dayanarak geçici tedbir kararları aldığı, bu davalarda patentlerin hükümsüz kılınması riski doğduğundan Teva’nın da bu defa bölünmüş patent başvurularını geri çektiği ve bu patentlerin resmen geçersiz kılınmasının önüne geçtiği, bu yolla rakiplerini sürekli yeni hukuki süreçlere zorlayarak piyasaya girişlerini geciktirdiği hususları belirtilmiştir. EC, Case AT 40588 – Teva Copaxone, 31.10.2024, https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases1/202515/AT_40588_6339.pdf, Erişim Tarihi: 09.04.2025.

kullanması, bu kullanımın kimi zaman ihtar çekmek veya dava açmak gibi hukuki yöntemlerle tezahür etmesi ve rakiplerin rekabet yeteneklerini hukuki imkân ve araçlarla sınırlamaya çalışması; rekabet hukuku ile korunmak istenen ekonomik düzeni, fikri mülkiyet hukuku koruması altında aşındırmakta ve kanuna karşı hilenin tipik bir tezahürünü oluşturmaktadır. Diğer bir deyişle, özel hukuk kaynaklı bir hak olan marka hakkının, rekabetin dışlayıcı biçimde engellenmesi amacına araç teşkil ettiği hallerin göz ardı edilmemesi, 4054 sayılı Kanun'un doğru ve isabetli bir şekilde uygulanmasının bir gerekliliğidir. Zira rekabet hukukunun amacı, sadece piyasa yapısının değil, aynı zamanda tüketici refahı, inovasyon ve girişim özgürlüğü gibi daha geniş iktisadi ve toplumsal değerlerin korunmasıdır. Bu yönüyle TETRAPAK TÜRKİYE'nin marka hakkına dayanmak suretiyle gerçekleştirdiği eylemlerinin, rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırdığı göz önünde bulundurulduğunda, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında kötüye kullanma teşkil ettiği, rakiplerin faaliyetlerini zorlaştıran ve pazarda kapama etkisi yaratabilecek bu davranışların SMK kapsamında elde edilen herhangi bir hakkın koruma şemsiyesi kapsamında kabul edilemeyeceği değerlendirilmektedir. Nitekim Komisyonun Teva İlaç kararında da görüleceği üzere, sınai bir hakkın (bu olayda patent hakkının) yalnızca rekabeti engellemek, rakiplerin piyasaya girişini geciktirmek ve münhasırlığı yapay biçimde uzatmak amacıyla kullanılması, hukuken tanınan bu hakkın amacına aykırı olarak kötüye kullanılmasına ve bu durumun aynı zamanda "hâkim durumun kötüye kullanılması" teşkil edebilmesine yönelik oldukça açık bir örnektir. Teva İlaç'ın bölünmüş patent başvuruları üzerinden oluşturduğu stratejik ağ, hukukun araçsallaştırılması suretiyle rekabetin dışlayıcı şekilde engellenmesidir. Bu davranış, yalnızca hâkim durumun kötüye kullanılmasını yasaklayan hukuk normunun lafzının değil, aynı zamanda amacının da ihlalidir.

- (260) Bu aşamada kanuna karşı hile yoluna başvuran bir tarafa ne tür bir yaptırım uygulanacağı hususunun da açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Kanuna karşı hile ve yaptırımı hususunda açık bir düzenleme olmasa da genel kabul gören görüş, hile ile kişilerin amaçlamış olduğu haktan, yani kanuni korumadan mahrum bırakmanın, kanuna karşı hilenin yaptırımı olduğudur.¹³⁶ Zira elde edilmek istenen sonuç, dolanılmak yani bertaraf edilmek istenen hükmün amacının öngördüğü yasak çerçevesinde kalmaktadır. Bu sebeple dolanılmak istenen hükmün yaptırımı ne ise kanuna karşı hile ile elde edilmek istenen sonuca da aynı yaptırım uygulanmalıdır. Yasa hükmünün sözüne uygun görünmekle beraber, onun özü ve amacına aykırı düşen ve kanuna karşı hile teşkil eden işlemler de ilgili hükme dolaylı bir şekilde aykırıdır. Bu nedenle de dolanılmak istenen kanun dolaylı şekilde ihlal edilmiş sayılmaktadır.¹³⁷ Bu sebeple kanuna karşı hileye bağlanan müeyyide, hileli (dolanlı) olarak yapılan ve kanun tarafından yasaklanan işlemin tabi olduğu müeyyidedir.¹³⁸
- (261) TLHF'nin prizma ambalaj şekline ilişkin şeklin kapaklı, kapaksız ve pipet deliksiz, pipet delikli, sözel marka içeren veya içermeyen pek çok versiyonunun tescil edilmeye çalışılması yoluyla şeklin bütünüyle rakiplere kapatılması ve henüz tescil başvuruları sonuçlanmadan marka başvurularının konusunu esas alacak şekilde müşteri ve rakiplere baskı yapılması nedenleriyle marka başvurularının rakip faaliyetlerinin zorlaştırılmasına yönelik elde edildiği değerlendirilmektedir. Dosya mevcudundan

¹³⁶ TOPÇUOĞLU, Hamide, (1950). Kanuna Karşı Hile (Kanundan Kaçınma Yolları), Selüloz Basımevi, İzmit, s. 7.

¹³⁷ Akgül, Harun, (2009). Vergi Hukukunda Peçeleme, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkocatepe Üniversitesi, 2009, s. 31-32.

¹³⁸ Eren F., s. 347; Özkaya E., s. 970.

anlaşıldığı üzere, üç boyutlu Tetra Prizma Aseptik ambalaj şekline ilişkin olarak TLHF adına tescil edilmiş ve koruma süresi devam eden 2014/54843 ve 2022/119379 numaralı marka hakları ve 2013/08197 numaralı tasarım hakkı; 2022/119380, 2022/119373, 2022/119376 numaralı marka başvuruları bulunmaktadır.

- (262) Daha önce dile getirildiği gibi, kural olarak marka hakkının edinimi rekabet hukuku bağlamında bir ihlal teşkil etmemektedir. Ancak üzerinde herhangi bir okunabilir yazılı ifade bulunmayan ve şeklin kapaksız ve pipet deliksiz versiyonu olan 2014/54843 numaralı şekil markasının, üzerinde okunabilir herhangi bir yazılı ifade bulunmaması nedeniyle pazardaki tüm üç boyutlu prizma ambalaj şekillerinin üretimini engelleyecek nitelikte olduğu değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra herhangi bir sözel marka içermeyen; 2022/119376 numaralı (kapaklı versiyon), 2022/119380 numaralı (pipet delikli versiyon) başvuruya konu şekiller ve 2013/08197 numaralı tasarım tescilinin de aynı riskleri taşıdığı değerlendirilmektedir.
- (263) Diğer yandan ambalaj üzerinde “*Tetra Prisma*” sözel markası bulunan; 2022/119379 sayılı Tetra Prizma Aseptik karton ambalaj markası (pipet delikli versiyon) ile 2022/119373 sayılı marka başvurusu (kapaklı versiyon) hakkında herhangi bir işlem yapılmasının gerekli olmadığına hükmedilmiştir.
- (264) Sonuç olarak rakip faaliyetlerinin zorlaştırılması yoluyla tarafların mevcut hâkim durumunun güçlendirilmesinin önüne geçilmesi için; TLHF’nin 2014/54843 numaralı marka hakkından ve 2013/08197 numaralı tasarım hakkından vazgeçmesine, değerlendirme aşamasındaki; “2022/119380, 2022/119376” numaralı diğer üç boyutlu marka başvurularını geri çekmesine karar verilmiştir.

K.4. İdari Para Cezasının Tespitine İlişkin Değerlendirme

- (265) TETRAPAK TÜRKİYE’nin fiilen bağlama uygulamasına eşdeğer bir etki yaratacak şekilde, marka ve tasarım hakları ile henüz tescil edilmemiş marka başvurularını, rakip ve müşterilerinin faaliyetlerini zorlaştıracak biçimde kullandığına, ayrıca sözleşmelerde yer alan bazı hükümler aracılığıyla dolum makinesi alan müşterileri TETRAPAK TÜRKİYE’nin tedarik edeceği malzemelere bağımlı kılması nedeniyle söz konusu rekabeti kısıtlayıcı faaliyetlerini pekiştirdiğine, bu yollarla hâkim durumunu kötüye kullandığına karar verilmiştir. Öte yandan, TETRAPAK TÜRKİYE ile aynı ekonomik bütünlük içindeki TLHF’nin bağlamaya eşdeğer etki yaratacak tescillerinin ve marka başvurularının kanuna karşı hileye ilişkin unsurlar taşıdığı değerlendirilmiş, bu nedenle TETRAPAK TÜRKİYE’nin uygulamaları ile hâkim durumun kötüye kullanılması eylemlerinden TLHF’nin de müteselsilen sorumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Bu nedenle aynı ekonomik bütünlük içindeki taraflar hakkında 4054 sayılı Kanun’un 16. maddesi uyarınca idari para cezası uygulanması gerektiğine hükmedilmiştir.
- (266) Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik’in (Ceza Yönetmeliği) 4. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, para cezası belirlenirken, öncelikle temel para cezası, ardından varsa ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurlar uygulanarak nihai para cezası tespit edilmektedir. Temel para cezasının tespitine ilişkin hususlar Ceza Yönetmeliği’nin 5. maddesinde düzenlenmektedir. Anılan maddenin ilk fıkrasında, temel para cezasının belirlenmesi bakımından “karteller” ve “diğer ihlaller” şeklinde bir ayırım yapılmıştır. TETRAPAK TÜRKİYE ve TLHF’nin yukarıda ifade edilen kötüye kullanmaya ilişkin davranışları Ceza Yönetmeliği uyarınca diğer ihlaller kategorisindedir. Nitekim Ceza Yönetmeliği’nin 3. maddesinde diğer ihlaller “Kartel tanımı dışında kalan, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 4 üncü ve 6 ncı maddelerinde yasaklanmış davranışlar” olarak tanımlanmıştır.

- (267) Ceza Yönetmeliği'nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, diğer ihlaller için temel para cezası hesaplanırken ihlalde bulunan teşebbüslerin Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin binde beşi ile yüzde üçü arasında bir oranın esas alınması gerektiği düzenlenmiştir. Anılan maddenin ikinci fıkrasında ise birinci fıkra yazılı oranların belirlenmesinde ilgili teşebbüslerin veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlal neticesinde gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususların dikkate alınacağı hükmüne yer verilmiştir. 5. Maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendinde birinci fıkraya göre belirlenen para cezası miktarının, bir yıldan uzun ve beş yıldan kısa süren ihlallerde yarısı oranında artırılacağı, (b) bendinde ise bu miktarın beş yıldan uzun süren ihlallerde bir katı oranında artırılacağı belirtilmiştir.
- (268) Ceza Yönetmeliği'nin 5. maddesinin üçüncü fıkrasında ise temel para cezasının belirlenmesinde ihlalin süresinin dikkate alındığı görülmektedir. Bu çerçevede tarafların ihlal eylemlerinin 2014/54843 başvuru numaralı şekil markasına yönelik olarak TLHF tarafından şeklin TPMK nezdinde tesciline yönelik gerçekleştirilen 30.06.2014 tarihli başvuru tarihinden itibaren gerçekleştiği, ihlalin ilgili pazarlardaki etkisinin ise markanın mahkemece tescil edildiği karar tarihi olan 11.05.2016 tarihinden itibaren ortaya çıktığı, diğer yandan 2013/08197 başvuru numaralı tasarım tesciline yönelik olarak ise başvuru ile tescil tarihi olan 12.12.2013 tarihinden itibaren ortaya çıktığı değerlendirilmekte olup, ihlalin süresinin beş yıldan uzun sürdüğü anlaşılmaktadır.
- (269) Diğer taraftan Ceza Yönetmeliği'nin 6. ve 7. maddeleri çerçevesinde ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurlar düzenlenmiştir. İşbu dosya kapsamında ağırlaştırıcı veya hafifletici herhangi bir halin mevcut olmadığı sonucuna varılmıştır.
- (270) Bu çerçevede 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal eden TETRAPAK TÜRKİYE ve TLHF hakkında, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 16. maddesinin üçüncü ve beşinci fıkraları ile Ceza Yönetmeliği'nin 5/1(b) ve 5/3(b) maddeleri uyarınca idari para cezası verilmesi kanaatine varılmıştır.

K.5. Genel Değerlendirme

- (271) Yukarıda yer verilen delil, açıklama ve değerlendirmeler ışığında,
- a. TETRAPAK TÜRKİYE ve TLHF'den oluşan ekonomik bütünlüğün aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı pazarı ve aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarlarında hâkim durumda olduğu,
 - b. Tetra Prizma Aseptik ambalaj şekline ilişkin 2014/54843 başvuru numaralı marka hakkının ve henüz tescil edilmemiş marka başvurularını rekabeti kısıtlamaya yönelik olarak kullanıldığı, bu kısıtlamanın bazı sözleşme hükümleri ile pekiştirildiği ve bu yollarla TETRAPAK TÜRKİYE'nin hâkim durumunu kötüye kullanarak 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği,
 - c. Tetra Prizma Aseptik ambalaj şekline ilişkin 2014/54843 başvuru numaralı marka ve başvuru numaralı 2013/08197 tasarım hakkının rekabeti kısıtlama amacına yönelik olarak kanuna karşı hile yolu ile tesis edilmesi nedeniyle TLHF'nin ihlalden müteselsilen sorumlu olduğu,
 - d. TETRAPAK TÜRKİYE ve TLHF hakkında 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü ve beşinci fıkraları ile Ceza Yönetmeliği'nin 5/1(b) ve 5/3(b) maddeleri uyarınca idari para cezası verilmesi gerektiği,
 - e. TLHF'nin 2014/54843 numaralı marka hakkından ve 2013/08197 numaralı tasarım hakkından vazgeçmesi, değerlendirme aşamasındaki; "2022/119380,

2022/119376" numaralı diğ er     boyutlu marka başvurularını geri çekmesi gerektiği

sonuçlarına varılmıştır.

L. SONUÇ

(272) 29.12.2022 tarihli ve 22-57/904-M sayılı ile 30.03.2023 tarihli ve 23-16/290-M sayılı Kurul kararları uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara, sözlü savunma toplantısında yapılan açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre,

- 1- Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Ltd. şti ve Tetra Laval Holding & Finance SA'dan oluşan ekonomik bütünlüğün "aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı" ve "aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı" pazarlarında hakim durumda olduğuna OY OKLUğ  ile,
- 2- Anılan ekonomik bütünlüğün, tescil ettirdikleri 3D aseptik prizma şekil marka ve tasarım başvuruları ile birlikte değerlendirme aşamasında bulunan diğ er 3D marka başvuruları ve eylemleri vasıtasıyla hakim durumunu kötüye kullandığına, bu nedenle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine OY OKLUğ  ile,
- 3- Bu nedenle, Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Ltd. şti. ve Tetra Laval Holding & Finance SA'ya müteselsilen aynı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ile Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, ikinci fıkrası uyarınca 2023 yılı gayrisafi geliri üzerinden takdiren % (.....) oranında olmak üzere 130.889.523,70-TL idari para cezası verilmesine OY OKLUğ  ile,
- 4- Anılan ekonomik bütünlüğün, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 30 gün içinde, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu gereğince, 2014/54843 numaralı marka hakkından ve 2013/08197 numaralı tasarım hakkından vazgeçmesine, değerlendirme aşamasındaki; "2022/119380, 2022/119376" numaralı diğ er 3D marka başvurularını geri çekmesine ve durumu Rekabet Kurumu'na tevsik etmesine ve ilaveten vazgeçme ve geri çekmeye ilişkin sicil kayıtlarını sicile kayıt tarihinden itibaren 10 gün içinde Rekabet Kurumu'na tevsik etmesine OY OKLUğ  ile

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

Rekabet Kurulunun 01.08.2024 Tarih 24-32/758-319 Sayılı Kararına, 15.08.2024

Tarih ve 24-33/818-M Sayılı Kararına

Karşı Oy Gerekçesi

Tetra Laval Holding & Finance SA (TLHF) ve Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nden (TETRAPAK TÜRKİYE) oluşan ekonomik bütünlüğün "aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı" ve "aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı" pazarlarında hâkim durumda olduğuna ve bu ekonomik bütünlüğün sahip olduğu marka hakkı vasıtasıyla hâkim durumunu kötüye kullandığına OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Anılan ekonomik bütünlüğün yukarıda zikredilen pazarlarda hâkim durumda olduğu hususunda herhangi bir duraksama bulunmamakla beraber, incelenen eylemin kötüye kullanma niteliğini haiz olmadığı gerekçesiyle Kurulun çoğunluk görüşüne iştirak etmem mümkün olmamıştır. Mezkûr kararda özetle, bu ekonomik bütünlüğün Tetra Prizma Aseptik ambalajını üç boyutlu marka olarak tescil ettirmek ve Türkiye Patent ve Marka Kurumu (TPMK) bünyesinde değerlendirme aşamasında bulunan başkaca üç boyutlu marka başvurularında bulunmak suretiyle aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarında faaliyet gösteren rakiplerine pazarı kapattığından bahisle hâkim durumun kötüye kullanıldığına hükmedilmiştir.

Tetra Prizma Aseptik ambalaj şeklinin orijinal ve ayırt edici bir şekle sahip olduğu ve marka korumasına uygun olduğu, TPMK'nin red kararı ardından başvuru kanun yolu neticesinde Ankara 2. Fikri ve Sınai Haklar Mahkemesi¹³⁹ ve Yargıtay 11. Hukuk Dairesi¹⁴⁰ tarafından tasdik edilmiş, TPMK bünyesinde tescil edilmiştir. Dolayısıyla, Tetra Prizma Aseptik ambalajın marka koruması kapsamında gerekli şartları haiz olduğu konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Bununla beraber, fikri mülkiyet haklarının, özellikle üç boyutlu şekil markaları üzerinde marka koruması uygulamasının, rekabet hukukuyla uyumlu olması gerekmektedir. Öyle ki Avrupa Birliği (AB) rekabet hukuku çevresinde, Komisyon ve AB yargı organlarının içtihat haline gelen kararlarıyla fikri mülkiyet haklarına rekabet hukuku araçlarıyla müdahale edilebileceği kabul edilmektedir. Benzer bir şekilde Türk rekabet hukukunda da

¹³⁹ 11.05.2016 tarihli 2015/378 E., 2016/141 K. sayılı karar.

¹⁴⁰ 20.03.2018 tarihli 2016/9259 E. ve 2018/2131 K. sayılı karar.

Teknoloji Transferi Kılavuzunda da ifade edildiği üzere; fikri mülkiyet hakları ile ilgili hukuki düzenlemelerin hak sahiplerine münhasır kullanım yetkileri vermesi, söz konusu hakların rekabet hukukunun uygulama alanı dışında olduğu anlamına gelmemektedir¹⁴¹. Nitekim, Kurulun muhtelif kararlarında¹⁴² da Avrupa Birliği Adalet Divanının (ABAD) sınai mülkiyet hukuku ve rekabet hukuku ilişkisinin irdelendiği kararlarına¹⁴³ referans niteliğinde müracaat edilerek fikri mülkiyetin sağlamış olduğu münhasır hak ve yetkilerin rekabet hukuku marifetiyle dengelenebileceği gösterilmiştir.

Bu noktada ABAD'ın fikri mülkiyet haklarının zorunlu unsur doktrini çerçevesinde zorunlu lisanslamaya tabi tutulduğu ilk kararlardan olan *Magill* kararını incelemekte yarar görülmektedir. MAGILL, İrlanda ve Kuzey İrlanda'da yayın yapan üç büyük televizyon kanalının yayın akışlarını kullanarak kapsamlı bir televizyon rehberi oluşturmayı amaçlamış ve bu bilgileri kanallardan talep etmiştir. Ancak televizyon kanalları, fikri mülkiyet haklarını gerekçe göstererek MAGILL'ın bu talebini reddetmiştir. Televizyon kanallarının bu davranışı, alt pazarda faaliyet göstermek için zaruri olan ürünün teminini engelleyerek pazarın rekabete kapanmasına yol açtığı için, hakim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilmiştir. Karar, zorunlu lisanslamanın istisnai hallerde uygulanabileceğini ve bu tür durumlarda rekabet hukukunun fikri mülkiyet haklarına müdahale edebileceğini göstermiştir. Ancak, bu müdahalelerin istisnai nitelikte ve belirli koşullara bağlı olması gerektiği vurgulanmıştır

Öte yandan, tasarım hakkının korunması ile rekabet hukuku arasındaki dengenin ele alındığı bir başka karar olan ABAD'ın *Volvo* kararında¹⁴⁴, tasarım hakkı sahibinin; tasarımın izinsiz üretim, satış veya ithalatını engelleme yetkisinin bu hakkın özünü oluşturduğu, bu nedenle makul bir bedel karşılığında dahi olsa üçüncü kişilere lisans verme zorunluluğu getirilmesinin hakkın özünü zedeleyebileceği vurgulanmıştır. Ancak ABAD söz konusu kararda, fikri mülkiyet hakları marifetiyle hâkim durumun kötüye kullanılması niteliği taşıyabilecek istisnai durumların da meydana gelebileceğini belirtmiştir. Kararda, bağımsız tamircilerin faaliyetleri bakımından gerekli olan yedek parça temininin fikri mülkiyet hakları gerekçesiyle reddedilmesi bu istisnası durumlar arasında sayılmıştır. Bununla birlikte ABAD, somut olayda VOLVO'nun bu türden bir istisnai davranış sergilemediğini belirterek lisans vermeyi reddetmenin hâkim durumun

¹⁴¹ Para. 5.

¹⁴² Kurulun 26.12.2019 tarihli ve 19-46/790-344 sayılı; 07.04.2022 tarihli ve 22-16/273-122 sayılı kararları

¹⁴³ Avrupa Birliği Adalet Divanı, 1995, *RTE and ITP v. Commission*, Joined Cases C-241/91 P ve C-242/91 P.

¹⁴⁴ Avrupa Birliği Adalet Divanı, 1988, *Volvo v. Veng*, Case 238/87.

kötüye kullanılması olarak değerlendirilemeyeceğine hükmetmiştir. Karar, fikri mülkiyet hukuku korumasından faydalanan ürünün rakiplerle paylaşılmamasını başlı başına hâkim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilemeyeceğini göstermiş ve fikri mülkiyet haklarının ancak istisnai hallerde rekabet hukuku eliyle sınırlandırılabilceğini ortaya koymuştur.

Anılan kararlarda ABAD, fikri mülkiyet haklarının sahibine münhasır haklar tanıdığını kabul etmekle birlikte bu hakların sahibine mutlak koruma sağlamadığını, topluluğun rekabet düzenini ihlal edecek şekilde kullanılması halinde rekabet hukuku araçlarıyla müdahale edilebileceğini belirtmiştir. Somut olaya dönüldüğünde, aseptik sıvı gıda karton ambalaj dolum makinesi üretimi ve satışı ile aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satışı pazarlarında hakim durumda olan TETRAPAK TÜRKİYE'nin işbu karara konu olan eylemlerinin yukarıda yer verilen yargı kararları ışığında değerlendirilmesinde fayda görülmektedir. Söz konusu kararda Kurul, oy çokluğuyla TETRAPAK TÜRKİYE'nin, ambalaj ürün gamında bulunan Tetra Prizma Aseptik ambalajı üç boyutlu marka olarak tescil ettirmek ve başkaca üç boyutlu marka başvurularında bulunmak suretiyle aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretim ve satışı pazarını rakiplerine kapattığı sonucuna ulaşmıştır. Tetra Prizma Aseptik ambalajının üç boyutlu marka olarak tescil edilmesinden kaynaklı olarak aseptik sıvı gıda karton üretim ve satışı pazarının rakiplere kapanıp kapanmadığının değerlendirilmesi bakımından aseptik sıvı gıda karton ambalaj alımı gerçekleştiren teşebbüslerin, Tetra Prizma Aseptik ambalaj satışlarının toplam aseptik sıvı gıda karton ambalaj satışları içerisindeki payı önemli bir gösterge niteliğindedir. Bu pay; 2019, 2020, 2021 ve 2022 yılları itibarıyla sırasıyla %(.....); %(.....); %(.....) ve %(.....) şeklinde gerçekleşmiştir. Diğer bir deyişle, sıvı gıda dolum faaliyeti gösteren teşebbüslerin aseptik sıvı gıda karton ambalaj alımlarının %(.....)'inden fazlasının marka hakkı ile korunmayan ambalajlara yönelik olduğu görülmektedir.

Anlaşılabacağı üzere aseptik sıvı gıda dolumu gerçekleştiren teşebbüslerin farklı şekillerde ambalaj kullanma olanağı bulunmaktadır. Özellikle, TETRAPAK TÜRKİYE tarafından üretimi yapılan “TP A3 Compact Flex” ve “TP A3 Flex” gibi dolum makinelerinin belirli kitlerle (QC ve HDK) donatıldığında Tetra Prizma Aseptik ambalaj dışındaki ambalajlara da dolum yapma esnekliği sağladığı, dosyada yapılan tespitlerden anlaşılmaktadır. Söz konusu değişim kitleri, dolum makinelerine teknik olarak uyumlu farklı ambalaj modellerine geçiş imkânı sağlayarak teşebbüslerin,

müşterilerinin tercihlerine göre farklı ambalaj modellerini kullanabilmelerine imkân tanımaktadır. Bu durum, sıvı gıda üretimi/dolumu ile iştigal eden teşebbüslerin esnek bir ambalaj seçimi yapmalarına ve Tetra Prizma Aseptik ambalajın zorunlu bir seçenek olmaktan ziyade tercih edilebilecek bir seçenek olmasına olanak tanımaktadır.

Sonuç olarak, TETRAPAK TÜRKİYE'nin Tetra Prizma Aseptik ambalaj üzerindeki marka hakkını kullanması, mevcut veriler ışığında pazarın rekabete kapatılması anlamına gelmemektedir. Nitekim aseptik sıvı gıda karton ambalaj pazarında Tetra Prizma Aseptik ambalajın kullanım oranının düşük olması (%(.....)) ve pazarın %(.....)'inin marka korumasına tabi olmayan alternatif karton ambalajlarla faaliyet gösterebilmesi, bu ambalajın alt pazarda faaliyet gösterebilmek için zorunlu olmadığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, TETRAPAK TÜRKİYE'nin marka hakkına dayanarak gerçekleştirdiği eylemler, rekabet hukuku bağlamında pazar kapama veya rakiplerin dışlanması şeklinde değerlendirilemeyecektir. Bu aşamada rekabet hukuku araçlarıyla müdahalede bulunulması, marka hakkının özüne zarar vererek fikri mülkiyetin temel işlevlerini zayıflatacağı kanaatiyle Kurulun çoğunluk görüşlerine katılmıyorum.

Şükran KODALAK

Üye

**01.08.2024 Tarih ve 24-32/758-319 Sayılı Kurul Kararına İlişkin
KARŞI OY GEREKÇESİ**

01.08.2024 tarih ve 24-32/758-319 sayılı Kurul kararına aşağıdaki detayına yer verdiğim gerekçelerle katılmam mümkün olmamıştır.

İlgili soruşturma raporunda "Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin, aseptik sıvı gıda dolum karton ambalaj dolum makineleri üretimi ve satış, pazarı ile aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satış pazarında hâkim durumda olduğu,.. " belirtilmiştir. Bununla birlikte aynı raporda Aseptik sıvı gıda dolum makineleri ile Tetra Prizma Aseptik ambalajı arasında bağlama uygulaması olmadığı ve rakip firmalar açısından; aseptik sıvı gıda karton ambalaj üretimi ve satış pazarında herhangi bir giriş engeli oluşmadığı ve söz konusu rakip firmaların pazardan dışlanması da söz konusu olmadığı soruşturma raporunda tespit edilmiştir.

SR(177) Bir teşebbüsün salt fikri ve sınai bir hakka sahip olması kötüye kullanma olarak değerlendirilemeyecektir." denilmektedir. Fikri mülkiyet haklarına ilişkin, Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından verilen Patentlerin geri alınmasının yenilikçi fikirleri engelleyeceği kanaatini taşıyorum.

Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin, inovasyonel bir şekilde bulduğu ve tescil ettirdiği ürünlerden dolayı ilgili teşebbüse ceza verilmesi inovatif girişimleri engelleyeceği kanaatinde olduğumdan soruşturma raporu doğrultusunda cezaya yer olmadığı kanaatindeyim.

İlgili Kurul Kararında, Teşebbüsün daha önce yasal yollardan elde ettiği 2014/54843 numaralı marka hakkından ve 2013/08197 numaralı tasarım hakkından vazgeçmesini istenilmesi, buna ek olarak, Türk Patent ve Marka Kurumu'nda değerlendirme aşamasındaki; "2022/119380, 2022/119373, 2022/119376" numaralı diğer 3D marka başvurularını geri çekmesinin istenilmesi teşebbüsün yapacağı tüm inovatif girişimlere engel anlamı taşıyacağından bu hususa da katılmam mümkün olmamıştır.

Sonuç olarak, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüsün, rakip teşebbüsleri dışlamadığı, rakip teşebbüslerin pazara giriş engelinin olmadığı bununla birlikte ilgili Soruşturma Raporunda ihlal olmadığı ve cezaya yer olmadığı değerlendirdiğinden Tetra Pak Paketleme Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti ve Tetra Laval Holding & Finance SA'dan oluşan ekonomik bütünlüğe idari para cezası verilmemesi ve 4. maddede belirtilen yükümlülöklere gerek olmadığı görüşü ile çoğunluğa katılmıyorum.

Bununla birlikte 01.08.2024 Tarih ve 24-32/758-319 sayılı Kurul Kararında alınan kararlar, 15.08.2024 ve 24-33/818-M Sayılı Kurul kararı ile değiştirilmek istenilmiştir. Yapılmak istenilen değişiklikler maddi hata olarak görölemeyeceğinden 24-33/818-M Sayılı Kurul Kararına da katılmam söz konusu olmamıştır.

Ayrıca 01.08.2024 Tarih ve 24-32/758-319 sayılı Kurul Kararında ilgili teşebbüse tefhim tarihi olarak 7 Ağustos 2024 bildirilmiştir, 15.08.2024 tarihi itibari ile bu tarih geçtiği halde teşebbüs tarafından herhangi bir tefhim yapılmamıştır. Teşebbüse bildirilen tarihin geçtiği açık olup bu tarihten sonra yapılacak değişikliğin uygun olmadığı, böyle bir uygulamanın başlamasıyla Rekabet Kurumunun istikrar ilkesinin

zedeleneceğinden 01.08.2024 Tarih ve 24-32/758-319 sayılı Kurul Kararında herhangi bir değişiklik yapılmaması gerektiğini düşüncesiyle 15.08.2024 ve 24-33/818-M Sayılı Kurul kararına da katılmam mümkün olmamıştır.

Berat UZUN
Kurul Üyesi